

DOXOGRAPHI GRAECI

COLLEGIT RECENSUIT PROLEGOMENIS
INDICIBUSQUE INSTRUXIT

HERMANNUS DIELS

OPUS ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE
PRAEMIO ORNATUM

EDITIO ITERATA

BEROLINI ET LIPSIAE
APUD WALTER DE GRUYTER ET SOCIOS

1929

PLACITORUM SCRIPTORES INSUNT

**AETHII DE PLACITIS RELIQUIAE (PLUTARCHI EPITOME,
STOBAEI EXCERPTA)**

ARII DIDYMI EPITOMES FRAGMENTA PHYSICA

THEOPHRASTI PHYSIC. OPINIONUM, DE SENSIBUS FR.

CICERONIS EX L. I DE DEORUM NATURA

PHILODEMI EX L. I DE PIETATE

HIPPOLYTI PHILOSOPHUMENA

PLUTARCHI STROMATEON FR.

EPIPHANII VARIA EXCERPTA

GALENI HISTORIA PHILOSOPHA

HERMIAE IRRISIO GENTILIUM PHILOSOPHORUM

Tardi ingeni est rivulos consectari, fontes rerum non videre
CICERO

HERMANNUS DIELESIUS HERMANNO USENERO S.

Non mirabere, praeceptor carissime, a Tuo nomine quod auspicatum volo hoc Doxographorum volumen. Tuum enim est quod iam Tibi reddo neque id uno nomine Tuum. nimirum fata sua habet et hic libellus, quae enarrare neque iniucundum videtur et certe utilius quam quod solent de ratione sua et instituto prooemiari. Tu igitur cum ante viginti et quod superest annos Theophrasti causa Placita attigisses spretisque priorum somniis primus veram eorum indolem perspicere coepisses, salutare iniisti consilium colligendi quidquid istarum litterarum superesset, unde et origo aperiretur et per temporum decursum propagatio. accessit socius consilii C. Wachsmuthius, qui Laertio et Biographis idem se auxilium laturum pollicebatur. qui cum paulo post in Italiam profectus esset, egregium conlatorum codicum apparatus conguessit. sed mox cum in alium uterque studiorum campum vocaretur, factum est ut pristini consilii ardor paulatim refrigesceret. ac metuendum erat, ne eo difficilior fieret quo magis procrastinaretur labor. quare Tu quidem vicarium circumspicere coepisti et cum ante XI annos philosophorum Bonnensium ordo more maiorum ad certamina adulescentes invitaret, auctor fuisti, ut Placitorum memoria explicanda proponeretur. interim mihi ut periculum facerem facile persuasisti. nam etsi quam impedita esset quaestio haud quaquam me celaveras, tamen ipsa difficultas iuvenilem ardorem excitavit et effecit, ut intra perexiguum spatium totum illarum litterarum orbem peragrarem et extrema quaestionis lineamenta recte plerumque adumbrarem. sed festinata ista studia etsi nec Tibi nec ordini displicuere, quantum a perfectionis laude abessent, optime ipse intellexi. nam utendum mihi erat editionibus vulgaribus, quae quam fallaces essent, Wachsmuthii schedis edoctus eram. itaque postquam insigni Galeni exemplo incredibilem illam corruptionem etiam publice sum testatus, iam editionem Placitorum ad optimam codicum fidem exigendam mihi proposui. quem ad finem dum aut ipse perambulo bibliothecas aut amicos precibus fatigo, ecce programma adfertur ab Academia litterarum Berolinensi m. Iulio a. MDCCCLXXIV propositum:

„Plutarchi qui feruntur libri περὶ τῶν ἀρεσχόντων τοῖς φιλοσόφοις quomodo et quando scripti sint, inquiratur, quae ratio inter eam compilationem similesque alias intercedat, exponatur, qui auctores qua ratione a compilatore adhibiti sint, determinetur.“

quo nuntio quid mihi tum exoptatius potuit accidere? quod diu moliebar, idem fere illic praescriptum vidi. igitur nihil moratus in novum illud certamen descendi, et cum nec Tuum nec ceterorum amicorum auxilium petenti deesset, saepe etiam ultro offerretur, Placitorum corpus cum Prolegomenis assiduo labore maturatum statuta die a. LXXVII summatis illis viris traditum est, quibus Academiae mandatu iudicium erat ferendum. qui cum probassent ac praemio dignum iudicavissent opus typis describi coeptum.

Tu vero ne tum quidem Placitorum fuisti immemor. nam luctanti per biennium cum preli monstris, quantum quidem per valetudinem ac negotia vacares, numquam mihi defuisti neque ullam fere plagulam remisisti, quin aut emendando aut dubitando me egregie adiuvares. quodsi non omnia tam perfecta vides et perpolita, quam et exspectare poteras et ipse cupiebam, memineris velim quod haud raro sum expertus Hesiodeum 'ἄλλοτε μητρὶ πῆλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ'. ceterum si quid novercae invidia damni inlatum observaram, in Addendis correxi, reliqua corrigent quibus id curae erit. nihil enim vehementius opto, quam ut alii veniant in partes, qui agro olim horrido, nunc sane cultiori suam velint impendere operam. inprimis autem C. Wachsmuthio gratum fecisse cupio Stobaei eclogas diu expectatas, diutius agitata edituro. qui si non inutiliter praelusisse me iudicaverit, gratiarum quas illi debeo maximas aliquid saltem rettulisse videbor. nec tacenda est hoc loco officiosa amicorum voluntas imprimis Ivonis Brunsi Berolinensis, Maximiliani Bonnetii Parisiensis, Friderici de Duhn Gottingensis, Benedicti Niesei Marburgensis, Hieronymi Vitellii Florentini, qui codicibus excutiendis optime sunt de Doxographis meriti. deinde gratissima memoria prosequor Eduardum Zellerum, virum summum, qui studia nostra tam publice quam privatim benevolentissime semper adiuvit.

Tibi vero, Usenere, cum debitam meritamque gratiam agere instituo, haesitare me sentio et rubore subfundi. adeo me praegravat beneficiorum Tuorum vel quaesitorum vel oblatorum multitudo. quodsi verum iudicas, quod aiunt quidam, turpe esse vinci beneficiis, desperandum mihi esse video. sin vero, qui rebus non potest, animo aequare liberaliter conceditur, ne ego faciam ut nunquam desideres amorem nostrum vel pietatem. interim qui liber Tuae fuit propensissimae voluntatis testis, eundem voti nostri accipe sponsorem gravissimum. vale.

PROLEGOMENA

PROLEGOMENON CAPITUM CONSPECTUS

I	De Plutareheae epîtomes memoria (de excerptoribus Philone, Athenagora, Eusebio, Cyrillo, Galeno, Laurentio Lydo, Iustino, Achille, Lampriae indice, Schahrastanio, Psello, Io. Tzetzta, Pseudaristotele, de codicibus	1
II	de Plutareheae Epitomes editionibus	41
III	de Stobaei memoria	43
IV	de Aëtii Placitis (de excerptoribus Theodoreto, Nemesio, Plutarcho, Stobaeo)	45
V	de Arii Didymi Epitome	69
VI	de Plutarchi Vita Homeri	88
VII	de Aëtii secta et aetate	99
VIII	de Theophrasti Physicorum Opinionibus (de Pseudophilone de mundo, Pseudaristotele de Xenophane cet., Theophrasto de Sensibus)	102
IX	de Theophrasti opinionum apud Ciceronem vestigiis (in Lucullo et de Deorum natura, de Philodemo, Clemente)	119
X	Theophrasteorum apud excerptores conspectus	132
XI	de Hippolyti Philosophumenis (de Sotione, Heraclide, de codicibus, Cedreni excerptis)	144
XII	de Plutarchi Stromateon eeloga (de Eusebii codicibus)	156
XIII	de Theophrasti in Laertio Diogene excerptis	161
XIV	de compendio Eusebiano (de Irenaeo, Arnobio Augustino)	169
XV	de compendiis Epiphanii	175

XVI	de Aëtii Placitorum compositione (de Vetustis Placitis, Alexandro Philalethe, Varrone, Censorino, Cicerone in Tusculanis, Tertulliano, Sorano, Aenesidemo, Macrobio, Philopono)	178
XVII	de Vetustorum Placitorum fontibus (de Aristotele, Theophrasto, Seneca, Nili scriptoribus, Posidonio, Menone, Anecdoto Veneto)	215
XVIII	de Galeni Historia philosopha (de Clemente in Stromatis et Recognitionibus, Sexto Empirico) . . .	233
XIX	de Hermiae gentilium philosophorum Irrisione	259

I DE PLUTARCHEAE EPTOMES MÉMORIA

Plutarchi quæ fertur de Placitis epitomen primus attigisse videtur Philo Iudæus, si modo hunc locum libri primi de providentia ab eo scriptum esse credimus:

I 22 p. 11 edit. armen. latin. Aucher. Haec [mundum cum procreatis] Plato a deo facta fuisse novit et materiam per se ornatu carentem in mundo cum ornatu ipso prodiisse; hæ enim erant primæ caussæ unde et mundus fuit. quoniam et Judæorum legis lator Moyses aquam tenebras et chaos dixit ante mundum fuisse.

Plato autem materiam	Plut. de Placit. I 3
Thales Milesius aquam	21 Πλάτων . . . τρεῖς ἀρχὰς τὸν θεὸν τὴν ὕλην τὴν ἰδέαν.
Anaximander Milesius infinitum	1 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφύνατο τὸ ὕδωρ.
Anaximenes aerem	3 Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ Μιλήσιος φησι τῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον.
Anaxagoras Clazomenius homoeomeriam	4 Ἀναξιμένης δὲ ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφύνατο.
Pythagoras Mnesarchi filius ¹ numeros commensurationes et harmonias ²	5 Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφύνατο.
Heraclitus ³ et Hippasus Metapontius ignem	8 . . . Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος . . . ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις ᾗς καὶ ἀρμονίας καλεῖ . . .
	11 Ἡράκλειτος καὶ Ἴππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν πάντων τὸ πῦρ.

¹ armeniace Mnesarqaj ordi, quod cum Aucherus divideret Mnes arqajordi ad verba recte, ad sensum inepte vertit Mnes regis filius. veram lectionem et hic et infra debeo Gildemeisteri benevolentiae.

² harmoniam perperam Aucher.

³ Heraclides falso Aucher.

Empedocles Agrigentinus
ignem aquam aerem terram
et duo principia amorem et
odium

Aristoteles Nicomachi filius
formam materiam privationem
elementa quatuor et quintum
aetherem

Empedocles mundum unum
nec tamen universum esse¹
illum sed minorem istius uni-
versi partem, reliquum vero
inertes materiae²

Zeno Mnaseae filius³ aerem
deum materiam et elementa
quatuor

Ceterum in superioribus suis verbis dicebat: 'cuius pars
sub corruptione iacet, necesse id est totum quoque obnoxium
esse corruptioni.' nec enim sine toto partes constare possunt
neque totum sine partibus. nam mundus universus unum corpus
est o multis partibus a deo compositum. nec tamen ut alii qui-
dam sapientum animal esse mundus censendus est sed arti-
ficiose harmonia concretionem nactus.

Adscriptis Plutarchi locis de origine dubitatio esse nequit. nam unum
quod discrepat Zeno aerem deum ex graeci exempli vitio ἀέρα pro
ἀρχάς exhibentis fluxit, nisi Armenium lapsum credere mavis. sed quo-
modo tempora conciliabis? Pseudo-Plutarchi epitome minimum C annis
post Philonem confecta est, ut infra demonstrabitur. itaque ad pristinum
Placitorum opus, unde illa epitome coacta est, confugiendum erit. at
no huic quidem opinioni tempora favent: nam ut minimum sumam sup-
par fuit Placitorum conditor Iudaei aetati. sed quid opus est ratiuu-
culas sectari in re incredibili? mira enim foret et prodigii similis con-
sensio si ex unius capitis olim multo ampliore ambitu philosophorum
(omissis Archelao et Epicuro) fecisset Philo eundem delectum, qui in
Plutarchea epitome extat. accedit quod in pristino libro patris nomen
philosophorum nomini ac patriae addi solet. patres cognovit Pythagorae

20. Ἐμπεδοκλῆς Μένωνος Ἀκρα-
γαντῖνος τέτταρα μὲν λέγει στοιχεῖα.
πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν, δύο δὲ ἀρχι-
κὰς δυνάμεις, φιλίαν τε καὶ νεῖκος.

22. Ἀριστοτέλης δὲ Νικομάχου
Σταγειρίτης ἀρχὰς μὲν ἐντελέ-
χειαν ἤτοι εἶδος ὕλην στέρησιν,
στοιχεῖα δὲ τέσσαρα, πέμπτον δὲ
τὸ σῶμα αἰθέριον ἀμετάβλητον.

§ 2. Ἐμπεδοκλῆς δὲ κόσμον
ἓνα, οὐ μόντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν
κόσμον, ἀλλὰ ὀλίγον τι τοῦ παν-
τός τὸ μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀρχὴν
ὕλην.

§ 25. Ζήνων Μνασέου Κιτιεύς
ἀρχὰς μὲν τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην
... στοιχεῖα δὲ τέσσαρα.

¹ esse omisit Ancher.

² Ancherus dederat optionem: reliquum vero vacuum esse materia aut va-
cuam esse materiam. nostrae versionis fidem praestat Gildemeisterus, qui addit dubium
esse utrum pluralis materiae (ninthq) interpretis an librariorum libidini tribuendus sit.
copula [est vel sunt] deest in armeniacis.

³ armen. mnasaj ordi, falso Ancherus Menae filius. in proximis liberius verterat:
ceterum superius dicebat atque artificiosa quadam harmonia compactus.

Aristotelis Zenonis Philo, eosdem Plutarchus: ignorat Thaletis Anaximandri Anaximenis Anaxagorae patres cum illo. discrepat unus Empedocles, nam Platonis ratio paulo diversa.

Ergo Plutarchus compilatur, sed non a Philone. quid igitur? dubitandumne de libris de providentia, qui quantum scio in suspicionem numquam inciderunt? minime. parata est lenior ac probabilior ratio. qui vel leviter Philonei stili proprietatem gustaverit, eiusmodi nominum seriem quae a catalogi siccitate nihil distat in ullo usquam libro inveniri negabit. accuratius vero intuenti mirum videri debet, quam non cum prioribus atque insequentibus ista enumeratio cohaereat. ne multa, Philoneae orationi insertus est pannus ex Plutarcheis consutus. ac fieri potest, ut Platonis memoria librarium impulerit ut similia in margine colligeret, quae tum ut fieri solet in continuam scripturam irrepserunt. quare admodum miror C. Wachsmuthium, qui Plutarchi immemor 'Zeno — compositum' tanquam ignotum fragmentum Zenonearum reliquiarum spicilegio suo [commentat. I de Zenone Citiensi et Cleanthe Assio. Gotting. 1874 p. 8. n. 5] inseruit. fortasse schedulis suis fisus librum non iterum inspexit. alioqui obstipuisset quo orationis genere in istis excerptis dici posset 'ceterum in superioribus suis verbis dicebat'. quis? quo in libro? quemadmodum superioribus? in Plutarcho certe nusquam, cuius eclogam non ultra et elementa quatuor progredi certissimum est. ac ne illud quidem dubitatione caret, num recte post compositum verbis relatis ab Auchero finis sit impositus. nam in armeniacis deest talis significatio. immo mihi quidem multo rectius post corruptioni virgula poni videtur, ut proxima sint scriptoris argumenta. at quis tandem illud superius dixit? nempe Philo ipse.¹ revolve librum, ecce eadem iam § 9 p. 6 occupata 'etenim si pars corruptioni obnoxia est, corruptioni obnoxium et totum sit oportet'. iterum § 13 p. 7: 'corruptio particularum alicuius partis et iterum corruptio minimae partis huius particulae si ex ipsa natura atque essentia corporis oriatur, praesignat corruptionem quoque futuram corporis totius.' nec secus § 14: 'qui ergo . . . videt conditionem animantium . . . et universim omnium rerum quae in mundo sunt ac fuere quod nempe in fluxu sint, nonne universum mundum ad normam partium suarum habiturum esse corruptionem fatebitur? item denique § 17 p. 9: 'quum enim ut ostendi partes mundi per destructionem corrumpi videam, cur non maiores quoque et vel ipsa elementa . . . destruenda fore concedam, quum iam de partium corruptione omnes consentiant?' neque semel ac bis, sed per omnem

¹ in plane idem ultro incidit Gildemeisterus, qui et ipse virgulam post corruptioni ponendam monebat. quantum insit in Philone Stoicorum philosophiae, docet Zellerus III 2 p. 342¹, 352 sq. Siegfried Philo Alex. p. 140. sed possunt multa addi. de Stoica origine illius syllogismi constat ex Laertio VII 141: ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον [ἅτε γεννη-

disceputationem iste Stoicorum syllogismus inculcatur, cuius si Zenoneam originem vindicare voluisset, antea locus erat idoneus. ergo Philonis verba in memoriam revocantur. at mirabere extare dicebat, ubi dicebam dictum expectas. nolo iterum Armenium erroris accusare quod ΕΙΤΟΝ et ΕΙΠΕΝ confuderit. immo multo latius patet corruptio. rem dicam haud scio an primus sed apertissimam. tenemus priorem librum de providentia non integrum sed ab interpretibus excerptum ac pristina forma privatum. quis enim illam disputationem acrius et punctim persequi potest quin disserendi miram inconstantiam vel potius hiatus manifestos offendat? contra alter liber apta disputandi continuatione non caret interpretumque fides Eusebii fragmentis confirmatur. sed is dialogi formam exhibet Philone et Alexandro amice de providentia contendentibus. eadem arte priorem conscriptum fuisse ut per se consentaneum est, ita alterius exordio confirmatur. § 1 p. 44 ut audiat quae de providentia dicenda *supersunt*. § 2 p. 45 parum abest quin dicam totam me noctem vigilem transegisse quae a *nobis ambobus* dicta sunt ruminantem. paulo infra: quandoquidem in iis etiam quae *heri confessi sumus* immanendum est ut in concessis a nobis. potestne aliquid apertius et conceptis magis verbis enuntiari? nihilo setius Auchero inepta potius proferre placuit, quam prioris libri truncatam condicionem agnoscere. apparet enim disserentium personarum nomina et quae ad dialogi speciem pertinebant exsecta, argumenta ac ne ea quidem plena excerpta esse. hac vero luce cum alia illustrantur tum illae interrogationes § 2. 3. 4 servatae, quas interpret artificiosa quadam explicatione (cf. § 17) excusat. ergo illud dicebat correctum videtur ab eo qui dialogi vestigia utcunque delere sibi proposuerat. itaque ab eodem Plutarchea interpolata esse dixeris, sed praestat graecum exemplar scholio illo auctum fuisse existimare.

Plutarchei libelli quaedam vestigia apparent in Athenagorae supplicatione pro Christianis Marco Aurelio Antonino et Lucio Aurelio Commodio a. 177 nuncupata [cf. Ottonis praef. LXV sqq.]. inprimis caput de deis et de daemonibus heroibusque compilatum est. c. 23 [21]: πρώτος Θαλῆς διαιρεῖ ὡς οἱ τὰ ἐκείνου ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν εἰς θεὸν εἰς δαίμονας εἰς ἥρωας· ἀλλὰ θεὸν μὲν τὴν νοῦν τοῦ κόσμου ἄγει, δαίμονας δὲ οὐσίας νοεῖ ψυχικάς καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθὰς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. contracta sunt Plutarchi I 7 11 Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν et I 8 2 Θαλῆς . . . δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικάς· εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων. καὶ ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθὰς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. excerpserit Athenagoras satis diligenter praeterquam

τὸν τῷ λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων om. Suid., del. O. Heine. οὗ γὰρ [corr. O. Heine, οὗ τε codd.] τὰ μέρη φθαρτά, (φθαρτόν) ἐστὶ καὶ τὸ ὅλον. τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου φθαρτά, εἰς ἀλλήλα γὰρ μεταβάλλει· φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος. Zenoni haec tribuere studuit Philonis loco non usus Zellerus Hermae vol. XI 422 sqq. in re fortasse non falsus, argumentis tamen nixus infirmioribus.

quod Plutarcheis νοῦν τοῦ κόσμου non recte articulum addidit [cf. Krische Forschung. p. 39¹]. liberius ex eodem c. I 7 31. 33 Aristotelis Stoicorumque decreta de deo c. 6 translata sunt. nimirum scriptor iusta philosophiae institutione imbutus [cf. Otto p. XLVIII] sua idoneo loco immiscere sententiasque suo arbitrio ordinare non dubitavit. velut in Stoicis [Plut. I 7 33] non solum quae media sunt prima collocavit, sed etiam orationem traditam δι' ὅλης τῆς ὅλης δι' ἧς κεχώρηκε παραλλάξει: sic emendabat: κατὰ τὰς παραλλάξεις τῆς ὅλης δι' ἧς κτλ.¹ ut Thaletis de daemonibus opinioni Platonis sententiam e Timaeo p. 40 de petita adiungere placuit, quam Volkmannus Vit. Plutarch. I 169 ex eodem fonte continuatam non recte iudicavit, ita Stoicorum quoque opinioni vulgarem sane suae memoriae addidit doctrinam: Ζεὺς μὲν κατὰ τὸ ζέον τῆς ὅλης ὀνομαζόμενος, Ἥρα δὲ κατὰ τὸν αἶρα καὶ τὰ λοιπὰ καθ' ἕκαστον τῆς ὅλης μέρος δι' ἧς κεχώρηκε καλούμενος. quae veriloquia cum similibus Stoicorum somniis repetuntur c. 22 [18]. nimirum haud paenituit eruditum virum eundemque Atheniensem etiam liberiore imitatione quae legerat exprimere. itaque si attentius scriptoris verba circumspicias, etiam c. 16 [13] Plutarchae lectionis indicia apparent.

Athenagor.

καλὸς μὲν γὰρ ὁ κόσμος καὶ τῷ μεγέθει περιέχων καὶ τῇ διαθέσει τῶν τε ἐν τῷ λογῷ κύκλῳ καὶ τῶν περὶ τὴν ἄρκτον καὶ τῷ σχήματι σφαιρικῷ ὄντι...

Plutarch. I 6 2

καλὸς δὲ ὁ κόσμος. ὁλὸν δ' ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους... σφαιροειδὴς γὰρ ὁ κόσμος. § 5. καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καλός. πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περιέχον καλόν. § 6. ὁ μὲν γὰρ λογὸς κύκλος... πεποικίλται.

Anceps est quaestio utrum excerpserit Athenagoras Plutarchi Placita an maius illud opus, cuius illa est epitome. illud mihi probatur, hoc R. Volkmanno Leben Plut. I 169 qui ampliora illa quibus Plutarchum superat Athenagoras ut Platonica [c. 23] et Philolai Lysidis Opsimi Pythagoreorum de deo decreta [c. 6] indidem manasse opinabatur. at Platonis locos ad verbum descriptos afferre Placitorum a consuetudine abhorret et Pythagoreorum de deo opinio diversa enumeratur I 7 18. adde quod uno loco — neque enim in tanta excerptorum paucitate minuta sunt negligenda — dissentientibus Plutarcho et Stobaeo epitomatores sequitur Athenagoras.²

Constantini aetate Eusebius multa e Plutarcho excerpserit, quem librum inter alios multos et egregios in Alexandri Pamphilique bibliothecis repperisse videtur [hist. eccl. VI 20. 32]. illa excerpta eo sunt maioris

¹ idem repetitur c. 22 καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ διὰ τῆς ὅλης κεχωρηκός κατὰ τὰς παραλλάξεις αὐτῆς ἄλλο καὶ ἄλλο ὄνομα μεταλαγχάνειν.

² Plac. I 7 33 καθ' οὗς ἕκαστα καθ' εἰμαρμένην γίνεται Plutarchus cum Athenagora — καθ' οὗς ἅπαντα Stobaeus. quoniam singulorum vocabulorum fidelior est testis Stobaeus, ἅπαντα genuinum duco, ἕκαστα a Plutarcho propter πάντας proxime praecedens mutatum. quae Volkmannus postea [N. Jahrb. f. Phil. 1871 p. 683] de Placitorum fati protulit sciens hic neglexi.

facienda, quo minus sive Eusebius ipse sive qui ei fuit a manu suis coniecturis indulserunt.¹ collecta sunt in Praeparationis Evangelicae libris XIV et XV, quibus excerptis talia praemittit XIV 13 9: σχεψώμεθα δὴ τα λοιπὸν ἥδη ἄνωθεν ἀρξάμενοι τὰς τῶν εἰρημένων φυσικῶν φιλοσόφων δογματικὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιδοξίας. γράφει δὲ ἀθρόως ἀπάντων τῶν Πλατωνικῶν ὁμοῦ καὶ Πυθαγορείων τῶν τε ἔτι πρεσβυτέρων φυσικῶν φιλοσόφων ἐπικεκλημένων καὶ αὐτὸς πάλιν τῶν νεωτέρων Περιπατητικῶν τε καὶ Στωικῶν καὶ Ἐπικουρείων τὰς δόξας συναγαγὼν ὁ Πλούταρχος ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων, ἐξ ὧν παραθήσομαι ταῦτα. excerptis XIV 14 1—6 ex Plut. I 3 1—4. 11. 18. 20. tum praemissis his πάλιν δ' οὖν ὁ Πλούταρχος τὰς περὶ θεῶν ὑπολήψεις τῶν αὐτῶν τοῦτον γράφει τὸν τρόπον compilavit XIV 16 1 ex Plut. I 7 1. 2, deinde XIV 16 2 ex eodem loco §§ 5. 6, quibus praefatur: Ἐπὶ τοῦτοις πάλιν τὸν Ἀναξαγόραν εἰσάγει, πρῶτον φάσκων αὐτὸν ὁρθῶς φρονῆσαι περὶ θεοῦ. tum XIV 16 3—10 sequitur Plut. l. c. §§ 7—18. 31—34.

Eclogis I. XV insertis haec prolusit XV 22 69: διό μοι ἀναγκαῖον εἶναι δοκεῖ καὶ τὰς περὶ τῶνδε δόξας ὁμοῦ συναγαγεῖν, τὰς τε διαστάσεις αὐτῶν καὶ τοῦ τύφου τὸ μάταιον ἐπιθεωρῆσαι. θήσω δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς Πλουτάρχου γραφῆς, ἐν ᾗ τὰς περὶ τούτων ἀπάντων ὁμοῦ τῶν τε πρεσβυτέρων καὶ νέων δόξας συναγαγὼν τοῦτον γράφει τὸν τρόπον.

excerptis XV 23. 24. 25	ex Plut. II 20. 21. 22
XV 26. 27. 28. 29	ex Plut. II 25. 26. 27. 28
XV 30. 31	ex Plut. II 13. 14
XV 32	ex Plut. I 4

quae ad Praeparationis consilium utilia restabant, ea longa serie XV 33—61 ad verbum descripsit. his ipse indicem praemittit XV 32 8—10, quem comparatis Plutarchi capitibus hic adponere iuvat.

Τοιαύτη καὶ ἡ θαυμάσιος αὐτῶν κοσμογονία. συνῆπται δὲ τοῦτοις ἄλλη τις πλείστη λογομαχία παντοίων πέρι προτάσεων ἀπορησάντων

εἰ χρὴ τὸ πᾶν ἐν τῇ πολλὰ ἡγεῖσθαι καὶ	XV 33	ex Plut. I 5
εἰ ἓνα τὸν κόσμον τῇ πλείους.		

καὶ εἴτε ἔμψυχος οὗτος καὶ προνοία	XV 34	ex P. II 3
τυγχάνει θεοῦ διοικούμενος εἴτε καὶ		
τάναντία.		

καὶ εἰ ἄφθαρτος ἢ φθαρτός	XV 35	ex P. II 4
---------------------------	-------	------------

καὶ πόθεν τρέφεται	XV 36	ex P. II 5
--------------------	-------	------------

καὶ ἀπὸ ποίου ἤρξατο ὁ θεὸς κοσμο-	XV 37	ex P. II 6
ποιεῖν		

¹ contra priorum virorum doctorum ut J. Scaligeri Niebuhrii Hullemani iniquiora. Valckenarii Dindorfique nimis amica iudicia omnino vere iudicavit J. Freudenthalius Hel-lenist. Stud. I p. 3 sq. qui discernenda esse et librorum et excerptorum genera bene mo-nuit. Plutarchae eclogae, ut quae κατὰ λέξιν descriptae sint neque christianam doctrinam tangant [cf Volckmann in Zelleri annal. theolog. 1855 p. 244²] plurimum habent aucto-ritatis. cf. J. Bernays de Theophr. l. de piet. p. 173.

περί τε τῆς τάξεως τοῦ κόσμου	XV 38	ex Plut. II 7
καὶ τίς ἡ αἰτία τοῦ αὐτὸν ἐγκλιθῆναι	XV 39	ex P. II 8
περί τε τοῦ ἐκτὸς τῆς τοῦ κόσμου περι- φερείας	XV 40	ex P. II 9
καὶ τίνα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ τοῦ κόσμου μέρη.	XV 41	ex P. II 10
περί τε οὐρανοῦ	XV 42	ex P. II 11
καὶ πρὸς ἅπασιν αὐτοῖς περί τε δαιμόνων καὶ ἡρώων	XV 43	ex P. I 8
περί τε ὕλης	XV 44	ex P. I 9
καὶ περί ἰδεῶν	XV 45	ex P. I 10
περὶ τῆς τοῦ παντὸς τάξεως	XV 46	ex P. II 15
ἔτι μὲν περὶ τῆς τῶν ἀστρῶν φορᾶς τε καὶ κινήσεως	XV 47	ex P. II 16
καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁπόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες	XV 48	ex P. II 17
καὶ περὶ τῶν καλουμένων Διοσκουρίων	XV 49	ex P. II 18
περί τε ἐκλείψεως ἡλίου καὶ σελήνης	XV 50. 51	ex P. II. 24. 29
καὶ περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς καὶ διὰ τί γεώδης φαίνεται	XV 52	ex P. II 30
καὶ περὶ τῶν ἀποστημάτων αὐτῆς	XV 53	ex P. II 31
καὶ ἔτι περὶ ἐνιαυτῶν	XV 54	ex P. II 32.

9. ταῦτα δὲ πάντα διὰ μυρίων τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος κατασκευασμένα ἐπειδὴ
τεμὼν ὁ Πλούταρχος ἐν ὁλίγοις συνείλεν ἐπὶ ταῦτον ἡμοῦ συναγαγὼν ἀποφάσεις καὶ
τὰς διαφωνίας αὐτῶν ἡγησάμενος καὶ ἡμῖν οὕκ ἄχρηστα γενήσεσθαι [αὐτὰ] παρατε-
θέντα εἰς τὴν εὐλόγον αὐτῶν παραίτησιν. * * *. 10. προσθήσω δὲ ἐξῆς τοῖς
εἰρημένους ἕσα καὶ περὶ τῶν προσγεωτέρων ἐπηγόρησαν
περὶ γῆς (καὶ) σχήματος καὶ περὶ θέσεως XV 55. 56. 57. 58 ex P. III 9. 10
καὶ ἐγκλίσεως αὐτῆς 11. (12) 13
καὶ ἔτι περὶ θαλάσσης XV 58 ex Plut. III 16.
ὥς ἂν εἰδείης ὅτι μὴ περὶ μόνων τῶν μετεώρων καὶ μεταρσίων οἱ γενναῖοι διέστη-
σαν. ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς περιγεῖοις διαπεφωνήκασιν. ἵνα δὲ τῶν σφῶν ἔτι μᾶλλον
τὴν σφῶν ἀποθαυμάσης, προσθήσω καὶ ἕσα περὶ ψυχῆς [XV 59 ex P. IV 4]
καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἡγεμονικοῦ [XV 60 ex P. IV 5] διεμαχέσαντο οὐδὲ σφᾶς
αὐτοὺς ἐπιγινῶναι ὅλας εἶεν φύσεως δεδυνήμενοι.

Quod de fide Eusebii supra dictum est, insigni quodam exemplo ex
indice comprobari potest. in codicibus XV 58 caput quod est περὶ κινήσεως
γῆς inscriptum est περὶ ἐγκλίσεως γῆς. iam cum in Plutarcho c. περὶ ἐγκλίσεως
omissum illud ab Eusebio praecedat, nihil profecto proclivius est quam
posteriorum scribarum oscitantiam incusare quod titulo prioris servato ad
transcribendum alterum caput properaverint. quae coniectura fallit. immo
ipse Eusebius exemplar habuit mancum ac tanta fuit Caesariensis episcopi
sive religio sive securitas, ut errorem manifestum neque in indice neque
in excerptis corrigeret. tralaticium illum in antiquis Plutarchi exemplis

hiatum testatur Galeni historia philosopha, quae eodem capite περί ἐγκλίσεως caret. eandem accurationem in ceteris excerptis admirari licet. nam rarae sunt pro excerptorum ambitu mutationes. velut Plut. I 3 1 post Θαλῆς ὁ Μιλήσιος addit εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν. mox ἀπεφήνατο auctum est addito εἶναι capituloque finito claudit ταῦτα μὲν ὁ Θαλῆς, de qua formula similibusque egit G. Dindorfius praef. edit. I xix. structuræ formam mutavit I 3 4 οἷον ἡ ψυχὴ, φησὶν, ἡ ἡμετέρα ἀῆρ οὐσα συγκρατεῖ ἡμᾶς. placet enim Eusebio οἷον ἡ ψυχὴ . . . ἀῆρ ἐστὶ συγκρατεῖ γὰρ ἡμᾶς. audacius eiusdem capitis § 18 transformavit in hunc modum: Δημόκριτος ὃ μετὰ πλείστον Ἐπίκουρος ἡκολούθησεν. Plutarchus praebet: Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος κατὰ Δημόκριτον φιλοσοφῆσας. nec magis placet quod paulo infra, quod Δημόκριτος μὲν γὰρ fuit, variavit ἀλλ' ὁ μὲν Δημόκριτος. brevitatem praestat I 4 1 ὁ κόσμος ἐσχηματίζεται, quod in Plutarcho ἐσχηματισμένος συνέστηκε parum eleganter scriptum est. leviora sunt quae I 7 8 novavit ὁ θεός . . . ὅτε ἦν ἀκίνητα τὰ σώματα ἢ ὅτε ἀτάκτως ἐκινεῖτο, ubi alterum ὅτε addidit, ne ἐκινεῖτο ad deum referretur, et paulo infra οὐδὲ τὸ πρῶτον ἔστι δέξασθαι pro Plutarcheo καὶ οὕτε τὸ πρῶτον κτλ. ibidemque πᾶς γὰρ θεός pro ὁ γὰρ θεός. sententiam adulteravit I 7 11 cum scripsit Θαλῆς τὸν κόσμον εἶναι τὸν θεόν. recte Plutarchus Θ. νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν. supervacaneum certe illud quod II 20 12 post Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὕαλοειδῆ [sc. εἶναι τὸν ἥλιον] addit δίσκον. quamquam non defuere, qui avidè arriperent. contra ibidem § 13 ἑαυτοῦ omisit τῇ ἀνταυγείᾳ in τῆς ἀνταυγείας correcto, invicem ad proximum ἀνταύγειαν otiose εἶναι apposuit. librarius fortasse peccavit quod Plutarchi II 29 6 Πλάτων Ἀριστοτέλης . . . συμφωνῶς conversum est in συμφωνοῦσι. memorabilis est quod III 13 3 ἐνηξονισμένην planioribus verbis ἐν ἄξονι στρεφόμενην explicare maluit. vox illa artis astronomicae ut videtur propria ne a librariis quidem intellecta est, qui ἐνιζωνισμένην propagarunt, donec Reiskei palmari emendatione verum inventum, sed, ut fieri solet, ab editoribus spretum est. exemplum verbi ex Ptolemaeo adnotavit Schneiderus neque, quamquam quaerenti mihi locum Ptolemaei reperire non contigit, de fide ac diligentia sponsoris ullo modo dubitari potest.

Apposui fere quae Eusebius mihi contra Plutarchi auctoritatem mutasse videtur nec multa nec fallacia, si quis cavere didicit. sed supersunt alia, in quibus haereas librariine Eusebianorum codicum peccaverint an ex mendoso exemplari securus transcripserit excerptor. velut II 20 3 Plutarchea sic leguntur: Ξενοφάνης ἐκ πυριδίων τῶν συναθροισμένων μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροισόντων δὲ τὸν ἥλιον. Eusebius φαινόμενων inter τῶν et συναθροισμένων interpolatum habet, quod non dubium est quin ab emendatore quodam iterato verbo offenso super συναθροισμένων olim positum fuerit. sed ambiguum utrum ante Eusebium an post vixerit iste elegantiae male curiosus.

Sed quo minus mendosum exemplar iam Eusebio lectum esse negamus, eo magis mirandum est quanto illud posterioribus sanitate et integri-

tate praestiterit. iuvat hoc exemplis quibusdam comprobare, quoniam Eusebii virtus ab editoribus quotquot Plutarchi libellus nactus est nondum cognita videtur. I 3 2 διὰ τοῦτο καὶ Ὅμηρος ταύτην τὴν γένεσιν ὑποτίθεται περὶ τοῦ ὕδατος· ὠκεανὸς ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. tulerunt hoc editores qua solent patientia praeter unum Duebnerum qui saltem εἰπὼν addidit post ὕδατος. quanto facilius erat Eusebium inspicere qui praebet ταύτην τὴν γνώμην! idemque Mosquensis optimi codicis ora confirmavit, unde iam Plutarcho a nobis restitutum est. quid librario fraudi fuerit, vix est monendum. interdum Eusebii exemplum interpolatorem vaferrimum arguit, qui emboliorum mira impudentia non solum editorum turbam, sed doctos quoque et cautos homines ludificatus est. duo exempla satis sunt.

I 3 4 lectum est: ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὅλην τῶν ὄντων, ἐξ ἧς τὰ πάντα, ὑποστῆναι. neminem fore spondeo qui scioli sapientiam sua sponte odoretur. quid? ne tum quidem, cum in Stobaeo ἐξ ἧς τὰ πάντα cognoverimus deesse, de fraude cogitabimus. convincit interpolatorem omittendo Eusebius. possum alia eiusmodi emblemata notare, nullum audacius quam hoc.

II 9 3. 4. Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον ἀλλ' ὅσον αὐταρχες εἰς διάλυσιν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ. Ἀριστοτέλης ἔλεγεν εἶναι κενόν. Πλάτων μὴτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου μὴτ' ἐντὸς μηδὲν εἶναι κενόν. haec fere vulgantur sine suspicionis ulla nota.¹ neque Bakeo quidquam fraudis suboluit, qui Posidonianis reliquiis librum περὶ κενοῦ octavo loco inseruit. sed poterat scrupulum inicere quod Stobaeus libri titulum omisit, augere debebat quod Laertius Diogenes Stoicorum de vacuo scriptores dum accurate recenset VII 140, ipsum Posidonium non ἐν πρώτῳ περὶ κενοῦ, at ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου citat. interpolata esse ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κενοῦ demonstrat Eusebius Gaisfordii. nam in priores editiones, ut fieri solet, Plutarchea lectio interpolata est. verbo moneo etiam latius patere interpolationem. nam Aristoteli idem indoctissime simul et audacissime contrariam ipsi sententiam attribuit [cf. phys. ausc. IV 8 p. 214 sq.] atque ultima quoque misere turbavit. apage igitur istas offucias fraudulentum hominis Eusebioque duce restitue: Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον ἀλλ' ὅσον αὐταρχες εἰς τὴν διάλυσιν. Πλάτων Ἀριστοτέλης μὴτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου κενὸν εἶναι μὴτ' ἐντὸς.

Corruptis locis quam saepe salutare afferat auxilium Eusebius, dici nequit. unum proferam editorum socordia insigne. I 7 33 οἱ Στωικοὶ κοινότερον θεὸν ἀποφαίνονται πῶρ. equis crediderit κοινότερον illud vol a Wytttenbachio eruditissimo antiquae philosophiae existimatore non modo toleratum, sed etiam latine expressum esse: Stoici communius deum pronunciant? ne haesisse quidem videtur, alioqui Stobaeo adhibito legisset quod verum est νοσρὸν θεόν. idemque confirmat Eusebius. addo

¹ nisi quod Posidonii sententia Hirzelio [Unters. z. Cic. Schrift. I 228¹] a Plutarcho et Stobaeo male tradita videtur. sed hoc ultra Plutarchi memoriam recedit.

autem ne quis soli Plutarcho dormitantes editores obtigisse reatur, perinde ridiculum errorem hodieque legi in Pseudo-Iustini cohort. c. 6: Ἀριστοτέλης δὲ οὐ κοινοτέραν τὴν ψυχὴν εἶναι φησιν ἐν ᾧ περιεληπτὰ καὶ τὰ φθαρτὰ μόρια, ἀλλὰ τὸ λογικὸν μόνον. ut Plutarchi librariorum decepit vocis Στωικοὶ ultima syllaba repetita, ita in Iustino fuit adverbium κοινότερον.

Sed quid multi sumus in Eusebii praestantia laudanda, quoniam antiquum librum inferioris aetatis sordibus carere consentaneum est? verum enim vero multo gravius est quod idem Eusebii exemplum non nullis locis aperte vel corruptis vel lacunosis ita consentit cum nostrorum codicum depravatione, ut iam quarto saecula vulgaria exempla atque ἀδιόρθωτα [cf. L. Dindorf praef. ad Dion. Chrysost. I p. iv ¹] circumlata esse satis constet, unde in dies magis gliscente cuiusvis corruptionis labe Byzantinorum libri deducti sunt. praeter hanc autem vulgarem memoriam etiam post Eusebii aetatem pleniores praesto erant et emendatiores libri, quorum auxilio haud semel vulnera aut conclamata aut sanitatis specie fallentia certa manu curare contigit. in eo numero sunt Cyrillus et personatus Galenus.

Theodoretus enim episcopus Cyrensis, qui ineunte quinto saeculo floruit, novit ille quidem Plutarchi τὴν περὶ τῶν τοῖς φιλοσόφοις δοξάντων ἐπιτομὴν [graec. affect. curat. IV 31 cf. V 16], sed quae II 112 et III 4 de atheis Diagora Theodoro Euhemero Plutarcho nominato narrat [cf. Placit. I 7 1] ea Eusebio surrepta sunt, unde eodem loco II 113 et 115 Protagorae et Numenii memoria fluxit. quod Diagoram Milesium cognovit consentiens cum Eusebio, furtum reddit manifestum. sed de Theodoretis infra accuratius dicendum erit.

Utiliora sunt multo Cyrilli acerbissimi Theodoreti adversarii excerpta, quibus ad Iulianum refellendum utitur. ita contr. Iul. II [ed. Auberti Lutet. 1638 vol. VI] p. 46b — 47b quattuor deinceps priora capita libri II accurate excerpsit hisce praemissis: Πλούταρχος τοίνυν ἀνὴρ τῶν παρ' αὐτοῖς οὐκ ἄσχημος γεγονώς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς τῶν φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς οὕτω φησὶ περὶ τοῦ κόσμου. etiam tituli capitum servantur, cum alterum ab his verbis ordiatur εἰτα περὶ τοῦ σχήματος τοῦ κόσμου ὥδε πάλιν φησίν. itemque c. 3 ἔφη δὲ πάλιν τὰς τῶν παρ' Ἑλλήσι φιλοσόφων δόξας εἰς ἐξηγήσεις προτιθεῖς, εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος ἢ μὴ οὕτως. similiter c. 4 iterum Plutarchum nominatim adfert p. 51 de cf. p. 70c: ἔφη γάρ που περὶ αὐτῶν ἰσχυρὸς ὢν ἄγαν ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ φυσικῶν δογμάτων συναγωγῆς: 'ἐλάβον δὲ ἐκ τούτου κτλ.' ex Plut. I 6 8. 1. 2. proximum caput [I 7 11. 16. 17. 12. 32. 33] postquam p. 28 c de compilavit: γεγράφασιν δέ, inquit, περὶ τούτων Πλούταρχός τε καὶ ἕτεροι τῶν παρ' αὐτοῖς λογάδων καὶ ὁ θρασὺς καὶ ἡμῶν Πορφύριος. Plutarchum opinionum et Porphyrium vitarum scriptorem coniunctos compluries memorat etiam Theodoretus, quode infra dicetur.

De exemplo Plutarchi a Cyrillo lecto nonnulla dicenda sunt quia

et perbono et diligenter usus est.¹ multus olim fuit Krischeus sagacissimus Placitorum enarrator in explicando quodam inter Stobaeum ac Plutarchum discrimine. ille praebet Ἀναξίμανδρος ἀπεφύνατο τοὺς ἀπείρους οὐρανούς θεούς, Plutarchi (I 7 12) codices, quibus Eusebii accedit fides, . . . τοὺς ἀστέρας οὐρανίους θεούς. nolo persequi, quantam explicandi subtilitatem huic discrepantiae superstruxerit. quae revera nulla est. nam ille dum ad Ciceronis ineptias enucleandas calidius enititur, Cyrillum neglexit Plutarchei loci incorruptum testem. quem audi p. 28 c: Ἀναξίμανδρος δὲ αἶμον ὥσπερ ἑτέραν ὁλοτρόπως ἰὼν [antecedunt Thales Democritusque] θεὸν διορίζεται εἶναι τοὺς ἀπείρους κόσμους. ecce Stobaei memoria recuperata, nisi quod inferioris aetatis usu κόσμους pro οὐρανούς substituere libuit. confirmat Cyrilli exemplum, si modo opus est, Galeni ἀπείρους νοῦς scriptura ex compendio οὐνόως leviter obscurata. de Plutarchi igitur lectione dubitatio omnis sublata est, sed constat simul de vitiorum communione, quam inter Eusebii Byzantinorumque libros intercedere supra docui. optimae porro frugis sunt eclogae ex altero Plutarchi libro paucae. istuc quidem commune cum reliqua memoria quod II 1 3 Metrodorum falso Epicuri discipulum perhibet Cyrillus, τοῦτου saltem rectius servato. at Empedoclis dogma II 1 4 ad sanitatem solus reducit. vulgatur enim—si deterioremem memoriam neglegas—Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πέρατος αὐτοῦ. Cyrillus assumpto iterum in societatem Galeno . . . εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου, quod verum esse e Stobaeo discimus. idem auxilium fertur Stoicorum dogmati II 1 7 et aliis locis. mitto cetera quia leviora sunt. unum tamen adiciam non quo illius praestantiam commendem sed ut miram antiquorum librorum discordiam aperiam. lemma appono ex II 4 1:

Eusebius : Ποθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ

Galenus : Ποθαγόρας καὶ Πλάτων

Cyrillus : Ποθαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ

codices : Ποθαγόρας καὶ οἱ Στωικοί.

Discimus e Stobaeo Pythagorae Platonisque paulo diversas sententias a Plutarcho brevius, ut solet, in unum lemma conflatas esse. Stoicorum quoque decretum seorsum apud illum. ergo Eusebius plenam lemmatis formam servat, Cyrillus cum Byzantinis Stoicos retinet Platone intercepto. unde talis diversitas? aut egregie fallor aut in antiquo exemplo fortasse ab ipso epitomatore Platonis Stoicorumque secundaria memoria margini adscripta fuit. unde recte inseruit Eusebius, sed Cyrillus cum

¹ quae insunt in cod. Patmio CCLXIII, s. X [cf. Bullet. de corresp. hellén. 1877 I p. 5] f. 269—276 excerpta de Pythagora, Herma, Sophocle cet., tum ex Plutarchi de Placitis atque Porphyrii Historia philosopha, ea cuncta descripta sunt ex Cyrilli contra Iulianum libris prioribus p. 30 D—57 C Aub. de similibus eclogis Porphyrianis, quae e Cyrillo in cod. Monac. gr. 547 notata sunt, egi in Commentation. Bonnens. i. h. Buecheleri et Useneri 1873 p. 61 sqq.

codicibus Platonis obliti sunt. invicem in Galeno Platone salvo Stoici exularunt, qui parum opportuno loco postea additi sunt. nimirum quae margini adscribuntur notae erroneae esse solent. quod particula καὶ post Στωικοί in Eūsebio Cyrilloque abundat num ex istis turbis explicandum sit, nescio. ceterum diffiteri nolo unum locum in Cyrillo graviter sive corruptum sive interpolatum legi II 4 12 Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην μέρος τοῦ κόσμου παθητόν, ἐν ᾧ καὶ τὰ περίγεια κηραίνεται. verbi raritas¹ effecit, ut perinepte περαίνεται legeretur. sed librarius potius quam excerptor culpandus videtur.

Intelleximus quantum ex electorum paucitate concludi potest, Cyrillianum exemplum non solum vetustatis sed etiam bonitatis laude conspicuum esse. nec mirum est Alexandriae qui versaretur, ei optimum quemque librum prae manibus fuisse. nam etsi pristinus Alexandrinae scholae flos pridem iacebat, tamen ne tum quidem Serapei bibliotheca, quae supererat una, ingeniis papulum dare desierat, si quidem museum id temporis Hypatia docente stetit,² contra quam videlicet ipse Cyrillus furore minime christiano grassatus est. neque multo post maxima librorum pars a Theodosio II Cpolim transvecta esse videtur [cf. Parthey mus. Alex. p. 103].

Cyrilli exemplo consimile fuit illud unde Galeni quae inscribitur historia philosopha maximam partem excerpta est. de quo libello quoniam infra pluribus disputaturus sum, huic loco appositum duco quid ad Plutarchum afferat utilitatis breviter indicare. dolendum sane est libri condicionem tam esse desperatam ut etiam Plutarcheo archetypo comparato haud semel plane incertus haereas, quid sibi velit compiler. cuius generis lepidissimum hoc tibi suggeram exemplum, c. 133 Ἀσκληπιάδης δὲ φησι τοὺς Αἰθίοπας λέγειν γηρᾶν καὶ διὰ τὸ ψύχεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου διαφλεγόμενον. sic absurde codices. Plutarcho V 30 6 adscito id statim apparet verbis καὶ διὰ τὸ ψύχεσθαι ex inferiore versu traiectionis genuina διὰ τὸ ὑπερθερμαίνεσθαι ante σώματα expulsa esse. sed iam priora confer Ἀσκληπιάδης φησὶ ταχέως γηράσκειν ἔτι τριακοστῷ. scin divinare quid in λέγειν lateat? nempe ᾧ ἔτι, quod librarium sub finem libri prorsus consopitum in errorem induxit longe ineptissimum. ceterum etiam Byzantini ex Plutarcheo ἔτι ᾧ male fecerunt ἔτι τριάκοντα.³ sed superato

¹ recte explicat schol. Plutarch. cod. B ἡγουν ὑπόκειται μεταβολαῖς καὶ φθοραῖς, cf. Critolaus ap. [Philonem] de mund. incorr. p. 496 M. ἀμέτοχον κηρῶν αἷς τὸ γεννητόν καὶ φθαρτόν πᾶν συνέζευκται. [Aristoteles] de mundo c. 2 p. 392^a 31 μετὰ δὲ τὴν αἰθέριον καὶ θεῖαν φύσιν . . . συνεχῆς ἐστὶν ἡ δι' ἧλων παθητὴ τε . . . καὶ ἐπίκηρος. Placit. II 30 6 Ἀριστοτέλης μὴ εἶναι αὐτῆς [σελήνης] ἀκήρατον τὸ σύγκριμα. Alcīn. isag. c. 12 ἄτε αὐτῷ [mundo] μηδενὸς προσιόντος τοῦ κηραίνειν πεφυκότος. vocem ἐπίκηρος primus dixerit Hippocr. de morb. comit. VI 326 Littr.

² cf. Hóche Philol. XV 445 et 474.

³ librariorum in scribendis numeris pigritiam iam Galenus taxavit XVII 1 p. 633 ἐνόις δὲ [exemplis] ᾧ πρόσκειται, κατὰ τινα δ' ἀντ' αὐτοῦ γέγραπται πρῶτος, ἐν ἄλλοις δὲ πρῶτη cf. XIV p. 31.

librariorum singulari stupore alterum impedimentum obstat ipsius Galeni licentia et inscitia inlatum. nec enim eo se continebat, ut placitorum brevitati νομίζει vel οἴεται adderet, aut Thalem in Ioniae philosophos verteret aut ἀρχαίους mallet παλαιότερους nominare aut verbum πυθαγορίζει [c. 49] pluribus vocabulis explicaret, sed exemplar liberiore quoque imitatione sequi et quasi conscius furti leviter immutando aliena celare studebat. est ubi sententiam recte intellexerit ut c. 48 Aristotelis: εἰ τρέφεται ὁ κόσμος καὶ φθαρῆσεται, ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς τινος ἐπιδεῖται τροφῆς, διὰ τοῦτο καὶ αἰδίου. ita Plutarchus, quem sic exprimit εἰ τρέφεται φθαρῆσεσθαι νομικεν. οὐδέτερον δὲ τούτων τῷ κόσμῳ συμβέβηκεν. multo saepius contrarium accidit, ut sententias sanas aut non consequeretur aut illotis manibus temeraret. illuc pertinet quod c. 21 Plutarchea haec τῆς δὲ γῆς . . . ἐστὶ τινα πρότερα ἐξ ὧν γέγονεν ἡ ὕλη ἄμορφος οὐσα καὶ αἰετοῦ καὶ τὸ εἶδος δὲ καλοῦμεν ἐντελέχειαν tali modo reddidit: τῶν δὲ στοιχείων προτέραν εἶναι τιν' αἰετοῦ καὶ ἄμορφον οὐσίαν ἣν οἱ μὲν ἄρριον ὕλην, οἱ δὲ ἐντελέχειαν καὶ στέργειν ὀνομάζουσιν. licentiae exempla haec habeto Plut. III 11 3 τοῦ παντὸς ἐστὶν inversum in αἰτίαν, II 2 1 οἱ δὲ ὥσειδῃ in ἄλλοι κυκλοειδῇ, gravius I 18 1 οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ . . . τὸ κενὸν ἀπέγνωσαν, quod haud scio an Roethio [abendl. Phil. IIb 7] gratificaturus in contrarium vertit Thale sublato: οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ οἱ φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος ἐν τῷ κόσμῳ κενὸν εἶναι λέγουσιν. ut hic Pythagorae memoria citra Plutarchi fidem inlata est, sic c. 88 Euthymenis Massilienis ex c. 89 transvecta. non numquam vetus exemplaris labes ausam dedit interpolandi et alucinandi. de Parmenidis mundo consentiunt Plutarchus et Stobaeus II 7 1 καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τεύχευς δίκην στερεὸν ὑπάρχειν. accipe quid ille somniet: καὶ τὸ περιέχον δὲ τὸ πᾶν στοιχεῖον δίκην στεφάνου στερεοῦ εἶναι! miraris interpolatoris absurdam impudentiam. at ille legerat πάσας στίχους, quod Eusebii quoque exemplum testatur, qua lectione iam ariolandi ianua erat patefacta. ceterum ubi apertum vitium occurrerat, non cunctatus est saepe numero plane omittere ut conclamatum illud ἔξω γεγωνῶς τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ I 10 4, itemque III 7 3 θεῖον et III 16 3 ἐπιπόλαιον; cf. II 4 12 χηραίνεται, de quo dixi. enim vero rara est talis verecundia, plerumque constat ille omnia pervertendi pruritus. omnino cadit in Galenum quod Hieronymus ep. 52 de suae aetatis scribis conqueritur: scribunt non quod inveniunt sed quod intellegunt et dum alienos errores emendare nituntur ostendunt suos [cf. Quintil. IX 4 39].

Verum quamvis sit summa opus cautione ne ventosi nebulonis commenta pro sincera memoria amplexemur, iust tamen in Galeno optimarum lectionum paene intactus thesaurus. mitto eam scripturae praestantiam repetere, quam communem dixi vetustis exemplis Eusebii et Cyrilli. quid vero? ipso Eusebio vetustiore interpolationem eamque gravissimam solus aperit Galenus. constat a posterioribus Socratem ut consummatae philosophiae auctorem non solum iusta veneratione affectum, sed etiam in Platonis suffectum esse locum. hinc, ut hoc utar, Salvianus de gubernat.

dei VII 23 Socratem tanquam mulierum promiscua conubia probantem exagitat eademque ignorantia Aristotelis biographus (Pseudo-Ammonius) p. 10, 25 Didot. Socratem Stagiritae magistrum perhibet.¹ inde Platoni ter I 3 21, 7 31, 10 3 Socratis memoria impudentissima fraude adiecta est. testis est Stobaeus qui solum Platonem et I 3 21² et 7 31 nominat. tertium locum ille omisit. at, inquires, a Plutarcho Socrates additus est, qui alia quoque non satis feliciter novavit. profecto antiqua est interpolatio et iam ab Eusebio lecta, nihilominus a Plutarcho aliena. nam Galenus et I 7 31 et 10 3 (primo loco deficit) unum Platonem excerpfit, quod non vereor ne quis casui dandum esse arbitretur. an illud quoque casu factum, quod I 7 1 Diagoram unus Melium novit, quem prono errore vulgata Eusebii Byzantinorumque Milesium vocant? placet tertium locum antiquitus pessime corruptum Galeno duce examinare. narratur in Placitis II 20 12 Philolaum percussio lumine duos vel adeo tres soles apparere docuisse: ὁλοειδῆ, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν. διηθιζόμενα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς ὥστε προσσεοικέναι ἡλίῳ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες, τό τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐσοπτροειδές. καὶ τρίτον τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγὴν. quanto opere se torserint editores in his verbis sive explicandis sive emendandis, dici vix potest. neque Stobaeus satis auxilii suppeditat, cum variam orationis structuram sequatur: ὥστε τρόπον τινὰ διττοὺς ἡλίους γίνεσθαι τό τε ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυροειδές κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές. εἰ μὴ τις καὶ τρίτον λείξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγὴν. tantum efficitur ut post ἀπ' αὐτοῦ in Plutarcho intercidisse appareat πυροειδές et corrigatur κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές. in Eusebio etiam plura intercidisse videntur, quantum ex Gaisfordii turbata adnotatione conici potest. sed constat etiam illi mirum istud προσσεοικέναι ἡλίῳ. quod per se tanquam aptum a proximis explicari potest, sed Stobaeo extat multo similior Galeni paraphrasis: ὥστε τρεῖς εἶναι ἐν τῷ ἡλίῳ διαφορὰς et cetera quae etiam πυροειδές supra insertum confirmant. etiam propius abest Achillis [isagog. in Arat.] ex Plutarcho excerptum: ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρός κτλ. hinc interpolationis suspicio oritur. quid tamen Plutarcho ut genuinum sit restituendum utrum huius τρισσὸν εἶναι ἥλιον an Galeno duce τρεῖς εἶναι ἡλίους, incertum est. quam vellem Galeni praestantia ab Aristoteleorum fragmentorum collectoribus intellecta esset, quos audaculus quidam interpolator non elusit quidem, at moleste vexavit.³ Plutarchi V 20 1 vulgatur: ἔστι πραγματεία Ἀριστοτέλους ἐν ᾗ τέσσαρα γέννη ζώων φησί κτλ. ut suspicionem movet citandi mos insolens, ita fraudem aperit Galenus qui

¹ cf. Aristocl. ap. Euseb. XI 3 2 (Σωκράτης) εὐφύεστατος γὰρ ὢν καὶ δεινὸς ἀπορῆσαι περὶ παντὸς ὁτιοῦν ἐπεισήνεγκε τὰς τε ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς σχέψεις, ἔτι δὲ τὴν περὶ τῶν ἰδεῶν πρῶτος ἐπιχειρήσας ὀρίζεσθαι. cf. Krische p. 179.

² hoc loco Stobaeo gravissima accedit Theodoretī fides, qui et ipse ex ampliore opere excerpfit v. infra.

³ Rose Ar. pseud. p. 44. Bernays Dialog. Arist. p. 167. Brandis Aristot. I p. 84.

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης congruens ille cum Stobaeo exhibet. cum Plutarchi codex archetypus, unde nostri codices descripti sunt, sub finem madore confectus fuisse videatur, conici licet oblitteratam vocis Πλάτων imaginem ad interpolandum excitasse. memini quidem πραγματεία similiter breuiatum (πραγ superscripto μτ) in libris me legere.

Dies me deficiat emendationum silvam e Galeno petendarum si perpetuo commentario illustrare instituiam. addo tamen in altera libri parte, ubi Eusebius ceteraeque eclogae deficiunt, plane desperandum esse, nisi Galeni utilissimum nobis accederet instrumentum. tria exempla variae corruptionis exhibeo. V 3 6 Δημόκριτος (semen colligi) ἀφ' ὧν τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν ὁ γόνος τῶν σαρκικῶν ἰνῶν. tales ineptias patria Democriti quam Democrito digniores produnt codices. vestram fidem, medici, audistisne umquam quid essent carnosus nervi? et grammatici, quemadmodum postrema cum prioribus conciliatis? paulo melius unus liber B τῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν. at cetera dissolvit Galenus: ἀφ' ὧν τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν οἷον τῶν σαρκικῶν [hoc vitiosum] ὁστῶν ἰνῶν. ergo falso separavit librarius uncialem scripturam ΟΙΟΝΟΚΤΩΝ. unde quae restituenda sint, sponte intellegitur. alteri loco christiani librarii pia fraus nocuit. V 2 3 Ἡρόφιλος τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν θεοπνεύστους κατ' ὀνάγκην γίνεσθαι. fuit scilicet θεοπέμπτους, quod sero intellectum est a Wyttenbachio in indice Plutarcheo. si Galenum inspexisset, ipsum illud θεοπέμπτους inventurus erat. simili fraude versus 121 Phocylideis a Byzantinis insertus est, ubi vox illa sacra [2 Tim. 3 16] I. Bernaysio interpolationis originem manifesto aperuit. denique V 26 1 vulgatur lemma Πλάτων Ἐμπεδοκλῆς. verum est Πλάτων Θαλῆς quod non solum Stobaeus, sed etiam Galenus tradit. agnoscas autem iterum librarium ex oblitteratis litteris ariolantem.

Haec eius praestantia in singulis vocibus. idem vel integris enuntiatis cōpiosior. sed hic eum maxime cavebimus. nam et nunc et olim [de Galeni hist. phil. p. 15] caput 68 de lunae septem formis, quo ille auctior est, respuo, cum et maius sit quam ut e medio Plutarchi libro sine vestigiis facile potuerit intercideret et tam e trivio petitum ut magistello isti, quem Galenum vocamus, aliunde nullo negotio arcessere licuerit. neque enim in enchiridiis crebrius quicquam quam ille de lunae phasibus locus.¹ illud quoque dubitationi obnoxium est quod c. 74 Stoicorum sententia memoratur οἱ Στωικοὶ τοῦ αἰθέριου πυρὸς ἀραιότητα ἀνώτερον τῶν πλανητῶν, quam omittunt Plutarchus et Stobaeus. praeterea corrupta sunt sine dubio verba. Corsinus corregebat μανώτερον, debebat μανωτέρων. quare cum in praecedentibus sit ὑπὸ τὸν αἰθέρα κατωτέρω τῶν πλανητῶν, sequatur πυρὸς σύστασιν ἄστρου μὲν μανωτέρων, fortasse ex variis horum lo-

¹ cf. Achill. ad Arat. p. 141 C Pet., Clem. Alex. Strom. VI 153 p. 814 Pott. (hic Seleuci auctoritas affertur.) Schol. Arat. p. 162 et 329 Buhle. Suetonii reiqu. p. 210 R. Macrobi. Somn. Scip. I 6, 54. Martian. Capell. p. 241 G. Firmic. Mat. IV praef., Ammian. Marcell. XX 3. Cleomed. I p. 111.

corum lectionibus nova sententia conflata est. nec magis probo quae c. 96 adduntur ignota ea Plutarcho et Stobaeo τὸ μὲν σκότος συνάγει πῶς καὶ συγκρίνει τὴν ὕρασιν καὶ ἀμβλύνει, τὸ δὲ φῶς διακρίνει καὶ ποδηγεῖ τὴν ὕρασιν ἡμῶν ἐπὶ τὰ ὁρατὰ διὰ τοῦ μεταξὺ ἀέρος. διὰ τοῦτο μὴ ὁρᾶν ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ σκότος. paulo magis adridet capitis 62 additamentum: Ἡράκλειτος ἀνάμματα [? ἀνάμμα] ἐν μὲν ταῖς ἀνατολαῖς τὴν ἑξαψιν ἔχοντα [? ἔχον]. τὴν δὲ σβέειν ἐν ταῖς δυσμαῖς. nam haec facile extremo capite exciderunt et leguntur revera apud Stobaeum similia II 20 16 Ἡράκλειτος καὶ ἑκαταῖος ἀνάμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον. neque incredibilia videntur, quae Galenus auctiora exhibet, si quidem Xenophanis decretum II 13 14 τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις ut re ita verbis haud ita multum distat.¹ sed tamen Stobaeo invito Plutarcho hoc decretum restituere non ausi sumus. genuino quodam colore nitet Democriti de animantium origine placitum c. 123 Δημόκριτος γεγεννημένα εἶναι τὰ ζῷα συστάσει εἰς θεὸν ἐν ἄστρον πρῶτον τοῦ ὕγρου ζωογονοῦντα [l. ζωογονοῦντας], quod si mihi contigisset persanare², haud dubitassem Plutarchi capiti V 19 apponere. nam pertinet hic locus ad folia in archetypo corrosa et contiguus est initio c. 20 de quo dixi p. 14. quare quaecunque alia in hac parte libri ex Galeno affluerunt, ambabus arripui: itaque genuina sine dubio incrementa ceperunt Plutarchi V 22. 23. 29.

Eluxit mihi aliquando spes Galeniani exempli singulari praestantia perspecta fore ut de aetate ipsius compileris aliquando certius iudicari posset. et illud quidem citra dubitationem positum, scriptorem qui tam incorruptae memoriae testem se praestet, eum non Byzantinorum gregi assignandum esse. contra qui Cyrilli Eusebiique vices spectaverit cavebit ne ex praestantiae una nota aetates rimetur. neque inferioris aetatis in Galeno indicia dissimulabo. sunt enim duo exempla, ubi consors ille apparet Byzantarum interpolationum, quae absunt a vetustis exemplis.

II 3 4 Ἀριστοτέλης [mundum] οὐτ' ἐμψυχον ὅλον δι' ὅλου οὔτε μὴν αἰσθητικόν, οὔτε λογικόν. omittit οὔτε μὴν αἰσθητικόν Stobaeus, ignorant Eusebius et Cyrillus, at testatur iam Galenus, tum nostri codices. multo memorabilius est hoc: II 25 4 Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον. convenit hoc inter Stobaeum Eusebium vulgatos codices, ut suspicionis ne tenuissima quidem umbra relinquatur. Galenus tamen legit πεπυρωμένον, quae interpolatio ex memoria II 20 3 Ξενοφάνης [solem oriri] ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων [sive quod inferiores libri habent νέφος πεπυρωμένον] insinuavit. utramque lectionem quodam modo servavit codex optimus Mosquensis [A], cuius lectionem πεπυρωλημένον ex πεπυρωμένον^{πιλη} ridicule conflata esse

¹ cf. Schusteri fragm. Heraclit. p. 119¹.

² sententiam praeit Censorinus 4 9. Democrito vero Abderitae ex aqua limo que primum visum esse homines procreatos ... Epicurus ... credidit limo calefacto uteros nescio quos ... primum increvisse. hinc tentavi συστάσει ὁλωδῶν ἀτῶν π. τοῦ ὕγρου ζωογονοῦντος; cf. Lucret. V 803 sq. sed non mihi satisfacio.

nemo non videt. iam vero ne quid interpolationis historiae desit, aetatem addo. testatur enim πετυρωμένον Laurentius Lydus in libro de mens. III 8, qui liber post medium s. VI conscriptus est [cf. Hase ed. Bekkeri p. XI]. ergo etsi propter hunc quidem locum Galeni historiam ultra s. VI deprimere non est necesse, tamen concedendum est eius exemplari quosdam noviciae et Eusebio iunioris interpolationis naevulos inustos fuisse.

De Lydo pauca dicenda mihi sunt. excerpit de mens. III 8 Plutarchi capita eadem II 25. 28. 31, quae in Eusebii eclogis extant. sed fallitur si quis inde Lydum hausisse opinetur. nam quamvis simillima sint exemplaria utriusque ut vulgaria, tamen est ubi distent. lapsus est Eusebius II 25 6 γεώδους mutando, recte ille cum ceteris πυρώδους, item II 28 4 υποκρυπτόμενον Eusebius, ἀποκρυπτόμενον ut vulgo Lydus. sed fortius hoc quod Lydus ac Byzantini II 25 13 περιειλημένην (περιειλημμένην) interpolatum exhibent. verum est περιεχομένην Stobaei. causam corrigendi dabat Eusebii corruptum leviter περιερχομένην. eodem pertinet illud πετυρωμένον quode dixi. omnino Lydus tot illustribus scriptoribus et graecis et romanis usus istud christianorum compilatorum genus videtur fastidivisse.

Huius generis est Pseudo-Iustinus, qui cohortationem ad gentiles non nullis ex Plutarcho floribus exornavit. quem scriptorem ideo postremo hoc loco nomino, quia de aetate haudquaquam constat. hoc tamen patet Cyrillo antiquiorem eum esse, quippe qui adv. Iul. II p. 48_{BC} ex c. 6. 7 non nulla ad verbum fere excerpserit. fortasse ab Athenagorae aetate proxime distat, cuius in compilandi libertate reliquaue eruditione similis est. nam Aristotelis qui fertur Posidonio inferiorem libellum de mundo nominatim affert c. 5 et fortasse ad ipsum Aristotelem de anima I 2 p. 405 referenda quae c. 7 de anima varia placita reddit. is igitur c. 3 haec praefatus οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἀπὸ τῶν παλαιῶν καὶ πρώτων ἄρξασθαι προσήκει, ἐντεῦθεν ἀρξάμενος τὴν ἐκάστου δόξαν ἐκθήσομαι πολλῶ γελοιότεραν τῆς τῶν ποιητῶν θεολογίας οὖσαν Plut. I 3 1. 3. 4. 11. 5. 6. 7. 8. 18. 20 compilavit, ita tamen ut non solum ordine mutato Heraclitum inter Ionicos reciperet, sed etiam orationem suo arbitrio mutaret. velut Plutarchi § 7 οὔτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς γενόμενοι τὴν λεχθεῖσαν Ἰωνικὴν συμπληροῦσι φιλοσοφίαν ἀπὸ Θάλητος fortasse propter Heraclitum sic expressit: οὔτοι πάντες ἀπὸ Θαλοῦ τὰς διαδοχὰς ἐσχηκότες τὴν φυσικὴν ὑπ' αὐτῶν καλουμένην μετῆλθον φιλοσοφίαν. Thaletis opinionem auctiorem repetiit c. 5 addita § 2. de reliquis opinionibus istie memoratis ¹ ad Plutarchum certo nihil referri potest, nisi quod c. 31 ὁ μεγάλωφωνος Πλάτων eodem modo ironice dictum esse, quo ab Epicureo apud Plut. I 7 4, Hutchinus recte perspexit. Iustino postea Hermiam illud ut alia surripuisse infra monebo.

Restat ignotae is quoque aetatis Achilles, quem Suidae fraude decepti vulgo Statium vel Tatium appellitant. diversus enim est a fabu-

¹ e. g. c. 6 de Platonis Aristotelisque placitis, quae ne quis ad pristinum fortasse opinionum opus referat, moneo Plutarcheo philosophorum delectu usum esse Pseudo-Iustinum. praeterea patrum nomina philosophis nulla indidit nisi quae illie extant. cf. p. 2.

larum scriptore grammaticus, qui praeter etymologias et variam historiam commentarium in Aratum conscripsit, unde excerpta servavit cod. Laurentian. XXVIII 44. qui liber quin idem sit ac *περὶ σφαίρας* a Suida memoratus non dubito¹. extant excerptorum duo exempla, unum amplius et accuratius compilatum p. 121—164 Uranolog. ed. Pet., alterum perexile alienis fortasse permixtum, sed non sine dote quadam propria. velut p. 166 extr. Κοδράτος καὶ ὁ διδάσκαλός μου Ἰσιδωριανός citantur, unde aetatis notam nanciturum te speres. sed ignotus uterque ac ne illud quidem perspicuum scribentisne an excerptantis sit adnotatio. nam praeceptorum auctoritatem antestari inferioris aetatis scriptores in usu habent. atqui a Firmico Materno [IV 10 p. 98 *prudenter Achilles*] laudatur, ergo ante quartum saeculum medium scripsit. accedit ad aetatem circumscribendam alter locus p. 136 A: *περὶ δὲ ἐναρμονίου κινήσεως αὐτῶν εἶπεν ὡς ἔφην Ἄρατος ἐν τῷ κανόνι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Ἑρμῇ καὶ Ὑψικλῆς καὶ Θράσυλλος καὶ Ἀδραστος Ἀφροδισιεύς*. [cf. p. 139 B. Hiller Mus. Rh. XXVI 583]. ex Hypsielis et Adrasti memoria certum est non ante alterum saeculum exiens vixisse. nec multo post. nam tetigit semel Ptolemaeum p. 139 D *ἐπραγματεύσαντο δὲ πολλοὶ περὶ ἐκλείψεως ἡλίου κατὰ τὰ ἑπτὰ κλίματα ὥσπερ Ὀρίων ὁ Ἀπολλινάριος* [cf. schol. Arat. p. 148 39 et 149 27 Bekk.] Πτολεμαῖος Ἱππάρχος. eiusmodi indices ex sua lectione Achilles addidit. ipsam doctrinam ex antiquioribus libris petivit. at Ptolemaei disciplinam quemquam sprevisse post tertium saeculum plane incredibile, cuius ab unius auctoritate pendent quotquot dehinc de rebus caelestibus scripsere ad Kepleri usque aetatem. accuratiora tamen inveniri vix poterunt, nisi forte Isidorianum illum eundem esse placet atque Hypsiclem a praeceptore Isidoro [Fabric. B. G. IV 20 Harl.] cognominatum, quod coniecit Rohdeus l. c. 471 2.

Athenaeus XV 673 D multa conqueritur de Hephaestionis fraude, quae cum suum tum Adrasti libellum impudenter compilaverit. eandem compendiarium eodem Adrasto transcripto invenit Theo, quem post Martinum

¹ Suid. s. v. Ἀχίλλεος Στάτιος [Ἰάτιος Phot. bibl. cod. 87 alii] Ἀλεξανδρεὺς, ὁ γράψας τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα καὶ ἄλλα ἑρωτικά ἐν βιβλίοις τῇ. γέγονεν ἑσχατον Χριστιανὸς καὶ ἐπίσκοπος.

Ἐγραψε δὲ περὶ σφαίρας καὶ ἐτυμολογίας καὶ ἱστορίαν σύμμικτον πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν μνημονεύουσιν.

ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ κατὰ πάντα ὁμοίος τοῖς ἑρωτικοῖς. de confusione varia ac fraude Suidae monuit Iacobs prol. ad Achill. Tat. et Rohde gr. Rom. p. 471. etymologiarum aucupem se Achilles etiam in excerptis Arateis ostendit Stoicos secutus. titulus in c. Vatic. gr. 191 bombyc. s. XIII—XIV est f. 194^v + τῶν ἀράτου φαινόμενων πρὸς εἰσαγωγὴν ἐκ τῶν ἀχίλλεως περὶ τοῦ παντός: ~ sequuntur f. 203^v sqq. quae Petavius p. 268—276. 165—169. 256—258 edidit, dein f. 210 Hipparchus de Arato. in codice Laur. inscribitur ἐκ τῶν Ἀχίλλεως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα περὶ τοῦ παντός. ultima verba non titulum libri (quod suasit Roseus Ar. Pseud. 622 fortasse memor Nicolai Damasceni libri περὶ τοῦ παντός, quo περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κατ' εἶδη ποιεῖται τὸν λόγον cf. Simplic. schol. Arist. ed. Br. 469^a 6) sed primi capitis indicant. nam fingitur sphaerae machina, cuius institutum commentarius explicaturus est. cf. p. 161 D Pet. γρὴ τὸν ἐξηγούμενον ἐπὶ τὰ ἐναντία περιδινεῖν τὴν σφαῖραν, p. 140 D τὴν γὰρ δεῖξιν ταύτην ἐπ' αὐτῆς τῆς σφαίρας ἔστιν ἰδεῖν.

Hillerus Mus. Rhen. XXVI 582 sqq. furti arguit. similiter Sextus Empiricus versatus est, de quo infra dicam, similiter Laertius Diogenes omninoque plerique illius aetatis scriptorum feracissimae. scilicet tum ea ars, quae vetera furando nova scripta gignebat non inventa quidem, sed consummata esse videtur. neque frustra Clemens Alexandrinus ipse fur callidissimus furtorum catalogum congegisset sive potius et ipsum descripsit Strom. VI 2. saeculi igitur morem secutus est Achilles, qui totum commentarium ex alienis contexuit. fundamentum erat Stoicum aliquod compendium astronomiae. huic variae lectionis flores diligentia maiore quam doctrina vel arte inserti sunt. Stoicam esse disciplinam eamque a Posidonio non primo sed gravissimo apud suos mathematicorum auctore derivandam, hoc ita apertum est, ut argumentis parcam. minus notum est Posidonii doctrinam ipsius libris non magis quam discipulorum sedulitate in vulgus elatam atque popularem esse factam. ita Senecam ex Asclepiodoto Nicaeensi (de quo nunc Comparetti index Herculaneensis p. 98 comparandus) Naturales quaestiones Posidonianis rivulis irrigasse verisimile est, ita Geminus sollertissimus eius auditor meteorologica in epitomen coegerat ¹, ita Phantias scholas Posidonianas vulgavit [Diog. VII 41]. nec secus Aelianus non Posidonii quem c. 1 2 nominat, sed Asclepiodoti Tactica, quae tenemus, expilat [paulo aliter Koechly script. milit. II 1. 76]. plane eodem modo non Posidonio ipso sed discipuli compendio usus est Achilles. dico Diodorum Alexandrinum mathematicum, cuius memoriam intermortuam a diuturnitatis oblivione vindicare haud ab re duco. ²

De aetate eius inde luculentissime constat quod fuit Posidonium inter et Augusti aequalem Eudorum de quo postea dicendum erit. a Posidonio stellae definitionem sumpsit eandem, quam Stobaeus ex Ario Didymo excerpserit

Achilles p. 132^b περὶ ἀστέρος [-έρων]

ἀστὴρ ἐστὶ κατὰ Διόδωρον σῶμα
θεῖον οὐράνιον τῆς αὐτῆς μετεωρολογικῆς
[-φύσεως] οὐσίας τῷ ἐν ᾧ ἐστὶ τόπων, σῶμα
λαμπρὸν καὶ οὐδέποτε στάσιν ἔχον ἀλλ'

Arius Didym. fr. 32 nostrae syllogae:

ἄστρον δὲ εἶναι φησὶν ὁ Ποσειδώνιος
σῶμα θεῖον ἐξ αἰθέρος συνεστηκός, λαμπρὸν
καὶ πυρῶδες οὐδέποτε στάσιν ἔχον ἀλλ' αἰεὶ
φερόμενον ἐγκυκλίως. ἰδίως δὲ τὸν ἥλιον

¹ Simplic. ad phys. f. 64^v med: ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φιλοπόνως λέξιν τινὰ τοῦ Γεμίνου παρατίθειν ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ Ποσειδωνίου μετεωρολογικῶν ἐξηγήσεως τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ἀριστοτέλους λαβοῦσαν. Priscian. Lyd. post Didoti Plotin. p. 553 commentum Gemini Posidonii de μετεώρων.

² Achill. p. 124 c Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρεῖα μαθηματικόν. ex Achille innotuit scholiis in Basil. cod. Baroccian. 85 f. 122 [Cram. A. O. III 413] οἱ περὶ Εὐδόξου καὶ Ἰππαρχου καὶ Διόδωρου τὸν Ἀλεξανδρεῖα μαθηματικοὶ ἐπλεύσαντο οἷον ἐπραγματεύσαντο [?]. integro Achille usum esse scholiastam et aliunde discas et illinc quod scholion hoc: ὁ δὲ αὐτὸς ἐωσφόρος καὶ ἔσπερος. καίτοι γε τὸ παλαιὸν ἄλλος ἐδόκει εἶναι ὁ ἐωσφόρος καὶ ἄλλος ὁ ἔσπερος. πρῶτος δ' Ἰβυκος ὁ Ῥηγῆϊος συνήγαγε τὰς προσηγορίας ex Achill. c. 17 excerptum est, quod mutilatum legitur p. 136 c πέμπτος ὁ τῆς Ἀφροδίτης παρὰ μὲν Ἑλλήσιν ἐωσφόρος . . . πρῶτος δὲ Ἰβυκος εἰς ἓνα συνέσπειλε τὰς προσηγορίας. lacunam suppleas καὶ ἔσπερος. Achillis locus Bergkii memoriam fugit fr. 42 PLG³ 1007.

αἰεὶ φερόμενον κυκλικῶς. ὡσαύτως δὲ
ὠρίσατο καὶ Προσειδώνιος πρὸ
αὐτοῦ ὁ Στωϊκός.

καὶ τὴν σελήνην ἄστρα λέγεσθαι. διαφέρειν
δὲ ἀστέρα ἄστρου. εἰ μὲν γάρ τις ἐστὶν
ἀστήρ καὶ ἄστρον ὀνομασθήσεται δεόντως,
οὐ μὴν ἀνάπαλιν.

ac ne longioris apud Arium disputationis nexum desideres, ecce iterum Diodorus p. 134 c: Διόδωρος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι μαθηματικοὶ ἰδίως καὶ κοινῶς τὰ ζῳδία ἄστρα καλοῦσι καὶ ἀστέρας παρατιθέμενοι Πλάτωνα μάρτυρα ἄστρα τοὺς ἐπὶ τὰ πλανήτας ἐν τῷ Τιμαίῳ εἰρηκότα, τὸν κύνα μέντοι ἀστέρα ὄντα ἐν τῷ βίῳ ἄστρον λέγομεν. ὅλλ' ὁ μὲν ἀστήρ καὶ ἄστρον, οὐκέτι δὲ τὸ ἀνάπαλιν [cf. Roeper Philol. VII 519, 538]. ex eodem Diodoro manarunt haec p. 130 n ὁτλήον δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἶναι ἐξ ζῳδία ὑπὸ γῆν ἐξ δὲ ὑπὲρ γῆν. ἐπ' οὐδενὸς δὲ ἄλλου σχήματος ἢ τοιαύτη εὐταξία καὶ περιφορὰ γίνεται ἢ ἐπὶ τοῦ σφαιρικοῦ. τὸ δὲ σφαιροειδὲς σχῆμα διδῶσι τῷ κόσμῳ. σφαῖρα μὲν γὰρ ὁ οὐρανός, σφαιροειδὲς δὲ ἡ γῆ. διαφέρει δὲ ἑκάτερα ἢ τὸ μὲν σφαιροειδὲς σχῆμα καὶ ἐσχάτως ἔχει καὶ κοιλύτητας, τὸ δὲ τῆς σφαῖρας πανταχόθεν ἴσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου κέντρου ἐκβαλλομένης εὐθείας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἴσας ἔχον κτλ. nomen ab hoc loco abest, sed constat ex altero excerptorum exemplo p. 166 extr. nec dubitasset etiamsi clarum testimonium deesset. Diodoreis enim reconditionis artificii nota quaedam impressa est. symbola numerorum a Pythagoreis inventa etiam extra scholam vigere coeperant alio alia arripiente. huic ternarius, illi septenarius, Porphyrio vel novenarius placuit: Diodorus nescio quo pacto in senarium incidit. inde zodiaci bis senas figuras enumerat, inde sex mundi definitiones Stoicorum non sine sudore con-gessit p. 129 v, quas emendatas hic afferre iuvat.

Διόδωρος δὲ ἐξαχῶς τὸν κόσμον φησὶ νοεῖσθαι ἐφ' ἑκάστου ἔννοιαν διδοὺς οὕτως·

1. κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν μεταξὺ φύσεων.
2. πάλιν κόσμος ἐστὶν οἰκητήριον θεῶν· νῦν οὖν τὸ πλήρωμα λέγει ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ.¹
3. τρίτον ὁ κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων (καὶ τῶν ἔνεκα τούτων γεγονότων)². τοῦτο ὅμοιον³ τῷ βίῳ ὡς εἴ τις λέγει· πόλις ἐστὶν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων.
4. τέταρτον κόσμος ἐστὶν αἰθήρ· οὗτος δὲ πῦρ εἰλικρινὲς ὧν ἀνώτερός⁴ ἐστὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου.
5. πέμπτον κόσμος ἐστὶν ἢ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα· τούτου καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μέμνηται.
6. ἕκτον κόσμος ἐστὶν ὁ διακοσμήσας τὰ πάντα· ἔοικε δὲ νῦν ἢ πρόνοια λέγεσθαι.⁵

¹ νῦν οὖν ut infra n. 6 νῦν explicandum est: hoc igitur loco. cf. Laertius VII 138. οὐρανὸς δὲ ἐστὶν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια ἐν ἣ πᾶν ἱδρύται τὸ θεῖον. ultima ἐκτὸς—αὐτῷ non praesto.

² lacunam indicabant vulgo, quam explevi ex Laertio l. c. et Arit. fr. 29.

³ τοῦτο μόνον vulgatur.

⁴ κατώτερος vulgo. corr. Pet.-in mrg.

⁵ sequitur paulo post p. 129 κ mundi similis partitiō, sed et illa turbata. nam post

Constat conlato Diogene VII 138 haec in Posidonii μεταωρολογικῇ στοιχειώσαι simili modo tractata fuisse, [cf. Arii Didym. fr. 29 et 31, [Aristot.] de mund. 2 p. 391^b 9—16. Zeller III 1, 572], sed simul apparet quam inscite numerus ille senarius confectus sit. sed de inscitia non litigamus. trahit enim sua quemque voluptas neque nostrae aetati Pythagoreae superstitionis fautores illustrissimi defuerunt. multo gravius peccavit, si genuinam magistri doctrinam fraudulentè istis nugis accommodatam esse probari potest. Posidonius terram in septem zonas divisit [cf. Posid. rel. coll. Bake p. 96]. quid vero Achilles hoc est Diodorus? p. 157^c οἱ μὲν γὰρ ἐξ αὐτὰς εἶπον ὡς Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο διαιροῦντες, οἱ δὲ πέντε παρέλαβον ὥσπερ Ἐρατοσθένης καὶ ἄλλοι πολλοὶ οἷς καὶ ἡμεῖς [Achilles] κατηκολουθήσαμεν. ut Polybii recte refertur sententia, ita Posidonii aperte falso cf. Strab. II 3 p. 96, qui etiam erroris rationem non obscure patefacit. nam ibi quoque Polybius Posidonianis coniunctus est. accedit fortasse illa quoque causa, quod sex caeli circuli a Posidonio revera enumerati esse videntur, si quidem Seneca N. Qu. V 17·2 talia ratiocinatur. Ex Diodori igitur Posidonianis commentariis repetendum esse contendo quicquid Stoicorum more mathematicorum explanatur. veri simile est praeterea quae decreta Chrysippi [p. 126^a — 127^b] probantur aut Epicureorum aliorumve impugnantur [c. 13] ex eodem Posidonio ut ex fonte repetenda esse, unde Cleomedis libellus¹ acerba Epicureorum irrisione insignis paene totus excerptus est. hinc cum alia communia utrique tum planetarum motus exempla. Achilles p. 132^b ὥσπερ εἰ νεὼς εἰς βορέαν ἄνεμον φερομένης ἐπιβάτης¹ εἰς νότον παρ' [l. ἐπ'] αὐτῇ τῇ νηὶ τρέχει. et p. 140^b διὸ καὶ παρατρέχει ἡμῶν τὴν ὄψιν ἢ τοῦ μύρμηκος κίνησις, ὁξυτέρως οὔσης <τῆς> τοῦ τροχοῦ cf. p. 169, 7 a. i. Cleomedis locus est I 3 p. 21 Bak. τὰ μὲν οὖν ἀπλανῆ ἀπεικάζειεν ἂν τις ἐπιβάταις ὑπὸ [ἐπὶ?] νεὼς φερομένοις, . . . εἰκασθεῖν δ' ἂν καὶ μύρμηξιν ἐπὶ κεραμικοῦ τροχοῦ τὴν ἐναντίαν τῇ τροχῷ προαιρετικῶς ἔρπουσιν.²

Difficilius est diiudicatu in quem usum Diodori scriptio fuerit destinata. mathematicosne docturus erat an philologos Aratum interpretantes? ex Achille neutrum probari potest, cum commentarios etiam alios Arati adhibuerit. certe Apion Plistonices p. 124^b non ex Diodoro repetitus est. sed vide ne apud Arati scholiastas plus sit auxilii. ibi bis Diodori memoria citatur. ad v. 254 πρὸς δὲ Διόδωρος μὲν ὑπογουνίδος γράφει ὅπως ἡ κνήμη σημαίνοιτο, Μηνόφαντος δὲ ἐπιγουνίδα τὴν κνήμην ἀκούει διὰ τὸ εἶναι ἐπ' αὐτοῦ [schol. Bekk. αὐτῆς] τὸ γόνυ [cf. schol. Bekk. p. 74 16] et ad v. 223 ὁ δὲ ἵππος ἐν τῇ τοῦ Διὸς οἴκῳ ἤγουν τῇ οὐρανῷ ἐστὶν ἢ ὡς Διόδωρος ἔνδιος ὁ

λέγεται δὲ πολλαχῶς οὐρανός deest πρῶτον. tum Zenonis definitio altera est, unde si γοῦν recte traditur, non nulla interciderunt. sic hic quoque senarius efficietur numerus.

¹ hoc exemplum praevit Aristot. de anim. I 3 p. 406^a 5 καθ' ἕτερον δὲ λέγομεν ὅσα κινεῖται τῇ ἐν κινουμένῳ εἶναι οἷον πλωτῆρες· οὐ γὰρ ὁμοίως κινεῖνται τῇ πλωτῇ.

² alia exempla Posidonianae doctrinae infra in c. de fontibus Aëtii apponam, unde hoc praecipio, opinionum a Plutarcho abhorrentium aliquantum ex Posidonio fluxisse.

μεσημβρινός. quodsi scholiorum Diodorus idem est cum Achilleo — neque video quid obstet — Arati causa illius commentarium conscriptum esse putabimus, cuius quidem Tullianam aetatem studiosissimam fuisse nemo est quin sciat. ex Arati quidem scholiis coniuncta cum Posidonio servata videtur Diodori mentio apud Macrob. S. Scip. I 15 3.

Neque tamen ipsum Diodorum manibus usurpavit Achilles, sed excerptum ab Eudoro. de multiplici doctrina eius viri inferius loquar. nunc brevissime argumenta apponam, unde quivis quid rei sit perspicere possit. p. 124c Εὐδωρος ὁ φιλόσοφος φησι Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικὸν τοῦτῃ διαφέρειν εἰπεῖν τὴν μαθηματικὴν τῆς φυσιολογίας ὅτι ἡ μὲν μαθηματικὴ τὰ παρεπόμενα τῇ οὐσίᾳ ζητεῖ, πόθεν καὶ πῶς ἐκλείψεις γίνονται, ἡ δὲ φυσιολογία περὶ τῆς οὐσίας κτλ. Posidonium loquentem audis ut p. 133D de animantium anima: ζῷόν ἐστιν ὡς Εὐδωρός φησιν ἔμψυχος οὐσία cf. ibid. E c. 13 Ποσειδώνιος δὲ ἀγνοεῖν τοὺς Ἐπικουρείους ἔφη ὡς οὐ τὰ [vulgo οὔτε] σώματα τὰς ψυχὰς συνέχει, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ τὰ σώματα. et ne credas Eudorum philosophum Academicum a mathematicis abhorruisse, habes haec de zona fervida p. 169 med. τινὲς δὲ ὧν ἐστὶ Παναίτιος ὁ Στωικός καὶ Εὐδωρος ὁ Ἀκαδημαϊκὸς οἰκείσθαι φησι τὴν διακεκαυμένην κτλ. cf. p. 153c. Sed veniendum tandem ad Plutarchum, qui praeter Eudorum maximo opere compilatus est ab Achille. verum cum exemplar suum magna audacia mutare et alienis turbare soleat, paulo operosior fit labor expiscandi. incipio a certis. c. 3 περὶ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς continet p. 124E—125c Zenonis Epicuri Aristotelis Socratis et Platonis Empedoclis opiniones ex Plutarch. I 3 25. 18. 22. 21. 20 liberius quidem expressas sed ut dubitandi locus non relinquatur. nam quod Empedoclis Iunonem et Aidoneam confundit, quae Plutarchus probe interpretatus est, id nolo premere, quia in allegoriis altera explicatio vulgabatur [cf. Prol. c. VI] et Γαῖα φερέσβιος ex Homericis hymnis [II 341 cf. XXX 9] nota erat. quod cum error sit proclivis, verum autem exquisitius, non minus arbitrarium est Plutarchi vulgatam ex Achille corrigere quam credere ex ampliore Placitorum thesauro Achillea profluxisse. nam obstat non solum excerptorum Plutarcheis simillimus delectus¹ sed etiam interpolationis manifesta communio velut I 3 21, Socratis nomen quod ante Eusebium vulgaria exempla occupasse demonstravi p. 14. saepius ut institutum fert liber II respicitur. velut p. 130B I 1 3. hic memorabilis est scriptura Ἐπίκουρος . . . καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Μητρόδωρος. nam Cyrillus cum vulgata μαθητῆς corruptum legit, quod inutiles dedit turbas. verum obtulit non solum Achilles sed etiam Galeni quamvis aliter vitiata scriptura. hoc enim firmiter tenendum est Metrodori in Placitis non alius mentionem esse nisi Chii; cf. Duening de Metrodori Epic. vit. et script. Hal. 1870 p. 39. Zeller I⁴ 857⁵. iam vero e Stobaeo Theodoretique apparet, ex Plac. I 5 4 Μητρόδωρος ὁ καθηγητῆς

¹ nam ubicunque ex Posidonianis commentariis plures opiniones [cf. supra p. 21²] ut Stoicorum Epicuri Empedoclis addidit aut immiscuit, nusquam Placitorum maiorum, qualia ex Stobaeo nota sunt, apparet vestigium.

Ἐπιχοῦρου a Plutarcho demum illam mentionem esse interpolatam. ut iterum originis manifestum teneas indicium. deinde II 2 de mundi formam respiciatur c. 6 init. p. 130c dubium est. certe Orphicorum memoria abhorret, quae ex superiore loco p. 127b [cf. Lobeckii Aglaoph. 477] iterata est. abhorret etiam p. 129b θαλῆς—ἀέρα et Empedoclis versus p. 130b. ex II 5 sine dubitatione, quamvis haud dextre, excerptum est p. 128e — 129a. hic antiquissimi erroris iuvat apponere testimonium. diu dubitavi, quid tandem haec sibi vellent p. 128e τινὲς δὲ τῇ τοῦ ὕδατος σφαίρᾳ sc. τρέφεσθαι κόσμον, donec in proximo Placitorum capite 6 3 Eusebii vitiosissimam scripturam animadverti τῇ ῥύμῃ τῆς σφαίρας [verum est περιφορᾶς cf. Aristot. de cael. II p. 295^a 17, Diog. Apoll. ap. Laert. IX 57] ἀναβλῶσαι τὸ ὕδωρ, ἐξ οὗ ἀναθυμιαθῆναι τὸν ἀέρα. hinc antiqui erroris habes explicatum. ex II 6 5 Pythagorea opinio comparari potest cum p. 131a, sed est ea tritissima. Empedocleum p. 128b ex II 7 6 amplificatum videtur. ante omnia memoria digna quae ex II 11 2—5 excerpserit p. 128c. nimirum si Plutarchi vulgata exempla inspexeris, nihil Achilleae eclogae simile apparebit. tamen ex compilatoris exemplo, si per emplastra ad vivum reseueris, pristina Plutarchi species renidebit, horrida ea quidem hiulcis vulneribus, sed tamen ut sanitas recuperari possit. quod breviter hac tabula illustrare licet

Stobaeus	Plutarchus restitutus	Achilles	Plutarchus vulgaris
Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος	Ἀριστοτέλης ἐκ πέμ- πτου σώματος	Ἀναξίμανδρος δὲ πτηγὸν πυρὸς μετέ- χοντα	Ἀριστοτέλης ἐκ πέμ- πτου σώματος πυρὸς
Παρμενίδης Ἡρά- κλειτος Στράτων Ζήνων πόρινον εἶναι τὸν οὐρανόν	. . . πόρινον εἶναι τὸν οὐρανόν	Ἀριστοτέλης δὲ ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ σώμα ἐκ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ	ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος
Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος	Ἀναξίμανδρος ἐκ θερ- μοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος		

Vides sanam Stobaei memoriam, tum tertio loco Achillis turbatissimam, quasi consulto aliquis membra disiecta sicut fors dederat conglutinarit. mirificum illud ΠΤΗΝΟΝ ambigo utrum ex ΖΗΝΩΝ an ex ΠΕΜΠΤΟΝ corruptum sit. illud lemma expleret ante πόρινον εἶναι τὸν οὐρανόν omissum, hoc ante σῶμα desideratur, quamquam non difficile est é post δέ inserere. πυρὸς μετέχοντα reliquum est est ex πόρινον εἶναι τὸν οὐρανόν, unde Byzantini nihil nisi πυρὸς servaverunt. restituta est Plutarcho plenior lectio ex Galeno, qui ut Anaximandri iam lemmate orbatus est, ita caret interpolato illo ἤ. maxime truncatus est codicum nostrorum archetypus, quamvis non tam inepte sit turbatus, quam Achilles. quid in Eusebii exemplo

fuerit, non potest cognosci. sanum hunc locum non fuisse, quia omissus est, conicias.

Maiora excerpta exhibet c. 11 de stellarum natura.

Achill. p. 133 A τίς οὐσία ἀστέρων.

Θαλῆς μὲν δὴ γήινην ἔμπυρον εἶπεν τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν.

Ἐμπεδοκλῆς δὲ πυρίνους αὐτοὺς εἶπε.

τινὲς δὲ γεώδεις εἰπεῖν αὐτοὺς ἐτόλμησαν. ὧν ἐστὶ καὶ Ἀναξαγόρας.

μετὰ γὰρ τὴν πρώτην, φησί, διακρίσιν τῶν στοιχείων τὸ πῦρ χωρίζομενον ἐπὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀνασπάσαι καὶ διάπυρα ποιῆσαι καὶ τῆς γῆς μόριά τινα.

ἦθεν καὶ τὸν ἥλιον ἔλεγεν εἶναι μύδρον ὡς ἐξῆς ἐροῦμεν.

ἕτεροι δὲ κρίσιν πλάγιαν οὖσαν ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ αἰθέρος ἀναπτομένην, καὶ ὑπὸ τῶν τρυμαλιῶν τοὺς ἀστέρας φαίνειν.

Πλάτων δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πλείστου δὲ πυρός.

Ξενοφάνης δὲ λέγει τοὺς ἀστέρας ἐκ νεφῶν συνεστάναι ἐμπύριον καὶ σβέννυσθαι καὶ ἀνάπτεσθαι ὥσανεὶ ἄνθρακας. καὶ ὅτε μὲν ἄπτονται φαντασίαν ἡμᾶς ἔχειν ἀνατολῆς, ὅτε δὲ σβέννυνται δύσεως.

οἱ Στωικοὶ δὲ ἐκ πυρός λεγούσιν αὐτούς, πυρὸς δὲ τοῦ θεοῦ καὶ αἰδίου καὶ οὐ παραπλησίον τῷ παρ' ἡμῖν. τοῦτο γὰρ φθαρτικὸν καὶ οὐ παμφαές.

Plut. II 13 τίς ἡ οὐσία τῶν ἄστρον.

1 Θαλῆς γεώδη μὲν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρον.

2 Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους,

ὅπερ ὁ ἀήρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων ἐξανέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν.

3 Ἀναξαγόρας τὸν . . αἰθέρα . . τῇ δὲ εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτρους ἀπὸ τῆς γῆς καταφλέξαντα τούτους ἡστερικέναι.

5 Διογένης κισηρώδη τὰ ἄστρον, διαπνοὰς δὲ αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου.

12 Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλείστου μέρους πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων κόλλης δίκην.

14 Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν μὲν πεπωρωμένων σβεννυμένους δὲ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ καθάπερ τοὺς ἄνθρακας. τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις.

Haud inutile erit quae hic comparata sunt Achillis Plutarchique capita accuratius examinare, ut uno saltem exemplo excerptoris ratio pateat. probe excerptae sunt Plutarchi §§ 1. 2. 12. 14. sed unde Anaxagorea accersivit? quae etiamsi orta sint ex Plutarcheis § 3 et c. 20 6 cf. p. 138v, tamen mirifice variata sunt. forsitan alienum fontem admixtum credas, qualem in eodem Anaxagora adhibitum postea videbimus. haud diiudicaverim. at concedes illa μετὰ τὴν πρώτην διάκρισιν ex Empedocle Plutarcheo § 2 per socordiam esse translata. id quod de ceterorum quoque fide dubitationem facit. mira ingenii felicitate de Diogene Plutarchea dum amplificat corrumpit. neque enim quid sit ille pumex caelumne an aliud, enucleatur neque πλάγιαν vel ὑπὸ τῶν τρυμαλιῶν intellegi potest. sed videndum est ne πλατεῖαν et διὰ τῶν τρυμαλιῶν

scriptum olim fuerit. certe ex alia memoria illa de Diogene philosopho minus noto novata esse, parum credibile. ultima Stoicorum opinio ex enchiridio opinor Eudori adsuta est. porro Plutarchea II 14 t. 2. 4 non incorrupta p. 133^{CD} manserunt. sed compensat hoc interpolandi vitium excerptorum ex II 20 p. 138DE singularis quaedam virtus. nam quod Philolaum credidisse ait τρισσοὺς εἶναι ἡλίους, inde Plutarchi infuscatam in vulgata memoriam supra restitui p. 14. contra quae p. 138^E ex II 20 1 de Anaximandro non excerpuntur, sed ventosa paraphrasi in meras ineptias detorquentur, ea accuratius pensitanda sunt. conscripseram olim fusiorem disputationem, quia Achillis forti impudentia cum alios tum Zellerum deceptum videbam. sed postquam Teichmuelleri Studiis illi aliquantum fidei demptum est, quamquam Plutarcheam originem ne ille quidem sensit, profligata non repeto. Anaximandro igitur haec placent de astris. fingit circulos solis et ceterorum astrorum neque solidos neque adumbratos, sed aere densato factos aereque pulsos.¹ quemadmodum terram plano cylindro comparat, sic solis illum folliculum sub rotae orbis (ἄψις) figura repraesentat. sicut enim ex curvatura rotae radii medium petunt, ita solis flammae ex interiore circuli parte per unum foramen erumpunt et *per magni circum spiracula mundi*² ignes intus reclusos in terram versus efflant. circulus perpetuo se circa terram torquens quoad super illam foramen exhibet, diem, quoad infra, noctem efficit. obturatis spiraculis defectiones existunt. eatenus adumbrare necesse erat astronomiae graecae initia, quae quanti momenti essent, sero intellegi coeptum est. sed his plenius explicandis suus dabitur dies. redeo ad Placita II 20 1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι . . . πλήρη πυρὸς κατὰ τι μέρος ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ. καὶ τοῦτ' εἶναι τὸν ἥλιον. ex eis quae dixi elucet prestera illum non esse turbineum igneum, quem Seneca N. Qu. V 13 3 interpretatur. cuius quid sit fistula ne somniando quis divinarit. miror Schusterum, qui Heraclitea interpretatus p. 125 postquam in verum forte incidit hoc neglecto falsissima alia excogitare maluit. πρηστῆρα enim flatum esse vult, quo impletae tibiae sonos edunt. concedo significationis novitatem ab etymologia satis probabilem esse. sed ipsi, priusquam utatur, Placitorum verba coniectando mutare libet, nec semel, sed duobus locis. nam praeter Plutarchi locum unde profecti sumus, etiam Stobaeus Plac. II 25 1 πρηστῆρος αὐλὸν non quod Schustero placet πρηστῆρα αὐλοῦ testatur.³ haec

¹ cf. Hippocr. de vent. 3 [VI 94 L] ἀλλὰ μὴν ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ ἀστρων ὁδὸς διὰ τοῦ πνεύματός ἐστιν. τῷ γὰρ πυρὶ τὸ πνεῦμα τροφή . . . ὥστε καὶ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον ἀένναον ὁ ἀὴρ ἀένναος καὶ λεπτὸς ἐὼν παρέχεται. v. etiam ind. Aristotel. p. 822^a 20.

² Lucret. VI 493 ipsius Anaximandri doctrinam opinor explicans, quam Epicureo curdam enchiridio debet, quale ex priorum placitis compilat Epicurus epist. ad Pythocl. Laert. X 84. Anaximandri opinio non dubito quin ex animantium similitudine, ut solent veteres, arcessita sit.

³ Schusterum male sequitur Susemihlius, Jahresbericht II III 5 p. 274¹³.

igitur ratio temeraria est. immo πρηστήρ est follis fabrorum, cuius fistula in ignem immissa flammam sursum eiaculatur. huic explicationi Anaximandri et ratio et oratio mirum quantum favet. nam ille opiones sagaciter excogitatas praeorum more ποιητικωτέροις ὀνόμασιν [Theophrast. phys. fr. 2] expressit et antiquos opinor sectatus Apollonius Rhodius IV 776 dum Homericum Σ 470 φῦσαι δ' ἐν χράνοιςιν εἰέχουσι πᾶσαι ἐφύσων παντοίην ἐύπρηστον αὐτὴν ἐξανιῖσαι imitatur, folles πρηστήρας obsoleta voce nominat. πρηστήρ enim ab eadem stirpe pra vel par proficiscitur unde πρῆσαι ἐύπρηστος πρημαίνειν ducta sunt, quibus inest propria spirandi notio.¹ inde cum ardor flatui coniungeretur, igneus ventus non aptius quam follis fabrilis πρηστήρ appellabatur. hac igitur ratione Placitorum memoria satis iam defensa erit ab omni coniciendi temeritate. nam Schustero praeivit Wyttenbachius πρηστήρας δι' αὐλοῦ, ut Reiskei et Beckii commenta praeteream, qui viri ante multa saecula habuerunt et errandi et coniectandi socium Achillem ad quem nunc redeo. nam quae falso lemmate praefixo e Plutarcho interpretatur τινὲς δὲ ὡς ἀπὸ σάλπιγγος [i. e. αὐλοῦ] ἐκ κοίλου τόπου καὶ στενοῦ ἐκπέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς ὥσπερ πρηστήρας, ea plane ad istorum modulum conficta sunt. ex eodem Achillis loco mirus error tanquam contagione plerosque viros doctos occupavit, ut non curvaturam rotae sed modiolum (πλήμνην) ignis sedem opinarentur. quod correxit Teichmuellerus Stud. p. 18. 550.

Pergo Achillis ex Plutarcho furta indicare. caput de solis forma p. 139b ex illius II 22 1—3 manavit, item de defectione ibidem ex II 24 1. quae vero p. 140b de magnitudine solis et p. 141ab de lunae natura disseruntur adeo discrepant ut Plutarchus aut non respectus aut alienis plane incrustatus videatur. atque Heracliti opinio κατὰ μῆνα δὲ ἐκλείπει (sc. ἡ σελήνη) ὡς μὲν Ἡράκλειτός φησιν ὁμοίως τῷ ἡλίῳ τοῦ φωτοειδοῦς σχήματος [? σκαφοειδοῦς ὀχήματος] ἀναστραφέντος potest illa quidem ex Plut. II 29 3 κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφὴν excerpta esse. similia etiam ibid. p. 141b σχῆμα δὲ αὐτῆς οἱ μὲν σφαιροειδές, οἱ δὲ διοκοειδές atque Plut. II 27 1 οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ εἶναι. . . 3 Ἐμπεδοκλῆς διοκοειδῆ. eademque species antecedentis: ἔτεροι δὲ γῆν πεπορωμένην στερέμνιον ἔχουσαν πῦρ εἶναι δὲ αὐτῆς οἴκησιν ἄλλην ποταμούς τε καὶ ῥοὰ ἐπὶ γῆς. nam in mentem venit Plutarchi II 24 9 Ἀναξαγόρας Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας. sed cum singulariter dictum sit οἴκησιν ἄλλην² ac consentiat Laertiana Anaxagorae vita II 8 τὴν ἐκ σελήνης οἰκήσεις ἔχειν ἀλλὰ [? ἄλλας, quamquam illud defendi potest cf. Thurot ad Alex. in Ar. d. sens. p. 431] καὶ λόφους καὶ φάραγγας, non e Placitis illud caput, sed e Posidoniano opinor commentario manasse. contra p. 157e sq. de ventis haud dubitaverim ex Plut. III 7 1. 3 excerpta credere. sed haec hactenus. de altero quem tetigi Achillis fonte inferius dicetur.

¹ cf. Buttmanni lexilog. I 105 Curtii Stud. IV 228.

² interpretor: lunam praebere alterum domicilium praeter terram, ut ἄλλος sit idem quod ἕτερος velut in ἄλλος ἐγώ, ἄλλος Ἡρακλῆς.

Extremo loco nominandus est Plutarcheorum librorum index, quem a filio Plutarchi concinnatum pingui artificio simulavit is, qui e bibliothecae cuiusdam catalogo et genuina et falsa scripta enotavit. Lampriae nomen solus Suidas praefixit. quando index ille conscriptus sit, dubitatur. tertio quartove p. Chr. saeculo, iudicavit M. Treu [der sog. Lampriascatal. Waldenb. 1873 p. 54]. mihi Byzantino aevo dignior visa est inventio [de Galeni hist. philos. p. 52 vi], quia pro genuino Vitarum ordine [cf. C. Th. Michaelis de ordine vitarum parall. Plutarch. Berolin. 1875 p. 15 sq.] scholastica ad Romanorum Graecorumve aetates ordinata collocatio substituta est. praeterea Moraliū singulae collectiones, unde postea totum corpus concrevit, similes a Trevio ipso agnitae sunt p. 46. sed de temporibus integra est quaestio.¹ Placitorum in bibliotheca illa tria exempla fuerunt, quae cum variis titulis in catalogo consignata essent, tamquam libri diversi enumerati sunt: n. 61 *περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῆς ἐπιτομῆς βιβλία ε*, alterum n. 183 *φυσικῆ ἐπιτομῆς*, tertium n. 196 *φυσικῶν ἀρεσκόντων*. hinc praeter libelli frequentiam illud quoque confirmatur singillatim eum antiquitus circumlatum esse. nam si variis syllogis olim insertus fuisset, vix tam exiguo intervallo posteriora exempla n. 183 et 196 in catalogo distarent.

Exposui Plutarchei libelli antiquam memoriam, qualem exhibent altero saeculo vergente Athenagoras et fortasse Pseudo-Iustinus Achillesque liberius expressam, quarto Eusebius quinto Cyrillus sexto Laurentius Lydus accurate excerptam; incertae aetatis Galenus personatus et Philo interpolatus agmen compilatorum claudunt. eodem temporis vestigio, quo Laurentii doctrina seros fetus edidit, philosophia graeca et cum illa ceterae deinceps artes obmutescere coepere. ingeniorum sterilitas diu Iustiniani imperii splendore quodam celata tanto ocius irruit atque ingruente undique barbarie cum ultimis philosophis philosophiae monumenta ad ipsos barbaros migraverunt tamdiu ea futuros donec in patriam redire licuit. hinc fit ut apud Graecos per proximorum saeculorum obscuritatem nulla enitescat Plutarchei libri memoria, at Arabum litteratis viris et cognitus sit et passim memoratus.

Nam cum praeter Armenios inprimis Syri egregiam operam dedissent graecis libris, et Arabum imperatores, inprimis Mansur, laudabili exemplo haec studia excitavissent, incredibilis extitit interpretum industria graeca exemplaria syriace tum arabice vertendi. inter quos nemo maiore et auctoritate et doctrina floruit quam Hunainus Isaci filius scholae interpretum princeps gravissimus. cuius discipulus et aemulus Constans sive Constantinus Lucae f. Heliopolitanus,² Plutarchi Placita arabice

¹ nihil huc faciunt X oratorum vitae n. 41 enumeratae, quoniam Photius Plutarcheo exemplari usus esse non videtur. cf. R. Ballheimer de Photi vitis X or. Bonn. 1877. A. Schöne Jahrb. f. cl. Phil 1871. p. 784.

² Qostā ibn Lūqā oriundus Bālbekk floruisse videtur sub Mostaino [862 — 866], si quidem eius Hypsiclis versionem a Kindio emendatam esse constat, qui obiit 873. Ibn

vertit. ¹ versio non iam extare videtur. sed excerpserit inde circa millesimum p. Chr. annum Muhammedes Isaci filius [Muhammed ibn Ishâq Kitâb al-Fihrist ed. G. Flügel Lips. 1871. 1872] non solum inscriptionem quam infra exhibui, sed etiam pauca alia p. 245, 16 et p. 245, 28 de Pythagora atque Platone ex Placit. I 3 8. 21.

Centum fere annis post Schahrastanius qui natus dicitur a. 1076 paucula haeresibus suis immiscuit ex Plutarcho quem de Zenonis placito [Plut. I 3 25] testem affert [Schahrastâni Religionsparteien und Philosophenschulen übers. von Harbrücker II 132]. ex I 3 11 fluxerunt, quae II 129 de Heraclitô Plutarcho teste proferuntur, ex I 3 21 interpolata memoria Socratis II 113 petita est. quod Schahrastanius II 126 dicit: Anaxagoras sagt nach der Lehre des Plutarch, dass der Wille nicht etwas anderes als das gewollte und nicht etwas anderes als der wollende sei wie auch das thun, id quo referendum sit nec scio nec multum quaesivi Arabum nugarum satis gnarus. ²

Abulfaragii [histor. dynast. ed. Poc. p. 90 (58)] quosdam versus, quibus Platonis de ideis opinionem ecomprehendit, ex Plutarcho I 3 21 ut ex fonte repetendos esse coniecit A. Mueller l. c. p. 41, quod mihi non probatur. nam Platonis tria principia, deus materia forma, tritissima sunt etiam posterioribus, cetera ab illius similitudine plane recedunt.

Apud Byzantinos post densam quattuor fere saeculorum caliginem, quibus Graecorum litterae velut veterno consopitae iacebant, tandem

Dscholschol sub Moctadiro [908—31] vixisse narrat cuius tamen priores annos dumtaxat attigerit. cf. Steinschneiderus in Serapei t. XXXI 292. Wenrich. de auct. Gr. version. Syr., Arab. p. 30. Herbelot. s. v. Costha II 173. V. Rose. Ar. pseud. p. 256.

¹ idem Plutarchi qui ferebatur περί ἀσκήσεως librum, quem germanice edidit cum Buechelero Gildemeister Mus. Rhen. XXVII 520. omnino sex Plutarchi vel Pseudo-Plutarchi scripta noverunt Syri Arabesque:

1) περί ἀσκήσεως Wenrich 225. Mohammed Isaci f. Fihrist ed. Flügel p. 254, 9 Mueller griech. philosoph. in Arab. ueberlief. Halle 1873 p. 26. syriace extat in cod. VIII vel IX saec. Lagarde anecd. syriac. cf. Sachau Herm. IV 73 sq.

2) πῶς τις ὅπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο Wenrich ib. Fihrist ibid.

3) περί ἀσκήσεως (περί ἀρετῆς) Wenrich p. 226. Fihrist l. c. Lagarde ib. syriace edidit. cf. supra.

4) περὶ ψυχῆς Wenrich ibid. Fihrist. ibid. quod in Stobaeo Plutarchi liber Themistii lemma gerit, monente Buechelero Mus. Rh. l. c. testimonio est Stobaeum codice usum esse simili archetypi syriaci vi s. conditi [ibid. p. 48] ubi Plutarchi Themistii quaedam scripta iuncta ferebantur.

5) περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφους φυσικῶν δογμάτων βιβλία ε' arabice sub titulo كتاب الآراء الطبيعية وبحثها على آراء الفلاسفة في الأمور الطبيعية خمس مقالات vertit Constans Lucae f. Wenrich 225. Fihrist l. c.

6) περί ποταμῶν Arabes Plutarcho cognomini et aequali adscribunt, quod nihil esse puto nisi dubitantis de vero Plutarcho Graeci nota aucta et fucata solito more ab Arabibus Mohammede Isaci f. et Dschemaluddino.

² omnino constat quae de philosophis graecis apud orientales feruntur tam mira esse et portentis similia, saepe ut ne origo quidem erroris pateat. cf. Roeper lection. Abulf. p. 25.

paulo ante Schahrastanii aetatem Placitorum emergit et memoria et imitatio. Michael Psellus¹ aequalium facile doctissimus rerumque civilium idem peritissimus Plutarchum sibi ad imitandum proposuit Michaeli Ducae imperatori scripturus ἐπιλύσεις συντόμους φυσικῶν ζητημάτων. ecce prooemium: ὁ μὲν Πλούταρχος ᾧ μέγιστε καὶ θειότατε βασιλεῦ διαφόρους δόξας ἀπαριθμούμενος καὶ τὴν ἀληθῆ μὴ ἀποδεικνύων καὶ πιστούμενος συγχέει μᾶλλον τὸν λογισμὸν καὶ ἀπορεῖν παρασκευάζει ἢ εἰς ἐπίστασιν ἄγει. quocirca sprete Plutarchi doctrina capitum titulos tantummodo transcripsit, ipsas quaestiones splendidiore sapientia videlicet scholastica solvit.

Idem cadit in eiusdem Pselli Παντοδαπὴν διδασκαλίαν simili consilio concinnatam, quem librum ex apographo Lindenbrogiano² edidit Fabricius t. V p. 69—186 ed. I. titulos Psellianos conlatos cum Plutarcheis infra³ subiciam; quorum forma non numquam utiliter cum reliqua me-

¹ Constans [Constantinus] Psellus, qui dum monachus erat Michaellem se nominabat, natus est ut vulgo credunt a. 1020, ut Sathas docuit 1018 [μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη δ' Ἀθηνῶν. 1874 eiusd. Deux lettres inédites de l'empereur Mich. Ducas Parapin. Paris 1875 p. 4 sq.] floruit maxima auctoritate sub Michaelle VII Duca discipulo suo, qui 1071 rerum potitus est adiuvante maxime Psello. ultimam eius memoriam a. 1077 factam invenit Sathas, quo anno epistolam ad Nicephorum Phocam scripsit. sed certum est ad extremum s. XI vitam produxisse atque tum maxime in secessu libris scribendis operam navasse velut astronomiae quaestionibus. quibus temporis nota 1092 adiuncta est, quam feliciter emendavit et explicavit Usenerus [symbol. ad histor. astron. Bonn 1876 p. 25]. ceterum ille philosophiae princeps¹ qui nostratibus videlicet sane quam vanus et insipidus videtur, Byzantinis Graeculis vehementer probatus est ut vel satirae Timarionis ceteroqui mordacissimus scriptor plurimum sophistae illi Byzantino² deferret Ellissenii Analect. IV 89 c. 45. Ἐπιλύσεις partim edidit G. Seebode [Goth. 1840 et Wiesbad. 1857 ex apographo 82 Fabric. bibl. Acad. Havniensi] pessime. nam ne illud quidem intellexit ex quinque se tres libros tanquam integrum opus edidisse. plenum extat sub nomine Simeonis Sethis σύννοψις καὶ ἀπάνθισμα φυσικῶν τε καὶ φιλοσόφων δογμάτων [Fabric. X 322 ed. Hamb. 1721]. Simeonem et ipsum sub Michaelle Duca floruisse ex syntagmate περὶ τροφῶν illi dedicato apparet. Fabric.¹ X 320. sed hoc quoque ex Pselli gemello libro prope totum transcripsisse dicitur. ibid. p. 321. quo pacto ista aequalium aemulatio explicanda sit libenter doceri velim. forsitan Pselli nomen errore eodem tradatur quo syntagma quadrvii [ed. Xyland. Basil. 1556] initio s. XI conscriptum illius esse dicitur. cf. Rose Herm. II 465.

² hoc non solum mendosissimum est, sed etiam mancum ut ex Fabricii indice altero p. 51 sqq. intellegere queas. pleniorum Psellum exhibent codices Taurinensis [cf. Doehner Philol. XIV 408] et fortasse Neapolitanus Fabric.³ V 790 n. 238. idem liber in cod. Parisino 2087 f. 71 [V. Rose Ar. Ps. 225] inscribitur τοῦ σοφωτάτου ὑπερτίμου τοῦ ψελλοῦ ἀποκρίσεις συνοπτικαὶ [καὶ] ἐξηγήσεις πρὸς ἐρωτήσεις διαφοράς [sic] καὶ ἀπορίας γραφεῖσαι πρὸς τὸν βασιλέα κύριον μιχαὴλ τὸν δοῦκα. ex Didascalia adscripta sunt multa capita margini cod. Farnes. [F] Stobaei eclog., quae edidit Heeren.

³ exhibeo binos Fabricii numeros. prior ex t. V p. 69, alter ex plenior illo catalogo ibid. p. 51 expressus est. additur Placitorum synopsis. 59. 82 τί νι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον [-εῖα] I 2 — 60. 83 περὶ τῶν ἀρχῶν τί εἰσιν I 3 — 0. 84 περὶ ἰδεῶν I. 10 — 0. 85 περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων I 8 — 61. 86 περὶ ὕλης I 9 — 62. 87 περὶ αἰτιῶν I 11 — 63. 88 περὶ σχημάτων I 14 — 64. 89. περὶ χρωμάτων I 15 — 65. 90 περὶ μίξεως καὶ κράσεως I 17 — 66. 91 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς I 24 — 67. 92 περὶ σωμάτων I 12 — 68. 93 περὶ ἐλαχίστων I 13 — 75. 102 περὶ χρόνου I 21 — 76. 103 περὶ κινήσεως I 23 — 77. 104 περὶ

moria componetur ut II 6. apparet Plutarchi capita tantum non omnia esse exhausta, at traditum ordinem cur turbaverit nec scio nec scire laboro. quis enim Byzantini hominis tricas enodaverit? paulo magis nostra refert, ut quali codice fuerit usus indagemus.

Nam cum in argumentis Plutarchi verba fastidire soleat titulorum autem sit discrepantia rarissima, felicissimo casu evenit, ut eiusdem Pselli excerpta, quae inscribuntur Ἐπιλύσεις διαφορῶν ἐρωτημάτων edita a Boissonnadeo post operationem daemon. p. 63—69, ultimum caput exhibeant diligenter¹ descriptum. felicissime, inquam, evenit, quia ultima archetypi folia pessime mutilata esse supra dixi, at Psellianus codex huius quidem calamitatis expers fuit. neque enim verba tantum emendatius traduntur, sed etiam versus complures, qui in nostris sine vestigio interciderant, e Psello recuperantur. mireris fortasse serum auxilium et dubites an ex Plutarcho hauserit homo vanissimus. uno certe loco manifestum glossema invenitur Byzantini coloris ἡ ἐστεγανωμένα² genuino πυκνά V 30 6 adscriptum. at confirmat supplementa non solum ipsa rerum veritas, sed etiam Stobaei in florilegio ecloga. iam mihi vide miras memoriae vices: is Psellus qui tanto intervallo ab omnibus codicibus abest integritatis laude, idem in levissimis non nullis vitiis, quae stultissimum

ἀνάγκης I 25 — 78. 105 περὶ εἰμαρμένης I 27 — 79. 106 περὶ τύχης καὶ αὐτομάτου I 29 — 83. 110 πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται V 6 — 0. 111 πῶς ἄρρενα καὶ θήλεα γίνονται V 7 — 0. 112 διὰ τί γυνὴ πολλάκις συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει V 9 — 0. 113 διὰ τί διδύμα καὶ τριδύμα γίνονται V 10 — 84. 114 πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ αἱ πρὸς τούτους ἀνομοιότητες V 11. 12 — 0. 115 εἰ καὶ τὸ ἐμβρυον ζῶον καὶ πῶς τρέφεται τοῦτο V 15. 16 — 85. 116 πῶς οἱ ὄνειροι γίνονται V 2 — 86. 117 περὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ γήρως V 39 — 86. 0 (ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα) V 21 — 88. 120(?) περὶ τῆς τοῦ οὐρανοῦ οὐσίας II 11 — 89. 122 εἰς πόσους κύκλους διαιρεῖται ὁ οὐρανός II 12 — 90. 123 περὶ τοῦ φαινομένου ἐν τῷ οὐρανῷ γαλακτοειδοῦς κύκλου καὶ λεγομένου γαλαξίου III 1 — 0. 126 περὶ τῆς οὐσίας ἡλίου καὶ εἰ πολλοὶ εἰσιν ἥλιοι II 20 — 93. 127 περὶ μεγέθους ἡλίου καὶ σελήνης καὶ γῆς II 21. 26 — 94. 128 περὶ ἐκλείψεως ἡλίου II 24 — 95. 129 περὶ ἐκλείψεως σελήνης II 29 — 97. 131 τίς ἡ οὐσία τῶν ἀστέρων II 13 — 98. 132 περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως II 16 — 100. 134 περὶ τάξεως ἀστέρων II 15 — 101. 135 πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες II 17 — 102. 136 περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων καὶ πῶς γίνονται χειμῶν καὶ θέρος II 19 — 0. 138 περὶ τῶν ἀστρων τῶν καλουμένων Διοσκούρων II 18 — 104. 139 περὶ κομήτου III 2 — 105. 140 περὶ ὑετοῦ καὶ χαλάζης χιόνος πάχνης καὶ δρόσου III 4 — 106. 142 περὶ ἱριδος III 5 — 107. 143 περὶ τῆς ἄλως III 18 — 108. 144 περὶ ῥάβδων III 6 — 110. 146 περὶ ἀνέμων III 7 — 113. 149 περὶ κεραυνῶν III 3 — 114. 150 περὶ πρηστήρος III 3 — 115. 151 πῶς συνέστηκεν [συνέστη] ὁ κόσμος I 4 — 116. 152 εἰ ἐν τῷ πᾶν I 5 — 117. 153 περὶ κenoῦ I 18 — 118. 154 περὶ τόπου I 19 — 119. 155 περὶ χώρας I 20 — 120. 156 εἰ ἐμψυχός ὁ κόσμος II 3 — 121. 157 εἰ ἀγέννητος [γεννητός] ὁ κόσμος καὶ ἀφθαρτός II 4 — 122. 158 εἰ τρέφεται ὁ κόσμος II 5 — 123. 159 περὶ τάξεως κόσμου II 7 — 124. 160 τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον [ὅλον] ἐγκλιθεῖν II 8 — 126. 182 τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά II 10 — 128. 184 περὶ σεισμῶν III 15 — 130. 166 διὰ τί ἀλμυρὸν τὸ τῆς θαλάττης ὕδωρ ἐστίν III 16 — 140. 176 περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως IV 1.

¹ idem caput libere excerptum extat omnifar. doct. c. 86, unde tamen librarii duo errores leviores corriguntur.

² sic habent στεγανότης (firmitas) Nicet. ann. p. 265 C et Eusthat. Dion. Perieg. 117b.

quemque scribam correcturum putes, ita cum antiquissimo Mosquensi libro facit, ut affines ac paene gemellos credas. scimus ex Stobaeo verum esse $\upsilon\phi' \omicron\delta$ V 30 1, mire corruptum praebent glossemate intruso $\upsilon\phi\acute{\epsilon}\xi\omega$ codices nostri optimi, $\upsilon\phi' \eta\varsigma$ corrigunt vulgares. sed Psellus ineptissime $\upsilon\phi' \xi\eta\nu$. dilucidior fit necessitudo § 6 $\text{Αἰθίοπας γηράσκειν ἔτη τριάκοντα}$. vix risum teneas. adeo in promptu erat homini paulo attentiori $\xi\tau\epsilon\iota$ $\tau\rho\iota\alpha\kappa\omicron\sigma\tau\omega$ emendare, quod a libris deterioribus scilicet dudum inventum est. nimirum $\xi\tau\epsilon\iota \lambda$ scriptum fuit, quod etiam insipidius corrumpit Galenus cf. p. 12. quid igitur consequitur? nempe ut ex exemplari inviolato Pselli exemplum, ex eodem mucore postea corroso codicum nostrorum archetypus deductus sit. minus constat de temporibus. Psellus extremo saeculo XI floruit, eodem tempore vel paulo post Mosquensis liber (A) descriptus est. quamquam vacillat Matthaei de eius aetate iudicium. quare tantum veri similiter sumo, saeculo X vel ineunte XI archetypum quem vocamus exaratum esse.

Sub XII saeculi exitum cognovimus Ioannem Tzetzam compluries Plutarchi Placitis usum. comment. in Iliad. p. 67, 28 Herm. ex Plut. I 3 5, p. 65, 9 ex I 8 2, schol. ad Tzetz. alleg. ap. Cramer. A. O. III 380, 12 ex I 7 1, schol. in Hesiod. p. 66 Bas., p. 40^a Heins. ex V 26 4 excerptum est. tantum enim aliud agens repperi. excerptorum illorum nullus est usus.

Vulgaribus codicibus usus est etiam scholiasta Platonis, qui ad Rempubl. p. 498A Plut. II 22 2 et 23 3. 4 excerpserit.

Ex novissima Byzantinorum aetate ad Plutarchum recurrit is qui in cod. Laurentiano XXVIII 22 s. XV f. 81—83 astronomicorum futillissimam colluviem corrasit. inscribitur ridicule $\text{Ἐρωτοαποκρίσεις φιλοσόφου Ἀριστοτέλους}$, quas V. Roseus in Hermae vol. IX 119 excerpserit. praeter astronomicas rationes Persarum opinor doctrina leviter imbutas, quam hi ab Arabibus et Syris, tum s. XIV a Persis Graeci receperunt [cf. Useneri symbol. ad histor. astronom. p. 24] Plutarchi placita hic illic expilantur velut II 11 2—5. III 1. 2. 4. 5. utebatur codice vulgato, cuius lectiones sua insuper perversitate in meras nugas convertit. quare mirari subit quod nescio quo pacto originem vel Plutarcho antiquiorem odoratus est Roseus, qui pristinum Placitorum corpus talibus quisquiliis ditari posse sperabat p. 120¹: $\tau\omicron\nu \mu\acute{\epsilon}\nu \chi\rho\nu\nu\omicron\nu \varphi\alpha\sigma\acute{\iota}\nu \varphi\alpha\acute{\epsilon}\theta\omicron\nu\tau\alpha$, $\tau\omicron\nu \delta\acute{\epsilon} \acute{\alpha}\rho\eta\nu \pi\upsilon\rho\acute{\rho}\epsilon\nu\tau\alpha$, $\tau\omicron\nu \delta' \eta\lambda\iota\omicron\nu \pi\epsilon\zeta\omicron\delta\rho\acute{\omicron}\mu\omicron\nu$, $\tau\eta\nu \delta\acute{\epsilon} \acute{\alpha}\varphi\rho\delta\acute{\iota}\tau\eta\nu \acute{\epsilon}\omega\sigma\varphi\acute{\omicron}\rho\omicron\nu$, $\tau\omicron\nu \delta\acute{\epsilon} \acute{\epsilon}\rho\mu\eta\nu \sigma\tau\acute{\iota}\lambda\beta\omicron\nu\tau\alpha$, $\tau\eta\nu \delta\acute{\epsilon} \sigma\epsilon\lambda\eta\nu\eta\nu \mu\eta\nu\eta\nu$ [cod. $\mu\acute{\iota}\nu\upsilon\nu$]. at haec decantata sunt et ubivis obvia praeter $\mu\eta\nu\eta\nu$, quod ex poetis fluxit. $\pi\epsilon\zeta\omicron\delta\rho\acute{\omicron}\mu\omicron\varsigma$ autem, quod Roseo cummaxime imposuit, aperte Byzantinorum est, ut $\pi\epsilon\zeta\omicron\delta\rho\mu\acute{\epsilon}\iota\nu$.

Byzantinorum nemo praeter eos quos nominavi Plutarchum oculis usurpavisse videtur. Michael quidem Glycas, quem vixisse circa a. 1050 docuit Labbaeus [ed. Bekk. IX], in Annal. I. II ad Plutarchum provocat p. 247, 4B $\kappa\alpha\tau\acute{\alpha} \tau\omicron\upsilon\tau\omicron \kappa\alpha\iota \acute{\omicron} \Pi\lambda\omicron\upsilon\tau\alpha\rho\chi\omicron\varsigma \acute{\epsilon}\lambda\epsilon\gamma\epsilon\nu$ 'ἐλαβον — αὐτούς' cf. Plut. I 6 8. at ipsum primum vocabulum $\acute{\epsilon}\lambda\alpha\beta\omicron\nu$ pro Plutarchi $\acute{\epsilon}\lambda\acute{\alpha}\beta\omicron\mu\epsilon\nu$

fontem aperit Cyrillum, qui quam valide expilatus sit ex Bekkeri indice p. 634 discas. eodem artificio, quae de sole et luna proferuntur I p. 39 et 40 B ad verbum fere ex Theodoreti gr. aff. IV 18 p. 58, 46—59, 20, 35—39, 46. 47 Sylb. suffuratus est cf. Bekk. ind. p. 648.

Nec certum est Theodorum Metochitam qui a. 1322 obiit, ipsum librum manibus tractavisse. saltem probari id non potest ex eis quae p. 465 K. significat ζς γε [Plutarchus] καὶ πρὸς τοὺς Στωικοὺς ἀπομάχεται [de commun. Stoic. notit.] καὶ περὶ τε [l. τὰ] φυσικὰ δόγματα cf. p. 473.

Neque denique Plutarchum attigit ex eis, qui post captam Cpolin Plutarchi eclogas excerptserunt, Michael Apostolius, qui Violarium [Ἰωνιάν] illud incohavit quod Arsenius filius ordinavit auxit absolvit. ¹ in Apostolii igitur cod. Angelicano f. 46 Ἀριστοτέλης — κόσμου quod in Ar-

¹ Michaelis librum sive potius schedas, quas filius recte ἄρραφον ὑπόδημα nominat, in Angelicana bibliotheca repperi signatas C 3, 17. inscribitur a recenti manu Selecta ex variis philosophis aliisque iuxta ordinem alphabeticum disposita. folia situ corrosa et valde turbata sunt. multa sine dubio priusquam ligarentur interciderunt. nam proverbiorum exemplum, cuius plagulis singulis vel pluribus schedae aliis excerptis completae postea insertae sunt, incipit f. 3^r a verbis δὲ τὰς τὸν [Corpus paroemiogr. ed. Leutsch. II 241, 9], priora autem folia aliena exhibent. hunc codicem inspexit a. 1790 Schowius cf. epistul. ad C. G. Heyneum p. LXXXVIII Stobaei florileg. ed. Th. Gaisford, qui tamen numerum codicis parum accurate notaverat. de Michaelis Ionia et ipse cogitaverat sed res certa est, quia f. 256^v adglutinatur commentarius eadem manu scriptus et ab ipso scriptore emendatus: Μιχαήλου Ἀποστόλου τοῦ Βυζαντίου λόγος ἐπιστολιμαῖος ἢ περὶ δικαιοσύνης πρὸς τὴν ἐρίτιμον [addidit secundis curis καὶ θεόπνευστον] καὶ πολυύμνητον ἀρχὴν τῶν Ἑνετῶν. florilegio similior est quam orationi haec scriptio. Apostolii violarium praeter proverbia maxime Stobaei florilegium (non eclogas) compilavit. codice videtur usus esse eo quem postea Arsenius, tum Sambucus. nunc bibliotheca Vindobonensis possidet a Gaisfordio sero excussum Eclog. t. II 860 sqq. est ubi compilerator ingenio indulserit f. 79^v (praecedunt enim proverbia de iustitia, quorum ultimum δίκης ὀφθαλμός p. 366, 6 L.):

ἐν τῷδε τῶν παροιμιῶν ἀφιγμένῳ
 ,δπου δίκης ἔνεστι τὸ κλέος μέγα
 ἔδοξέ μοι βέλτιστον ὦ φίλοι λόγων
 καὶ τοῦ σόλωνος τὰ πρὸς τὴν δίκην γράψαι
 ἄριστα τυγχάνοντα τοῖς λόγου φίλοις.

sequitur Stob. floril. ix 25. ceterum aut gemellum aut idem exemplum Angelicanum significat Heerenius Stob. ecl. I XLVIII. quamquam praefatio, unde Arseniana fluxit, neque nunc servatur neque Schowii aetate extitisse videtur. certe in Angelica, quam ille nominat, bibliotheca alterum Violarii exemplum invenire mihi quaerenti non contigit. sed falsus est sine dubio Heerenius in eo quod de Eclogarum perantiquo codice a Michaele [quem tamen non adgnovit] usurpato dixit cf. C. Wachsmuth comm. d. Stobaei ecl. Gott. 1871 p. 1. nam titulus ἐκλογῶν ἀποφθεγμάτων καὶ ὑποθηκῶν etiam florilegium comprehendit et exhibet eum ipse Sambuci cod. Vindobonensis cf. Fleckeis. CV 1872 p. 191. quis esset ille Christogonus in Heereniana praefatione nominatus, non comperi. Arsenius Gasparin Osmi [Auximum, nunc Osimo] episcopum i. e. Gasparin Zacchium [Leutsch l. c. p. XXI ¹⁰] nominavit, ad quem alterum paroemiorum exemplum apophthegmatis aliisque auctum missurus esset. sed cum Gasparianum exemplum, unde codd. RENOG^r Leutschii p. XII ducti sunt, supplementis illis caruerit, Arsenium confudisse opinor. alterum prooemiorum exemplum Lauro Quirino missum autographum asservatur Parisiis n. 3059.

senii Violario iteratur p. 122 W. [Leutsch. comment. de Arsen. Violar. III p. 28, 8—13], consentit illud quidem cum Plut. II 5 1—3. at si lectionis varietatem accuratius scrutatus eris, Eusebium tenebis XV 36, non Plutarchum. idemque f. 105^v περὶ ἐνιαυτῶν compilatus est [P. E. XV 54], deinde f. 108^r δόξαι φιλοσόφων περὶ θεῶν ἐκ τοῦ πλου//////// ἐνιοι τῶν φιλοσόφων — καὶ τὰ στοιχεῖα addito in margine sed statim deleto Πλουτάρχου lemmate ex Euseb. XIV 16, f. 85^r τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι ex XV 39, f. 139^r Πλουτάρχου ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις: περὶ ἀρχῶν ex XIV 14. Apostolii codex Eusebianus vilis est atque Gaisfordianis DG proximus. patris eclogas, sed non omnes, Arsenius transtulit. exhibet ille Euseb. XV 34 p. 194 Walz., XV 46 p. 374, XV 49 ibid., XV 53 p. 252.

Codices manu scripti quotquot noti sunt ex archetypo circa millesimum annum scripto deducti sunt. descriptus est autem ille ex libro unam Placitorum epitomen complexo, quales meliores nostri sunt et illi fuisse videntur, qui in bibliotheca Lampriae [cf. p. 27] servabantur. inde parte postica situ corrupta lacunae vel oblitteratae voces ab archetypi scriptore ad arbitrium completae omnibus exemplis communes sunt. bipartita autem est ex illo codicum propagatio: una familia sola Placita continens integrior, altera plura Plutarchi scripta complexa deterior ac vulgata est.

Prioris classis sunt

Mosquensis codex SS. Synodi eccles. orthod. Graeco-Rossicae, n. 339 [nunc A 352] inter quadratos, membranaceus, scriptus s. XI aut XII. continet in foliis 256 hos deinceps Plutarchi libellos: primum f. 1—39 περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων βιβλία ε, tum ordinis tralaticii n. 9. 1. 5. 45. 6. 2. 4. 44. 33. 40. 34. 42. 35. 39. 3. 7. 41. 8. 38. 66. 14 in summam viginti duos, quorum ultimus de superstitione in fine mutilus est. ¹ contulit Placita Matthaeius in Lectionum Mosquensium vol. II p. 63—72 ad Francofurtensem 1620. sed elegantissimae scripturae apices parum accurate rimatus est, quod et olim conieceram et nunc Iulii Voelkelii professoris Mosquensis litteris benigne ad me datis edoctus sum. qui illa quidem, quae modo de externa codicis condicione ex Matthaei scriptis dedi, pleraque confirmavit, sed de triginta gravioribus locis quos inspexit per negligentiam decies nullam enotatam esse discrepantiam invenit. quare ne ex silentio Matthaei falsa concluderentur, lectiones non distincte aut a Matthaeio aut a Voelkelio notatas cancellis saepsi. quod

¹ C. F. Matthaei Plutarchi περὶ δυνάμεως καὶ περὶ τύχης Mosqu. 1777 praef. f. [3], eiusdem Accurata codd. graec. mss. bibl. Mosqu. SS. Synodi notitia et recensio Lips. 1805 I p. 219. delineatum habes codicis specimen in eiusdem Commentat. in Plutarchi lib. περὶ δυνάμεως Mosqu. 1777 p. 13. unde Mosquensis Rossiam transvectus sit, non liquido constat. veri simile tamen ex monasterio quodam montis Athonis, unde plurimi in Synodum translati sunt. illic ex omnibus partibus inde a s. XI manuscripta collecta et coempta sunt, recentissime e. g. ex bibliotheca medici Rasarii, vetustiora tamen ex Cpoli vel Asia minore.

priori classi Mosquensem adsignavi quamvis plura scripta complexum, ideo factum esse scito, quia alter cod. Mosquensis n. 387 s. XII, ex Athonis monasterio Batopedii translatus, eosdem eodem ordine eademque fere discrepantia scripturae continet Plutarchi libros, quos prior Mosquensis 329, sed desunt Placita: unde cum constet saeculo XII nondum Moraliū corpus extitisse Placita simul cum ethicis quae proprie dicta sunt scriptis complexum, ab A codicis scriptore ipso demum Placita prototypo 21 librorum exemplari praefixa esse apparet.

B Marcianus 521 [XCII 7] bombycinus, forma quadrata, foliorum 200, versuum fere 32, scriptus pluribus saeculorum XIV et XV manibus. ex libris, quos continet codex enumeratos a Zanettio, ab antiquissimo librario primo loco f. 1^r — 19^r Placita tenui et saepe compendiario litterarum genere exarata sunt. priora folia madore confecta. iota subscriptum fere omissum est. hiatus nullo studio vitatus ut δὲ τὲ ποτὲ etiam ante vocales perscriberentur. vetustum exemplar non numquam scriba numeros margini maiusculos adpingendo imitatus est. ex eodem scholia transcripta sunt tum exilia inter lineas tum ampliora in marginibus numeris adpositis ad continuāe scripturae voces relata. utrumque genus Byzantino grammatico debetur aequales vel glossematis vel scholasticis interpretamentis docturo, nullo tamen nostro usu. ¹ contuli ipse librum liberalissime Venetiis ad me transmissum.

AB codices tam similes sunt ut ex archetypo non ipso sed intercedente alio tanquam nepotes prognati existimandi sint. testimonio est vel illud quod IV 19 3 αἱ ἐπιμήχεις spatio relicto omittunt AB, retinent vulgares libri. illorum autem uter utri praestet difficile est dictu. vetustior diligentius est descriptus nec tamen ab interpolatione plane liber, velut IV 21 4 ξως, I 9 4 ἀνείδωλον. B multo negligentius exaratus et interpolationum plenior. at feliciter accidit, ut eadem librarii oscitantia, qua apertissima glossemata saepe insulsissime inculcata sunt, inter reliquam istiusmodi farraginem antiquae memoriae plurimae variae lectiones felicissime servarentur. atque haec est propria Marciani virtus. neque enim dubitari potest, quin archetypi oras plurimae emendationes sive variae lectiones impleverint, quae cum divinari non facile possint, ex exemplo antiquam διόρθωσιν passo repetendae sunt. eiusmodi lectiones partim nota Ϡ insignitae apparent in A I 3 2 γνώμην cf. supra p. 9, I 12 4 corrupto φύσει οὐ νεύσει verum δ superscriptum fuisse ex A efficitur, I 3 21 ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστὶ τοῦ κόσμου ex emendato exemplo falso loco adscriptum est. vulgata corruptam lectionem ἔστι δὲ ὁ θεὸς ὁ νοῦς suo loco post τὴν ἰδέαν exhibuerat, in cuius vicem illa postliminio reduxi.

¹ qualis homo fuerit scholiasta ex hoc de Epicuro (I 3 18) iudicio intellegas: οὗτος μὴ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν τῶν τῆδε πραγμάτων ἐδόξαζεν. οὗτος τέλος παντὸς ἀγαθοῦ ἐτίθει τὴν ἡδονήν. καὶ οἱ μὲν ἐξηγγηταὶ τῶν φιλοσόφων λέγουσιν οὐ τὴν ἀκάθαρτον, ἀλλὰ τὴν φυσικωτάτην ἔνστασιν. οἱ δὲ φιλόσοφοι τοῦτον ἀποσχορακίζουσιν ὥς μὴ λέγοντα πρόνοιαν καὶ ὅτι τέλος τίθεται τὴν ἡδονήν καὶ οὐ τὸ πρῶτιστον καὶ μόνον ἀγαθὸν ὅπερ ἐστὶν ὁ θεός.

ex B simillime transiectam lectionem τὸν αἰθέρα observes II 7 5, rectum locum in (A) B occupaverat corruptum τὸν ἀέρα. hic Eusebius verum confirmavit. interdum tamen pravas quoque ut fit lectiones suggessit illud

antiquum exemplar. velut IV 3 11 olim scriptum fuit ^Πγεώδους ποιοῦ πυρώδους, quod servavit B, ineptius ποιοῦ γε πυρώδους A. recte se habet πυρώδους. sed talia non crebra, quam antiqua haec lectionum sit memoria, inde elucet, quod B non numquam non solum A et vulgatos codices sed etiam Galenum vincit. exempla sunt III 5 8 μᾶλλον ubi B solus cum Galeno facit, et III 3 4 νεφελομιγεῖ, ubi idem solus veram scripturam, quae divinari nequit, servavit cum Stobaeo, Galenus cum ceteris interpolavit νεφελοειδεῖ. maxime vero memorabile est hoc I 5 4 δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἷτια εἶναι. sic B totius enuntiati structura claudicante. rectissime A cum vulgata ὅτι omisit, quod confirmat Stobaeus. iam confer Eusebiana δῆλον ὅτι ἄπειρα τὰ αἷτια

^Πἐκ τοῦ εἶναι: nonne sponte emendati libri enitescit talis scriptura: δῆλον ὅτι ἄπειρα τὰ αἷτια εἶναι? ecce denuo ἀδιόρθωτον quod saepe dixi Eusebii exemplar. antiquum illum correctorem esse facile concedes. addo aetatis quandam notam. Galenus cum Lydo II 25 4 interpolavit πεπυρωμένον. verum est πεπιλημένον quod etiam tum Eusebius legit. iam cum codices nostri partim (vulgati) πεπιλημένον, partim (B) πεπυρωμένον exhibeant nullo negotio

^Ππιλη efficitur archetypi imago haec: πεπυρωμένον, unde in A supina socordia monstrum illud πεπυρωλωμένον conflatum est cf. p. 16. consequitur igitur antigraphum sexto saeculo superius a diorthota ad emendationem adhibitum esse.

Nullius est pretii Parisinus 1734 s. XIV chartaceus, quadratus, olim Iacobi Antonii. continet post Thucydidis vitam f. 1^v Θουκυδίδου βίος — ἐνθάδε κεῖται f. 4^r, tum programma f. 4^v ὃ φίλος εἰ σοφὸς — κεχροπίδην τὸ γένος, deinde f. 5^r — 342^v Thucydidis I — VII 50 ἐν τούτῳ. sequitur f. 343^r — 381^v Procli institutio theologica, postremo loco f. 382^r — 396^v Plutarchi de placitis philosophorum I — III 8. ultima situ corrupta vix ab oculatissimo cognosci possunt. Procli et Plutarchi scripta ab alio scriba in alia charta exarata a bibliopega adiuncta sunt. simul f. 384 scheda candidiore colore recenter scripta eclogis ex Plutarchi Caesaris et Demosthenis vitis impleta casu addita est. Placita nihil nobis utilitatis praebent, utpote quae ex codice B transcripta sint. quod cum ex lectionum summa similitudine tum inde efficitur quod f. 385^v scriba oculorum sive manus errore a Marciani f. 3^r subito ad f. 4^v aberravit, quo errore animadverso ipse lacunam deinceps ex eodem Marciano explevit. scholia eadem quae B continet, sed breviata.

Gemellus est Parisinus 2423 s. XIII ut fertur exaratus varia scripta, Plutarchi sola Placita continens. usurpavi lectiones a Conto ad librum I enotatas, unde manifestus cum prior Parisino consensus cognoscitur. accuratius eum inspicere supersedi.

Alterius classis

sunt libri complura Plutarchi scripta moralia complexi, quorum fata et vicissitudines nequaquam satis explorata sunt. constat tamen etiam de Placitis, quod M. Treu [de codd. non nullis Parisin. Plut. Mor. Iauer 1871 p. 12] dixit futuro *Moralium* editori multo magis eorum singulorum codicum qui unum vel pauca tantum *Moralia* tradunt, rationem habendam esse quam eorum qui plurima in unum corpus redegerint. neque minus constat in vetustioribus ethicorum syllogis¹, quarum ordo originem trans millesimum p. Chr. annum habet, Placitorum locum fuisse nullum. immo cum seorsum vagarentur, sero in pleniorum coetum recipi coepta sunt. Mosquensis A primus recepit, sed tunc solus. saeculo XIII cum prudentissimo consilio aut Planudes aut aequalis eius grandissimum Plutarcheorum corpus conderet [cf. Treu zur geschichte der ueberlief. v. Plut. Moral. Waldenburg 1877 p. X], Placita eo ordine eaque forma inseruit, quam omnes deinceps vulgati codices secuti sunt. haec igitur est altera classis.

Planudei corporis duo extant apographa, de quorum vicissitudine ac praestantia longa fuit contentio. alter cod. Parisinus 1671 scriptus anno 1296 (A insignitus a Wyttenbachio), alter Paris. 1672 (E Wyttenbachii) paulo iunior. Wyttenbachius enim E ex A exscriptum dixerat sed ita exscriptum ut vetustiora adhiberentur exempla. contra Treu [de codic. nonnullis Parisin. Iauer 1871 p. 11] A apographum codicis E perhibuerat. quod utrumque falsum est. nam quod ipse Treu postea [z. gesch. d. ueberl. p. VIII sqq.] intellexit, uterque codex ex eodem Planudeo exemplo descriptus est, sed ita ut iuniori E fides maior sit attribuenda. quod senserunt quodammodo qui primas illi tribuere Duebnerus² Plutarchi editor et B. Muellerus qui libellum de animae in Timaeo procreatione restituit [Plutarch ueber die seelenschöpf. Bresl. 1873 p. 2 sqq.]. quare ut optimi alterius classis libri notitiam acciperem quam accuratissimam, M. Bonnetum adii, ut conferendi laborem susceperet.

C Parisinus igitur 1672, cuius discrepantiam C notatam doctissimi illius viri eximiae accurationi acceptam refero, grandissimus est liber [0,41 × 0,30^m] membranaceus splendidissime a quinque saeculi XIII exeuntis vel XIV ineuntis scribis exaratus [Treu z. gesch. p. V sq.], paginae singulae ut in exemplo Planudeo institutum fuisse videtur, bifariam divisae. Placita in

¹ tales ante s. XIII servantur in Marcianis 249 [s. XII], 250 [s. XI, Treu, der sog. Lampriascatal. p. 45*, zur gesch. d. ueberl. p. XIII sq.] Parisinis 1955 [s. XII] et 1956 [s. XI] quos ipse inspexi, Paris. 1957 [s. XII].

² Duebnerus Conti hominis graeci apparatus usus est qui a. h. s. XXI–XXIII labore maiore quam utilitate LI Parisinos Plutarchi codices excussit. conlatos singulos duobus voluminibus comprehendit tertio addito, quem compulsionem vocat, quo digestam ad singula scripta farraginem lectionum congegit. Conti Plutarchus conlatus f. quadr. n. 396–398 supplementis bibliothecae Parisinae insertus est. Placitorum l. I ex compulsionem descriptum Benedictus Niese amice mihi speciminis gratia misit. quo accepto plura ego non desideravi.

scriptorum serie $\nu\beta$ — $\nu\zeta$ numerata incipiunt a fol. 642^r. singulis libris capitum indices rubrica ornati praemittuntur. ante ipsa capita tituli rubrica perscripta, numeri margini adscripti. inter philosophorum decreta singula rubrica interpunctum est. iota nec subscriptum nec adscriptum novit. in elidendis vocalibus variat, sed omnino hiandi cupidior ut fere vetustiores libri. quam nostra editio exhibet rationem eam ex solo C expressam scito. nam A negligentius conlatus, B iunior visus est.

Deteriorem esse C eiusque cognatos i. e. vulgatam, tam est in aperto ut argumentis supersedeam. proba memoria in AB servata est, corrupta variata interpolata in C. tu haec tantum habeto:

I 2 στοιχεῖα AB cum Galeno

στοιχεῖον C

I 3 4 ἄργυρος οὐκ AB cum Stobaeo Eusebio

οὐκ ἄργυρος C

I 4 2 κατὰ τὴν τῶν σωμάτων σύνοδον AB cum Eusebio

σύνοδον post τὴν C

I 12 20 τότε μὲν — τότε δὲ B cum Stobaeo [ποτέ

μὲν — ποτέ δὲ A]

τὸ μὲν — τὸ δὲ C

Rarissime verum rectius illis retinuit. velut IV 19 3 αἱ ἐπιμήχεις quod omiserunt AB. hic illic coniecturis feliciter usus est ut IV 1 7 ὅταν ᾗ quod vulgo εἴη lectum erat. soloecismum Roeperus sine libris correxerat. eadem arte I 7 18 μὲν post τὴν quod omittit A cum Eusebio et Galeno, restituit C, idemque fecit B. unus II 24 5 ὑπερχομένων pro ἐπερχομένων emendavit. memorabile est III 8 1 ad θεωρίαν non solum codicum sed etiam Stobaei fide confirmatum adnotatum esse in margine prima manu usitatius vocabulum θέρος, quod praebet etiam Galenus. sed fortuito hoc inter illos convenit. nam ut Galeni variandi morem cognovimus, ita Parisinus quoque correctoris manum passus est, sed modestiorem illam. nam plerumque corruptos aut difficiles locos dubitandi signo:† in margine notare satis habuit. ita signavit conelamatum locum II 24 1 ὑποτιθεμένων, tum corrupta III 1 8 λαμπρότερον, III 4 5 ὑποπεπλησμένον. sana attrectavit III 10 5 κοίλῃν δὲ τὸ μέσον [Gal. et corr. Voss. τῷ μεγέθει]. IV 22 3 μερῶν ἀντιπασχόντων— ὅτε μὲν γὰρ recte offendit. lacuna enim in proximis supplenda erat. IV 23 3 ταύτῃ κεῖσθαι corruptelam significat. cur V 3 2 περίττωμα—αἷμα notatum sit nescio. sed recte V 18 4 διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτὴν γεγενῆσθαι τὸ κρῖμα et V 19 5 τῆς δὲ καὶ τοῖς ζώοις τροφῆς vitium suboluit. semel notulae ipsa medicina, quamvis irrita, coniuncta est V 25 1 καὶ τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τόπους, ubi in mrg. τοῦ τόπου frustra, quia in C καὶ ex εἰς corruptum est. quae coniectura monet ne in his sagacioris scribae periculis reconditius quiddam odoremur. quaecunque attuli primae manui attribuit Bonnetus. neque a docto post renatas litteras viro quod forsitan coniecisset talia adscripta sunt, quia codex post Cpolin captam usque ad a. 1688 quo a Girardino Gallorum legato et Besnero Parisios transvectus est, in imperatoris Turcorum gynaeceo delituit. [cf. B. Mueller l. c. p. 5 sq.]. quas dixi notas, eae atramento pictae sunt. rubricatori pauca debentur. qui cum III 1 8 λαμπρότερον suspectum videret, ἀραιότερον et pro πυκνοτέρων ἀμαυρότερον temere coniecit. melius res cessit III 2 7 ubi vulgati ἀναιμένου

loco recte ἀνημμένου correxit aut quod magis credam ex codice qualis fuit B transcripsit. neque enim sine codice I 13 18 ἀγκιστροσιδεῖς ceterasque feminini generis formas superscribere potuit.

Ceteros vulgaris familiae codices omnes aut ex Planudeo codice deperdito aut ex apographis eius descriptos esse cum lectionum similitudine¹ tum lacunarum [V 27 2], ordinis [transponuntur V 23 et 24], interpolationum [II 20 12 προσονομάζομεν] communione exploratum est. de vulgarum codicum turba paulo melior est Petavii quidam liber, cuius discrepantia editioni Francofurtensi 1620 addita est. nimirum alterius classis codex ad corrigendum adscitus fuisse videtur. idem cadit in codicem biblioth. collegii novi Oxoniensis n. 233 a Wyttenbachio passim conlatum. codicis C simillimus est cod. Marcianus 248 a Ioanne Rhoso Cretensi a. 1455 in Bessarionis usum nitidissime scriptus, cuius l. V Placitorum inspexi. eiusdem aetatis est cod. Laurentianus 80 21 chartaceus 39 scripta Plutarchi continens. ex altera classe correctus est, si quidem III 13 3 in contextu ἐνζομένην in margine manu eadem ῥ' ἐνζωνισμένην [cf. A] exhibet. singularis est condicio Vossiani chartac. Gr. Q. 2 qui Alexandri Pauli filii Petavii senatoris Parisiensis a. 1639 fuit [Catalog. bibl. publ. Lugdun. 1716 p. 395, Montfaucon. bibl. mss. nov. t. I Par. 1739 p. 675]. contextus Vossiani s. XV nitide conscriptus cum vulgata, qualem praebet C, omnibus rebus concordat. scriptus est liber neglegentissime multis omissis. sed margines crebris notis sunt repleti. correctoris est prior manus quae subfusco atramento utitur et rotundis litteris diversis temporibus duplices notas adscripsit. primum de coniectura aut aliis codicibus² vitiis mederi studuit, postea e Galeni historia philosopha largam emendationum et supplementorum silvam in marginem conguessit. altera manus recentior nigro colore et angulosa scriptura conspicua ex vulgatis libris quae ommissa erant supplevit. interest nostra, ut de priore correctore accuratius inquiramus. nam aut fallor egregie aut Guilelmi Budaei doctissimi viri manum recte adgnosco. iudices velim ipse conlata eius latina versione, quae primum prodiit quod sciam Parisiis 1505. velut I 15 7 vulgatam tuetur Vossiani contextus τῶν τροπῶν. verum est τροφῶν. at margini adscriptum est manu correctoris ὁ τόπων e Galeno. Budaeus vertit propter locorum coelorumque varietates. Galenum enim, quem haud semel citavit corrector [II 13 12 et II 20 12 Γαληνὸς ἐν τῇ φιλοσόφ(φ) ἱστορίᾳ] non solum apposuit, sed etiam emendavit velut ad IV 15 1 Galeni hoc additamentum [c. 96] castigatum dedit τὸ μὲν σκότος συνάπτει [vulgo συνάγει] καὶ συγκρίνει [vulgo συγκινεῖ] τὴν ὄρασιν καὶ ἀμβλύνει . . . διὰ τοῦτο [vulgo διὰ τὸ] μὴ ὁρᾶν ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει. Budaeus in ipsum

¹ I 3 8 vulgata consentit in his καὶ ἵππον ἓνα μόνον νοοῦμεν. omisit μόνον melior
μόνον
memoria AB. originem glossematis monstrat C ἓνα νοοῦμεν.

² coniunctum habes utrumque III 16 4, ubi ad vulgarem lectionem (= C) παρακυλίσασα in margine adnotatur παραλυκίσασα (= A B) ἢ παρὰλυκίσαν (e coniectura).

textum recepit Galeniana sic interpretatus: porro tenebrae cogunt aggregantque visum proptereaue hebetant . . . ea propter non cernere nos in tenebris. de συνάπτει et συγχρίναι dubitari potest, sed διὰ τοῦτο patet expressum esse. ut hic citra necessitatem aliena emblemata infersit, ita Galeni auctoritate in ineptissimum errorem inductus est. V 30 30 pro vero Ἐρασίστρατος in Vossiani margine apparet Galeni ridicula lectio ἀέρος Στράτων, quod accurate expressit latinus interpres. laudabile

autem, quod V 29 3 Plutarchi lacunam sic corrector explevit ἡρόδοτος δὲ φιλος φησι κτλ. Herodotum perperam praebet Galenus, emendatum Ἡρόφιλος vertit Budaeus. neque minus emendationes correctoris quas non e Galeno sed ex ipsius ingenio petitas et tempore priores dixi, in versione paene omnes reperiuntur. ita in prooemio l. II correctum habet margo περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, Budaeus de effectis, V 18 2 pro vitioso ἔγνωτε haud incite periclitatus est corrector ἡγνόηται, cui latina respondent: ignorari [? ignoratur] enim et post conceptum purgationum numerus. V 10 3 emendavit δέχεται Vossiani corrector, item latinus capit. hinc igitur dubitari vix potest quin Budaeus ipse priusquam verteret vulgatam undecunque emacularet et ad vertendum praepararet. Galeni editione principe quamquam emendatione ne hic quidem abstinuit usus videtur. uno certe loco II 20 12 ex illa dedit in margine Vossiani ἀπὸ τοῦ πυροειδοῦς, cum

Laur. A πυροεῖ^δ i. e. πυροειδῆ, et Laur. B πυροειδές quod est verum praerberent. atqui Veneta Galeni 1497 prodiit. ergo cum 1502 versioni suae praefatus sit Budaeus¹ intra eos annos notae Vossiani adscriptae sunt, nisi forte Venetae similem codicem manu tractasse interpretem putamus. quod veri est dissimile.

Vulgatae familiae libros, quorum aliquam habeo notitiam, etiam hos nominatos saltem volo Ambrosianum B 85 sup. chart. 'Messapiae in Iapygia emptum 1606' Placitorum I 1—15 complexum et Laurentianum LXXXVII 17 quintum librum continentem. eiusdem libri fragmentum exhibet Parisinus 2276, mutilus est Parisin. 2372 quos contulisse dicitur Contos. non dubium est quin alii in bibliothecis lateant fructum illis non maiorem daturi.

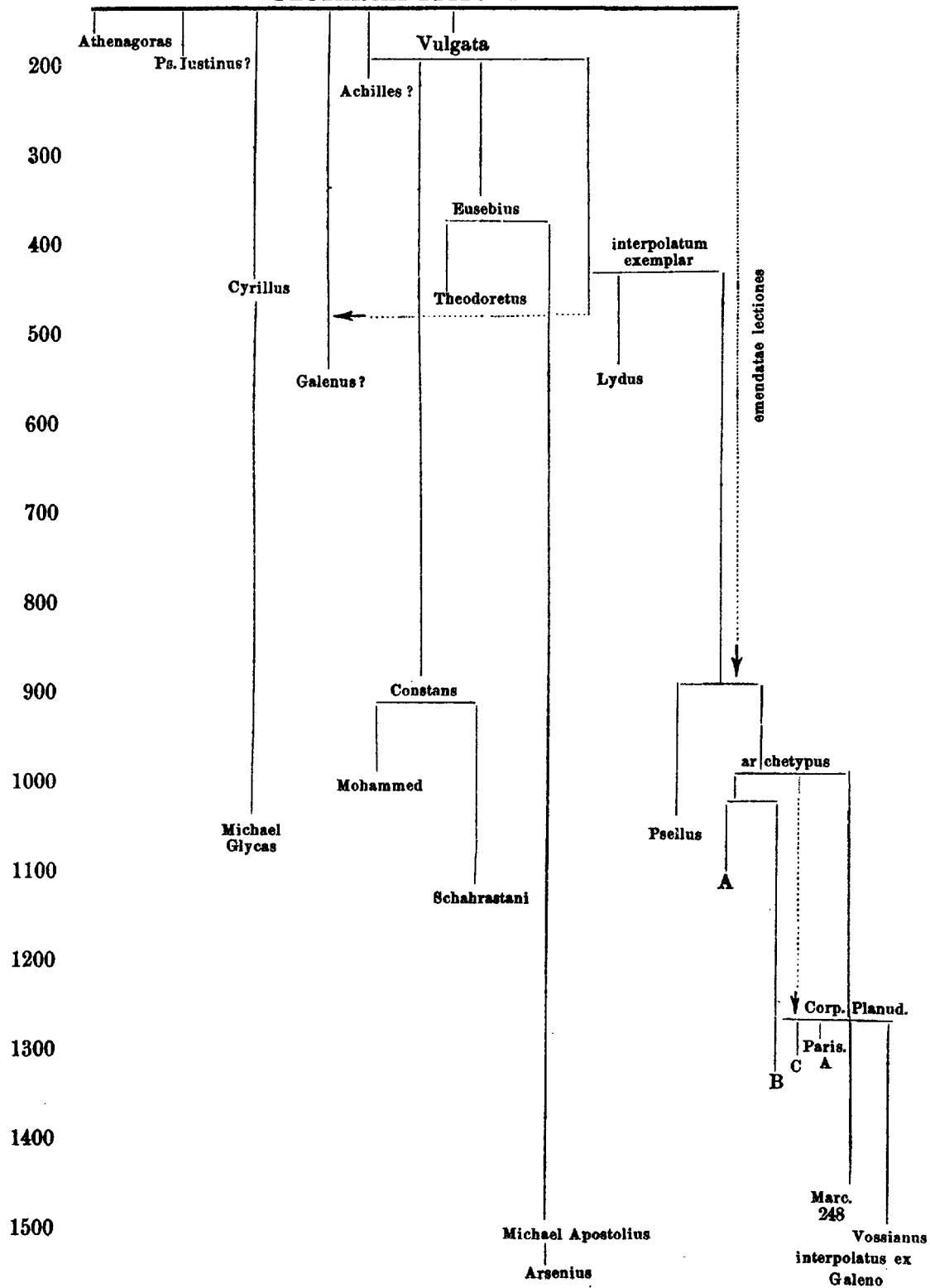
Liceat mihi hoc loco, quoniam varios Plutarchei libelli casus et memorias ab ipsis incunabulis per aetatum gentiumque seriem ad recentiora tempora decucurri, stemmatis artificio longiorem disputationem breviter comprehendere atque illustrare. Philonem interpolatum Lampriae indicem scholia Platonis Tzetzam Aristotelis erotopocrises vilioresque codices omisi, tempora ubi dubia sunt notavi.

¹ edidit Budaei versionem Iacobus Stapulensis (qui V 7 errorem scribentis in margine emendavit). subnotatur ibi: finis Plutarchi cheronei de placitis philosophorum: a Guillelmo Budeo latini facti: et Ascensiana accuratione impressi. XV Calendas Aprilis M.D.V. sed prologus interpretis ad Germanum Geneium Beluacensis ecclesiae decanum quo post Lascarin qui recusasset semet ipsum interpretandi munus suscepisse dicit scriptus est Parisiis calendis Ianuariis 1502.

anni p. Chr.

100

PLUTARCHI EPITOME

II DE PLUTARCHEAE EPITOMES EDITIONIBUS.

Moralium princeps editio anno 1509 prodiit typis Aldinis ex vulgatis codicibus Venetis ut videtur [sed cf. Treu zur gesch. p. xvii] expressa. qua accuratione Demetrius Cretensis Aldi Manutii famulus illud negotium gesserit Wyttenbachius I p. lxxxv parum acriter iudicasse videtur. constat enim codicum menda innumerabilibus typothetae aucta esse. cum Aldorum haec ratio fuerit, ut manu scripta religiose quoad licebat exprimerent, non mirabimur Budaei versionem [cf. p. 39] quattuor annis superiorem et multis locis emendatam ad Placita non adhibitam esse.

Ex Aldina fluxit paucis correctis vel mutatis Basileensis 1542. plura correxit H. Stephanus qui editioni suae a. 1572 vulgatae eum ordinem subiecit, quem nunc sequimur [cf. Treu l. c. p. xvii]. ad Placita emendationis parum attulit. paulo plus laudistribuendum Francofurtensibus a. 1599. 1620. 1624 maxime propter Xylandri latinam versionem et adnotationes. de variarum lectionum farragine, unde librum Petavianum supra attigi, imperite iudicavit Wyttenbachius l. c. p. cxix. nobis certe nullius fuit commodi. neque omnino illi editores magno scriptorum numero districti et obruti uni Placitorum epitomae otii tantum, quantum par erat, aut voluerunt dare aut potuerunt.¹

Altius spiravit Corsini Pisani professoris solum Placitorum editio Florentiae 1750 splendidissime excusa, quae prolegomenis indicibus versione adnotatione dissertationum mantissa ornata largum lumen adlatura videbatur. sed ut diligentia et acumen editoris maxime laudandum est, ita emendatio propter graeci sermonis nimiam imperitiam vix umquam prospere successit. nihilo setius Eusebii Galeni Stobaei cognatorumque scriptorum perpetua comparatione sponte sua castigatior multo evasit libellus. atque plus etiam profectura erat Corsini diligentia, nisi interpolatae Eusebii Galenique editiones verum saepius obscurassent quam aperuissent.

Sequitur Reiskei editio a. 1774 incohata nec ab ipso absoluta. a bibliopola notae adiectae sunt, quas ille a. 1756 in Plutarchi moralia conscriptas Animadversionum ad graecos auctores vol. II inseruerat. huic viro eo libentius palmam defero, quo plura Batavorum invidia detrahare conabatur, cf. Wyttenbachii praef. Plut. I p. cxxix, ad Boissonnadii Eunapii v. II p. 4. nam si meminerimus, quantum per unius aetatis brevitatem ad

¹ peculiare Placitorum editiones graecam ex versione G. Budaei Basil. 1531 apud Hervagium [Fabric. B. G. l. IV p. 361 ed. 1708], Parisinam apud Rogard 1544 a Corsino inspectam, Antverpianam graece ex offic. Ioh. Loëi 1548. 8°. a Beckio visam mihi inspicere non contigit. praeparaverat editionem graecam cum latina versione L. Christian. Wolfius, ad quam codicum duorum futilissimorum variam scripturam adnotaturus erat. schedae servantur in Hamburgensi bibliotheca urbana. absolutam illam non esse, vix est quod doleamus.

Plutarchum emendandum contulerit homo in philosophis minime exercitatus, fieri non potest quin divini illius ingenii felicitatem non laudemus sed admiremur. concedo magnam partem coniecturarum temere fusam, maiorem a prioribus praereptam, plurimas a melioribus libris (ut in Placitis a Mosquensi) confirmatas esse, restant tot et tales, ut et multitudine et sagacitate quemlibet facile antecellat. quod ne temere me opinari putes, perlustra Hercheri luculentissimi existimatoris volumen primum: centies Reiskei notam invenies, sexagies fere nomen eius viri, qui totam vitam Plutarcho emendando et illustrando dedicaverat. sed priusquam Wytttenbachianam aggrediar, laudanda est Chr. Daniel. Beckii sedulitas. qui Corsiniana maxime et Reiskeana usus editionem compendiarum fecit brevi adnotatione adiecta Lips. 1787. quis credat eundem qui optimum codicem A non solum excerpisset sed etiam recte aestimasset, vulgata acquiescere maluisse? non nulla tamen eius ingenio laudabiliter excogitata sunt, quae pueriliter saepe peccarit, tacere praestat.

Iam vero Daniel Wytttenbachius post indefessum quinque lustrorum laborem Plutarchum diu expectatum edidit, cuius t. IV Placita continens prodiit 1797. praeter versionem latinam quotquot tum nota erant manuscripta versiones editiones emendationes excerpta subiecit. nescio quid alii sentiant, — neque de ceteris iudicium fero — in subditiis autem libris praesertim in Placitis multo minus praestitit, quam et debuit ille et potuit. nil dico de ingenii felicitate, quae neque data est cuilibet nec perpetua esse solet, at iudicium desidero, quod in Reiskeo non infuisse ipse vituperaverat I p. cxxix. an illud est iudicium, quod cum Mosquensis scripturam toties adscriberet, eximiam eius praestantiam tanquam lippus nullo modo perspexit? praeterea selectarum lectionum haudquaquam certa est fides, quod de Parisinis codicibus a Trevio l. c. monitum video. consentaneum est eruditissimum hominem haud pauca egregie emendasse. sed neque tantum profecit, quantum expectari poterat et tali verecundia atque adeo timiditate proponit, ut ipsi diffusus esse saepe videatur.

Post Tauchnitzianam perpetuis typis e Wytttenbachiana non imperite expressam ultimo loco Didotiana nominanda est. Moraliū t. II prodiit Parisiis 1856. Duebnerus Wytttenbachiana usus est, quam ad Conti apparatus praecipue ad C [Paris. E] correxit ultra codicum scripturam raro progressus. ea ratione multa castigavit, plura profecturus nisi et otium defuisset et editionis institutum prohibuisset.

Post tales conatus si mihi neque ingenio neque eruditione cum illis comparando aliquanto plura emendare contigit, omnis laus erit in subsidiorum recto usu, qui ex hac de Plutarchi memoria disquisitione utilissimus redundavit fructus. duo autem sunt recensendi Plutarchi instrumenta — praeter similibus librorum ut Stobaei aliorumque comparisonem quibus dextram cuiusque paginae partem destinavi — unum recentius ex codicibus petendum, inter quos ABC archetypo proximos ex ceterorum turba segregavi et accurate infra enotavi omissis plerumque orthographicis

Byzantinorum vitiis. de dubiis cod. A lectionibus quemadmodum caverem, supra monui p. 33. alterum genus est excerptorum, quae diversa ratione facta sunt ut aut verba ipsa compilarentur aut sententiae liberius alienis saepe admixtis redderentur. accurate descripsit Eusebius, cuius capita singula singulis Plutarchi capitibus ad sinistram adnotavi. infra discrepantiam quam ex Gaisfordii indigesta mole extricavi appositam habes. quanta perversitate Eusebii illa editio conflata sit, nolo conqueri. accuratiora de codicibus infra Plutarchi Stromateon fragmento praefatus docebo. tantum scito me meliores codices iudicare C G F, deteriores B E I, interpolatum ex Plutarchi vulgata D. codex A optimus Plutarchea excerpta non continet. minus accurate descripsit Galenus. praeterea difficile erat illius monstra continua adnotatione supponere. quare potiore varietatem deprompsi, cetera emendaturis seorsum expressi. capitum numeros ad dextram ubique adnotavi. multo his pauciora excerpterunt Cyrillus Ioannes Lydus Pseudo-Iustinus, atque hi quidem diligentius, ceteri brevius vel audacius, audacissime omnium Achilles. horum igitur testimonia quoniam ipsi legentis iudicio integra proponere fas duxi, in infima quaque dimidiatae paginae parte ad sinistram diligenter exhibui. coniecturis vel alienis vel meis eatenus indulgebam, qua Plutarchum personatum errore caruisse atque emendationem certam iudicaveram. ceterorum siglorum explicationem editioni praemisi.

III DE STOBAEI MEMORIA.

Ioannis Stobensis qui Stobaeus audire maluit eclogae physicae quoniam ex eodem Placitorum libro unde Plutarchus haustae sunt plurimae, dextram editionis nostrae partem implent. ne hic quidem editis adhuc exemplis fidere satis tuto licuit. nam Canterus principem editionem a. 1575 editam ex deteriore codice expressit, paucis in ora correctis. plura perfecit Heerenius, qui cognatorum scriptorum similitudine vel suo apte ingenio fisus gravissima menda exemit. tamen idem quamquam codices conlatos habebat optimos, tanta iudicii perversitate adhibuit, ut errores maximi orerentur. nec Gaisfordii cura quidquam fere boni attulit. nam quia codices meliores praecipue Augustanus, quos accurate contulerat, eidem sunt interpolationibus haudquaquam liberi, Gaisfordius rarius, saepe Meinekeus ut ratio constaret, interpolavit infelicissime. quae omnia nunc Curtii Wachsmuthii singulari merito aperta sunt. is cum quid rei esset breviter commentatione de Stobaei eclogis Gotting. 1871 [cf. n. jahrb. f. cl. Ph. CV 1872 p. 189—194] indicavisset, iamiam ipse quam desideramus ad optimum codicem Farnesianum recensitam editionem paraturus est.

Ioannes utilissimum suum electorum thesaurum in duo volumina divisit, quorum utrumque centena capita per binos libros digesta conti-

nere voluerat. ¹ quattuor librorum corpus integrum vidit et accuratissime descripsit Photius c. 167. sed aliquanto postea hominum vel incuria vel inscitia factum est, ut primi libri, quas nunc eclogas physicas vocare consuevimus, quaedam folia e compage soluta in alterum volumen, quod aut simul ferebatur aut a bibliopega priori coniunctum erat, immigrarent [florileg. t. 80. 81. 82]. quem errorem et ipse olim animadverteram et Wachsmuthius in Mus. Rhen. XXVII 73 accuratissime et sagacissime probavit. tale exemplum traiectis foliis conspicuum usurpavit florilegii Laurentiani [cod. Laur. VIII 22] conditor, qui duplici errore Ioannes Damascenus perhibetur saeculo XI fortasse non recentior. is eclogis sacris profanisque ex gnomologio Maximi Antonii que quos dicunt simillimo petitis Stobaeorum electorum tam largos haustus admiscuit, saepe ut nihil aliud adseitum sit. quare ad sarcienda damna ingentia, quae Stobaei priores libri postea acceperunt, summa est florilegii utilitas. utor autem in eius supplementis, quae Stobaeo inserui, C. Wachsmuthii conlatione ad amussim facta, quam ille in meum usum liberalissime concessit. constat ne Damasceni quidem opus integrum ad nos pervenisse. itaque magna est indicis quoque utilitas, quem idem commentat. I II de florilegio q. d. Ioannis Damasceni Laurentiano Gotting. 1871 primus edidit et diligentissime explanavit. qui index quamvis ipse quoque scribarum pigritia plus dimidio amiserit, tamen fructuosissimus est, quia et Photiano multo est accuratior et ex Stobaei tanto naufragio capitum saltem plenorem conspectum servavit. sic quod in quinto Placitorum libro Stobaeani tituli utilissime conferri poterant, id paene totum est Damasceni indicis meritum.

Post florilegii igitur Damasceni tempora vulnera priori volumini inflata exulcerabantur et ex parvis initiis perniciēs in dies latius gliscebant, iam, ut maior pars eclogarum deflendo fato periret. ex hoc tam misere
 A amputato exemplo archetypo fortasse s. XII conscripto et ab alterius voluminis quod florilegium continebat societate iam prorsus seiuncto deducti sunt duo codices:

F alter Farnesinus olim, nunc biblioth. mus. nation. III D 15, [n. 299 catal. Cyrilli] s. XIII. alter deperditus nunc, pater codicis Parisini 2129
 C s. XV et codicis Sambuci unde postquam Canteriana 1575 descripta est, nullum remansit vestigium. F autem et codex deperditus fratres germani fuere. ille maior et plenioris patrimonii, hic minor corruptior parciusque peculiatus. praeterea huic accidit ut primo ternione, ut videtur, ex compagine soluto, cum folio amisso cetera perverso ordine transcriberentur, eclogarum initium in Parisino et C misere laceratum et turbatum traderetur. ergo F solus dux nobis erit codicibus FC id est A dissentientibus, rarissime fiet ut locis vel corruptis vel hiulcis alter ordo i. e. C Paris. auxilio esse possit.

¹ Stobaei artificium monstravi Mus. Rh. XXXII p. 481 sq.

Ex F descriptos esse quotquot servantur pleniores codices, Vaticanum Augustanum Escorialensem Farnesinos alios duos (ex quibus Augustanus interdum feliciter, saepe temere correctus est) luculentum est C. Wachsmuthii inventum, qui codicem F accuratissime conlatum mihi humanissime ad Placita recensenda commisit. unde potiore discrepantiam omissis lemmatis mendisque levioribus exhibui ita tamen ut concinentibus F C simplicius archetypi notam A adscriberem. coniectura parcus usus sum non Stobaeum sed librarios castigaturus. de uncinis. quibus excerptoris additamenta distinxī, alio loco dicendum erit.

IV DE AETII PLACITIS

Plutarchi et Stobaei placitorum consensum ex usu maioris libri explicandum esse quem alter altero plenius exhausserit, id paene omnes consentiunt qui vel leviter illa scripta tetigerunt. atque si cui forte dubitatio erat impedito idonearum editionum usu, is iam ex nostrae instituto quid utriusque sit proprium quid commune nullo negotio dispiciet. ad maioris autem corporis imaginem instaurandam priusquam accedamus, circumspiciamus oportet si extra Plutarchi Stobaeique excerpta alia sint servata. scilicet mirum videtur hanc quam necessariam dico et principalem nostrae quaestionis partem ne attigisse quidem Volkmannum, qui nuper Placitorum vicissitudines tandem aliquando enodare sibi proposuerat. [N. jahrb. f. Philol. CIII 1871 p. 683—705].

Theodoretus episcopus Cyrensis idem quem supra p. 10 strinxi amplissima servavit ex communi illo fonte excerpta, quae, si excipias verba quibus ille abundat, tam raro¹ sunt arbitrio adulterata, ut summa illis fides habenda sit. insunt eclogae in Graecarum affectionum curatione [ἐλληνικῶν παθημάτων θεραπευτικὴ rec. Th. Gaisford. Oxon. 1839], cuius liber IV inde a c. 5 excerpta habet Placit. 3 12—19. 21—23. 25. 26. unde cum Plutarchus 18. 21. 22. 25, Stobaeus 12. 15—26 compilaverit, apparet quanto magis ille pristini exemplaris ubertatem adsequatur. augetur philosophorum index Parmenidis et Melissi nominibus, aliorum tituli crescunt vel patriae ut Stratonis vel aetatis ut Epicuri vel decretorum accuratiore descriptione. explicandi gratia pauca addidisse Theodoretum velut § 18², non est quod acrius castigem.

Ad I 5 dubitanter rettuli quae IV 12 Hippasi et Heracliti de universo traditur sententia. sed inveniri possit etiam alia idonea sedes. quin e Placitis ea excerpta sit, dubitatio est nulla.

¹ fortasse philosophorum patrias et magistros subinde ex sua memoria addidit cf. I 69 sq. sed hoc demonstrari nequit.

² καλοῦσι δὲ — παλλόμενα atomorum definitio manavit ex Aristot. d. anima I 2 p. 404a 3, quem tamen haud scio an ipse non usurpaverit.

I 9 2—7 a Theodoro IV 13 melius excerptum est quam a Plutarcho et Stobaeo, quibus pulchra succreverunt supplementa. § 2 brevior est Plutarchus οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωικοί, obscurior Stobaeus οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου λέγω δὲ τοὺς μέχρι τῶν Στωικῶν καταβεβηκότας σὺν Ἡρακλείτῳ. utrumque pertaesum est plene describere. quanto melius ille Θαλῆς καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Ἡράκλειτος καὶ ὁ τῶν Στωικῶν ὁρμαθός, ubi tamen ultimam vocem ignosces episcopo elegantiarum aucupi. § 3 Democritum solum cognoverunt Plutarchus et Stobaeus, plenior ille Δημόκριτος δὲ καὶ Μητρόδωρος καὶ Ἐπίκουρος. § 4 temere conflavit Plutarchus Aristotelis Platonisque lemma, Stobaeus priore caret, distinguit utrumque recte Theodoretus.

IV 14 addidit eclogas de vacuo quae respondent Placitorum I 18 1—5. sed liberius non modo ordinem mutavit ut qui 3. 1. 2. 5. 4 collocaret, sed etiam § 3 Democriteorum sententiam ipse immutavit, nisi tamen aliam sententiam a Stobaeo Plutarchoque omissam ex ampliore libro petivit.

VI 13 ex Placit. I 25 excerptae sunt §§ 2. 3.

VI 14 ex I 27 1. 2. 5 accessit Chrysippi lemma, quod culpa librarii in Stobaeo interciderat.

ibidem ex I 28 3. 4 excerpta brevissime.

VI 15 ex I 29 1. 2. 6 extremo capite illinc Democriti nomen a Plutarcho et Stobaeo omissum addere licuit. fortasse coniungendum est cum hoc lemmate, quod in fine Stobaeus addit omissum a Plutarcho τύχη ἀτάκτου ἐνεργείας ἐστὶ προσηγορία.

IV 15 incipiunt excerpta alterius libri. respiciuntur II 1 2. 3.

IV 16 II 2 1—3 brevissime comprehendit. sed gravissime addit de mundi motione καὶ οἱ μὲν μολοιδῶς, οἱ δὲ τροχοῦ δίκην περιδινεῖσθαι, quod ad Anaximenem et Anaximandrum mihi referenti multi erunt qui credant.

IV 17—20 stringit II 3 1. 2. 4 1—12, ibidem 13 1. 3—5. 7. 9. 12—15 verbis alienis res diligenter exprimens. multus est IV 21. 22 in opinionibus de sole enumerandis. nam II 20 1. 3. 5 6. 7. 9—16. 21 1—4. 22 2. 3 translata sunt, similiter IV 23 de luna II 25 2. 3. 8. 9. 13. 14. accessit inde nova Heracliti mentio post § 3. omissis lemmatis excerptum II 26 1. 2. 3. 4. inde ditantur Placita hoc novo: ἄλλοι δὲ σπιθαμῆς ἔχειν διάμετρον. brevissime tangit IV 24 capita 27. 29. 31. tertius liber neglectus est.

At crebrae sunt summique pretii eclogae ex Plac. I. IV, qui est de anima. Theodreti V 17 sqq. in Stobaeo Plutarchove IV 2 1—7. 3 2—4. 6. 11. 13 reperiuntur, quibus addenda ex illo Anaximandri Empedoclis Critiae nomina. IV 4 post § 1 Xenocratis et Aristotelis grata augmenta accedunt. Stoicorum definitio § 4 nota fuit, ignota deinde Pythagoreorum. IV 5 1—6. 8 aliquanto auctius et minus turbatum quam in Plutarcho legitur. amplissimum spicilegium ad IV 7 colligitur. Theodoretus enim octo

paragraphos servavit, illi quinque, praeterea lemmata integriora istis.¹ quintus liber non inspectus est.

Apparet ex hoc conspectu, quanti sint nobis Theodoreti excerpta sive ordinem sive scripturam sive copiam grandioris operis restitutoris. nam pauca menda atque genuinae collocationis turbas prae reliqua praestantia libenter condonemus.

Singulare autem ac quantivis pretii est Theodoreti illud beneficium, quod plenioris libri auctorem ita significavit ut post tot saeculorum exilium revocari tandem aliquando ac postliminio restitui posset. Cyrensis episcopus graecanicam pestem curaturus Eusebii exemplar eo quoque secutus est, ut gentilium philosophiam et theologiam ex ipsorum scriptis refutaret animisque errorem prius evelleret quam veram doctrinam instillaret. ergo ne fallaciae argueretur creberrimus est in testimoniis Graecorum, parcissimus in Eusebii ac Clementis, unde tamen pleraque omnia furatus est. nec ipse celavit istanc rationem. X 42 Οἰνομάου δὲ καὶ Πορφυρίου καὶ Πλουτάρχου καὶ Διογενιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁμῶν ἔνεκεν ἐπεμνήσθη, ἐπειδὴ περὶ ὁμῶν τὰ ὑμέτερα λέγοντές εἰσιν ἀξιόχρεοι, ἡμῖν δὲ ἀρκεῖ τῶν πραγμάτων ἡ μαρτυρία. nomina existimationis apud Graecos gratia afferuntur, ipsae res ex Eusebio videlicet transcribuntur. hinc Porphyrius totiens in testimonium vocatus ut II 43 εἰ δ' ἔτι καὶ νῦν ἐνδοιάζετε καὶ πλάττειν ἡμᾶς τόνδε τὸν λόγον ὑπολαμβάνετε, Πορφύριος γοῦν ὁμῶν μάρτυς ἀξιόχρεως ἔστω. nec secus I 14 καὶ ταῦτα διδάσκει μὲν Πλούταρχος ὁ Βοιωτίας, διδάσκει δὲ καὶ Πορφύριος ὁ κατὰ τῆς ἀληθείας λυττήσας καὶ μέντοι καὶ Νουμήνιος καὶ ἕτεροι πλείστοι. hinc etiam ea quae appositurus sum melius perspicientur. postquam enim IV 5—24 Placita valide compilavit Socratisque ut locupletissimi testis memoriam citavit, pergit § 31: εἰ δέ τις οἶεται καμὲ συκοφαντῆσαι τοὺς ἄνδρας τὴν παμπόλλην αὐτῶν διαφωνίαν ἐξελέγχοντα ἀναγνώτω μὲν

Ἀετίου τὴν περὶ ἀρεσκόντων ξυναγωγὴν, ἀναγνώτω δὲ

Πλουτάρχου τὴν περὶ τῶν τοῖς φιλοσόφοις δοξάντων ἐπιτομὴν καὶ Πορφυρίου δὲ ἡ φιλόσοφος ἱστορία πολλὰ τοιαῦτα διδάσκει

ἀπόκριν δὲ καὶ τὰ Ξενοφῶντος ὧν ἀρτίως ἐμνήσθημεν [ἀπομνημονεύματα § 30] μαρτυρῆσαι τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις ἀλήθειαν.

Ultima vides propter Socratis ex Xenophonte memoriam dicta esse. ergo indagandus est Placitorum auctor in eis, quae ante Socratem excerpta sunt. sed tres nominantur Aëtius Plutarchus Porphyrius, cum tamen unus liber sine dubio ad manus fuerit. quis igitur fuit? Porphy-

¹ quae secuntur affect. cur. V 25 sq. Ζήνων κατ. liberius ex Eusebio XV 20 sq. expressa sunt. quod moneo non solum propter Gaisfordium, quem Eusebii memoria latuit, sed propterea quod iam Theodoretus c. 18—20 falso Numenio continuavit, qui c. 17 praecessit. sunt autem revera illa capita Aarii Didymi fr. 39. cf. Krische Forsch. p. 359. 483 Thedinga de Numenio Bonn. 1875 p. 9. error autem utrum post Eusebium insinuarit an ipsi Eusebio schedulas colligenti acciderit [cf. I. Freudenthal Hellenist. Stud. I p. 5], perinde est.

riusne qui Historia sua vitas philosophorum descripsit nec ultra Platonem descendit? an Plutarchus cuius Placitorum epitome iam Eusebio eadem cognita fuit quae nobis? at Theodoretus non epitomen usurpavit sed pleniorum librum qui integritate Stobaeum Plutarchumque longe superabat. restat Aëtii περί ἀρεσκόντων liber, cuius scriptoris ignotum nomen nisi plane inepte clarissimis Plutarchi et Porphyrii additum putes, verus est Theodoreti fons. idemque scriptor cum Plutarcho et Porphyrio iterum coniunctus apparet V 16 ἀ δέ γε ξὺν θεῷ λέξω [secuntur excerpta de anima cf. p. 46] ἐκ τῶν Πλουτάρχῳ καὶ Πορφυρίῳ καὶ μέντοι καὶ Ἀετίῳ συγγραμμένων ἐρῶ. ubi cur Aëtium tanta vi (καὶ μέντοι καὶ) aliis postposuerit, nullo modo dispicias, nisi ex hoc excerpserit, illos splendoris gratia nominavit. nam Aëtio soli non cito Graeci credidissent, crediderunt illorum patrocinio commendato et sustentato. Plutarchus quidem *omnis philosophiae venus et lyra* [Eunap. praef. p. 3 Boiss.] quanta tunc auctoritate floruerit, constat. idem de Porphyrio ex Christianorum et ipsius Theodoreti internecivo odio satis elucet [cf. Bernays ad Theophrast. de piet. not. 7, R. Volkmann. observat. miscell. Iauer 1873 p. 14]. simillime autem Cyrillus utrumque coniunxit [cf. p. 10] γεγράφασι δὲ περὶ τούτων Πλούταρχός τε καὶ ἕτεροι τῶν παρ' αὐτοῖς λογάδων καὶ ὁ θρασὺς καθ' ἡμῶν Πορφύριος. ac ne quis credat Theodoro quid interesset inter Aëtium Plutarchum Porphyrium parum fuisse cognitum, adscribam tertium locum II 95 ubi nominatis tritissimis mythographorum nominibus afferuntur philosophiae enarratores Πλούταρχος δὲ καὶ Ἀέτιος τὰς τῶν φιλοσόφων ἐκπαιδεύουσι δόξας. τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ὁ Πορφύριος ἀνεδέξατο πόνον τὸν ἐκάστου βίον ταῖς δόξαις προστεθεικώς.¹ at, inquires, miror illius diligentiam in compilatorum natione rarissimam. cur tandem amplioris operis molem versavit cui compendii erat commodior facultas? respondebo tibi, si Plutarchea nominatim excerpta II 112 et III 4 afferas, Plutarchi epitomen illi praesto non fuisse, sed Eusebium [cf. supra p. 10], unde licuit illius eclogas transferre uberrimas. sed Aëtio excerpto rebus ab illo prolatis novam fidem addere malebat.²

Ecce tandem velut ex inferis citatum Aëtium Placitorum collectorem. cuius tamen tanta est obscuritas ut praeter nomen nihil omnino memoriae proditum sit. accedit quod nomen ipsum posterioribus temporibus sat

¹ quoniam haec verba sunt clarissima et cum Porphyrii fragmentis congrua, nolo pluribus refutare, quae R. Volkmannus inde elicuit [N. jahrb. CIII 705, cf. obs. misc. p. 16]. nimirum ne protulisset quidem talia vir eruditissimus, nisi ex Stobaei errore opinionem probaturus fuisset longe falsissimam. nam quod Plac. I 14 1 Porphyrii lemma perverse additur, nemo mirabitur qui eclogarum memoriam cognovit [cf. e. g. p. 148, 10 M. ecl. I 25 4]. Theodoreti excerpta neglexit Volkmannus. invenisset ibi Xenophanis sententiam etiam a Stobaeo confirmatam, quae Porphyrii de illo iudicio contraria est. cf. Zeller I⁴ 496⁴. cetera commenta non persequor, quia hac disputatione Volkmannum edoctum iri spero.

² ne quid scrupuli exoriatur propter III 54 Πλούταρχος δὲ ὁ Χαίρωνεύς τὴν γῆν προσηγόρευσεν Ἡράν, quod conferat quispiam cum Stobaei eclog. I p. 288 St., moneo Theodoretum Plutarchi Daedal. fragm. ap. Euseb. III 4 transtulisse, quod editores fugit.

frequens (noti sunt Aëtii haereticus et medicus et amicus Isidori Pelusiotae, alii ap. Fabric. IX 243 H.) antea est rarissimum. hoc nisuros esse divino eos qui hominem novum ex scriptorum graecorum senatu excludendum esse censeant. quamobrem praeter Aëtium Troezeniorum priscum regem [Pausan. II 30 8] unum afferam proximum ei aetati, qua Placita scripta esse postea docebo. octavo enim saeculo a. u. c. floruit Aëtius rhetor, cui mortuo elogium ¹ scripsit Philippus Thessalonicensis qui post Augustum, fortasse etiam sub Augusto scripsisse veri similiter creditur. nam Philippus anthologiam collegit qua Meleagream continuavit poetasque a Philodemo ad Automedontem Nervae aequalem comprehendit [cf. Iacobsii Anth. XIII 934]. ergo inauditum illa aetate nomen Aëtii non est, sed obscurius. neque scriptio sola diligentia commendata auctoris nomen nobilitare poterat. praeterea Plutarcheae epitomes ementita auctoritas adeo Aëtio offecit ut paucissimi eum adirent. nam praeter Stobaeum et Theodoretum unus Nemeseius ex maiore illo libro haurire maluit.

Nemesius Emesenus in Phoenicia episcopus qui saeculo quarto exeunte fuisse creditur librum suum de natura hominis subacti ingenii variaequae lectionis testem Aëtianis coloribus compluries ornavit. statim c. 2 p. 28 Antv. de anima concinnatum est ex Aëtii IV 3 3. 14. 9. 5². 12. 2 1. 3 [eadem § iteratur p. 44 coniuncta cum § 4] 5. 6. 7 ex Aëtii IV 13 9. 11 expressae sunt Hipparchi et Platonis sententiae c. 7 p. 78. 79. quae cum geometrarum Epicuri Aristotelis sententias cingant a Placitorum ratione non nimis recedentes operae pretium facturus mihi videor si hic saltem excerpsero, quoniam ipsis Placitis inserere nimiae esset audaciae. ³ geometrarum certe nomen abest a Placitis, quae mathematicos citare solent. praeterea refertus est liber optimorum librorum excerptis, velut Galenus ac Porphyrius in vicinia citantur. quare unde potissimum illa sumpserit plane incertum est [cf. Alex. ad Arist. d. sens. p. 58, 7 Thur.].

¹ Anthol. VII 362 Φιλίππου Θεσσαλονικέως

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν σόρος ἦδε κέκευθεν

Ἀετίου χρηστοῦ ῥήτορος εὐπρεπέος [ἐκπρεπέος P].

Ἦλυθε δ' εἰς Ἀἰῶνα δέμας, ψυχὴ δ' εἰς Ὀλύμπον.

secuntur in P duo interpolati versus.

² sed hic Aristotelis simul de anima I 2 p. 404^a 3 memor fuit, unde tamen ἀήρ, si modo lectio sana, translatum esse non potest.

³ p. 78 Antv. 179 Matth. οἱ δὲ γεωμέτραι κώνους τινὰς ἀναγράφουσιν ἐκ τῆς συνεμπτώσεως τῶν ἀκτίνων γινομένους τῶν ἐκπεπομένων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. πέμπειν γὰρ ἀκτῖνας τὸν μὲν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τὸν δὲ ἀριστερὸν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἀπὸ δὲ τῆς συνεμπτώσεως αὐτῶν ἀποτελεῖσθαι κῶνον ὅθεν ὁμοῦ μὲν πολλὰ περιλαμβάνειν ὁρατὰ τὴν ὄψιν, βλέπειν δὲ ἀκριβῶς ἐκεῖνα ἔνθα ἂν συνεμπέσωσιν αἱ ἀκτῖνες. οὕτω γοῦν πολλάκις ὁρῶντες εἰς τοῦθ' αὖτος οὐχ ὁρῶμεν τὸ ἐν αὐτῷ νόμισμα κεῖμενον ἀτενίζοντες ἐπὶ πλείστον, ἕως ἂν αἱ συμβολαὶ τῶν ἀκτίνων ἐν ἐκείνῳ γένωνται τῷ μέρει ἔνθα κεῖται τὸ νόμισμα καὶ τότε τῇ θέᾳ προσπίπτουσαν αὐτοῦ ὡς τότε πρῶτον ἀρξάμενοι προσέχειν. — οἱ δὲ Ἐπίκουροισι εἰδῶλα τῶν φαινομένων προσπίπτειν τοῖς ὀφθαλμοῖς. — Ἀριστοτέλης δὲ οὐκ εἰδῶλον σωματικόν ἀλλὰ ποιότητα δι' ἀλλοιώσεως τοῦ περὶ ἀέρος ἀπὸ τῶν ὁρατῶν ἄχρι τοῦ ὀψιῶς παραγενέσθαι.

Chrysippi de phantasia opinionem ex Aëtio ad verbum fere transcripsit p. 75 A. p. 172 Matth. eandem scilicet Plutarchus servavit IV 12, cuius comparatio non uno nomine est fructuosa. meliore quam illi exemplari usus videtur IV 8 1. 3. cf. infra p. 55.

Ex Nemesio liberiore ratione compilata sunt, quae Placitorum memoriae similia inveniuntur in Meletii de natura hominis synopei, quam edidit Cramerus in Anecdotorum Oxoniensium volumine tertio p. 1—157. atque Epicureorum Aristotelis Platonis Galeni de visu opiniones p. 71, 7—14 ex Nemesii c. 7 p. 79 sq., Dinarchi [Dicaearchi] Galeni Aristotelis Pythagorae Xenocratis Manichaeorum Platonis Cronii Porphyrii de anima placita p. 145 sq. e diiunctis Nemesii locis p. 35 sqq. 28. 44. 29. 49. 51 negligenter consuta sunt.

Haec fere Aëtii extra Plutarchum Stobaeumque excerpta. ad quae examinanda priusquam me convertam, paucis praefandum est de antiqui exemplaris, quo uterque diversis temporibus usus est, condicione. neque enim paucis illud neque levibus naevis inquinatus erat sive ipsius collectoris negligentia sive librariorum supina socordia. etenim diu est, cum scribarum stupor incusari coeptus est neque Hyperidis Herculanensesque papyri ac ne Atticiana quidem exempla puerilibus erroribus libera sunt. quid igitur de scholicis eiusmodi atque humilibus scriptis cogitabis, qui multo minore religione quam praecipuorum scriptorum monumenta describebantur contra legebantur emendabantur? ergo ne compilatoribus fiat propter exemplaris pravitatem iniuria, hanc accipe antiquorum mendorum tabulam.

I 15 3 quattuor colores enumerantur λευκὸν μέλαν ἐρυθρὸν ὀχρὸν. nec secus §§ 7 et 8. ὀχρὸν corruptum esse multi viderunt, primus Burchardus Democrit. de sens. p. 22. unde Meinekeo in Stobaeo ter corrigere placuit. sed antiquum est vitium, quia in eodem ὀχρὸν mendosus est Plutarchus § 7. Aëtiusne an librarius tam pertinaciter peccaverit nescio. fortasse in mente erant ἐρυθρὸν et ὀχρὸν humanae faciei colores oppositi.

I 3 3 Ἀναξίμανδρος . . . τὸ ἄπειρον. ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι. διὸ καὶ γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους καὶ πάλιν φθείρεσθαι εἰς τὸ ἐξ οὗ γίνεται. haec ambo fidei concordia. corruptum autem esse ultimum illud γίνεται non solum Heerenius intellexit sed etiam Plutarchi codicis B scriptor. uterque γίνονται scilicet promptissima medicina rescripsit. sed quis credat tam plana ab antiquo scriba corrupta esse? quare Meinekeus πάλιν mutavit in πᾶν cetera sana esse ratus. sed ea coniectura, ut aliquam multa in Stobaeo, infelici manu iacta est. nam cui bono illa πάντα φθείρεσθαι in novo enuntiato iterata putas? credo Aëtium scripsisse γίνεσθαι, ut eadem sane sententia quam qui γίνονται voluerunt restituatur. infinitivum in relativis structuris cane peius et angue odisse constat librariorum. similiter quidem in Plac. V 16 1 ὅθεν . . . τρέφεσθαι bis in τρέφεται, tum iterum in τρέφονται ut supra, correctum est. verum ibi ex Galeno restitui.

I 5 4 ὅτι δὲ ἄπειρος κατὰ τὸ πλῆθος [mundus], δῆλον ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἷτια εἶναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος πεπερασμένος τὰ δὲ αἷτια πάντα ἄπειρα, ἐξ ὧν ὅδε ¹ ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι. ὅπου γὰρ τὰ αἷτια πάντα ἐκεῖ καὶ ἀποτελέσματα. αἷτια δὲ ἦτοι αἱ ἄτομοι ἢ τὰ στοιχεῖα. talia fere Stobaeus et Plutarchus nisi quod hic ὅπου γὰρ τὰ πάντα αἷτια collocat. sed syllogismi nervus exciditur nisi notionem principalem et efficacem addideris ἄπειρα. hoc nimirum vidit Reiskei acumen, qui constituit ὅπου γὰρ ἄπειρα τὰ αἷτια, ἐκεῖ καὶ τὰ ἀποτελέσματα. illud τὰ post καὶ expleverant iam Byzantini, fortasse scriptum erat τὰ ἀποτελέσματα. unde tamen ΠΑΝΤΑ in litteras parum similes ΑΠΕΙΡΑ conversum? explicatur, si duobus versibus superius τὰ δ' αἷτια πάντα ἄπειρα legi meminerimus, quod librarii oculos decepit. ergo in Aëtio olim fuit ὅπου γὰρ τὰ αἷτια ἄπειρα, ἐκεῖ καὶ ἀποτελεσμάτα.

I 7 33 de deo Stoicorum: καὶ πνεῦμα μὲν ἐνδιῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον δι' ὅλης τῆς ὕλης δι' ἧς κεχώρηκε παραλλάξεις. talia Eusebius cum libris AC, nisi quod ille παραλλάξεις cum quadrare neutiquam videret omisit. ² aliter B corruptae sententiae medebatur. rescripsit παραλλάξ, quod ut grammaticae satis faciat sensum praebet nullum. paulo melius Stobaeus παραλλάξαν cui simili Stoicorum loco III 7 2 uti licuit οἱ Στωικοὶ πᾶν πνεῦμα ἀέρος εἶναι ῥύσιν, ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλλάττουσαν. sed obstat et aoristi tempus et participium male priori μεταλαμβάνον coniunctum. praeterea utroque participio plane idem diceretur. quare a vero propius afuere Galenus Athenagorasque qui fortuito in idem inciderunt κατὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις. quod quomodo conciliandum esset cum tradita memoria, docuit Beckius optime rescriptis his διὰ τὰς τῆς ὕλης . . . παραλλάξεις.

I 3 8 μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες . . . ἀριθμοῦσιν ἐφ' ᾧ ἐλθόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα. quid significet inauditum illud ἀναποδοῦσιν e conexu minime est dubium. utrum ἀναποδεῖν an ἀναποδοῦν sonet ambigi potest. at hoc alieno sensu Ioanni Laurentio de magistr. R. p. 72 est 'pedibus rursus instruere'. sollemne est in arithmeticeis ἀναποδίζειν et ἀναποδισμός. nolo testimoniorum nubem omnem effundere. ³ satis constare mihi videtur ἀναποδεῖν nec vulgare nec Pythagoreis proprium fuisse. unde fuerunt qui ἀναποδίζουσι amplecterentur, quod parum habet

¹ ὅδε om. E B, Stobaei codices praebent δέ. fortasse hoc δέ corruptum extitit in Aëtio, ut coniectura in codices A C inlatum esse verum putemus.

² nam quod deesse in cod. B non notatur a Gaisfordio, nihil curo.

³ cf. Nicomach. Ger. arithm. is. I 5 2 II 2 2. Theon. astron. p. 204. Mart. [Theon.] schol. ad Arat. phaen. 19. Achill. isag. in Arat. p. 132 Pet. Hippolyt. refut. p. 264, 26 Gott. Moderatus Pythag. ap. Stob. ecl. I 1 5. ἀναποδίζειν ἑαυτὸν pedem referre Herodot. II 116 cf. Stein ad V 92. ἐπαναποδιστέον Aristoteles p. 317^b 19. ἀναποδίζων εἰς τοῦπίσω Herodian. Histor. V 6 17 Lucian. merced. cond. 21. necyom. 7. Abd. c. 17. alii illo mathematico sensu habent verbum ἀναλύω Sext. adv. arithm. IV 2 vel ἀνακάμπω Philo de opific. p. 10 Mang. Philopon. ad Arist. d. anima p. 404^b 19. Hierocl. in carm. aur. p. 166.

veri similitudinis. Reiskeus si minus ad rem, ad litteras aptius ἀναπολοῦσι, sed Platonicae vocis elegantia, quam explicavit Wyttenbachius ad Plut. de ser. num. vind. p. 60, a sensu abhorret. Pythagoreis quoque ipsis ἀναπόλησις fuit cottidiana vitae actae commentatio. sed manum de tabula. nihil enim medicinae exputari posse videtur, qua litteris traditis consulatur. et alia mihi arrisit explicandi ratio. notum est ultimis ante Chr. saeculis floruisse Pythagoreorum librorum fabricam, quibus ne quid ad antiquitatis speciem deesset dorica loquela induebatur. quod quoniam non sine erroribus et fraudibus fieri solebat, suspicor Pythagoreum finxisse pro vulgari ἀναποδίζουσι ἀναποδέοντι quod Aëtius securus in vulgarem sermonem transponderet. ¹ librarius autem Plutarchi — nam in Stobaeo hoc deest — prodigioso opinor verbo delectatus post tres versus ἀναποδῶν absurde inculcavit τὸ δὲ αἴτιον εἴ τις ἀπὸ τῆς μονάδος ΑΝΑΠΤΟΔΩΝ κατὰ πρόσθεσιν τιθεῖν τοὺς ἀριθμοὺς ἄχρι τῶν τεσσάρων προελθὼν κτλ. sensui satis facit Useneri ἀναλαβὼν, sed ubi oculi aliorum aberrarunt erroris cogitari possunt viae multae.

I 12 5 Ἐπίκουρος δὲ ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα δὲ ἀπλᾶ, τὰ δὲ ἐξ ἐκείνων συγκρίματα βάρους ἔχειν. opponuntur elementa et rerum concretiones ut I 15 8. sed cum elementis gravitatem eximit, peccat Aëtius contra Epicuri doctrinam. simul ἀπερίληπτα ad σχήματα referenda esse docet Laertius X 42. accedit durior vocabulorum structura, ut sana verba nullo modo esse possint. forsitan alii luxata restituant, equidem spem deposui Aëtiumque Epicureis minus imbutum verba fortasse olim corrupta male coniunxisse credere malo. ²

II 20 13 Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους. τὸν μὲν ἀρχέτυπον πῦρ ἐν τῷ ἐτέρῳ ἡμισφαίριῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωχὸς τὸ ἡμισφαίριον sic recte nostri codices. sed Stobaeus miro consensu cum Eusebio πεπληρωχότος. unde erit qui Aëtii antiquum mendum odoretur. cui ego libenter adstipularer, nisi tam vulgata esset syllabarum ος et οτος in libris confusio. accedit hoc loco, quod genetivus κόσμου praecedat. quare Byzantini Eusebii et Stobaei librarii in culpa esse videntur. Aëtio autem ipsi tribuendum, quod Empedoclis de sole doctrinam tantum non deliram proposuit. erroris causam neque prorsus recte perspexit Karstenius Emp. p. 428 sq. neque ipsius doctrinae quid subesset veri, probe explicavit Pythagorearum opinionum oblitus. quo magis mirandum est illum coniectando succurrisse ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς αὐγῆς mutato pro τῆς γῆς, quae coniectura ultima

¹ constat eadem fraude Iadis imitatores et corruptores esse grassatos. velut scriptor rerum, inquit Stein praef. Herodot. ed. mai. p. L, quem ridet Lucian. quomodo histor. conser. 18. Herodoti illa ἦν Κανθαύλης τὸν οἱ Ἕλληνες Μυρσίλον ὀνομάζουσι hunc in modum dum imitatur corruptit: ἦν Ὑσρόης τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρόην ὀνομέουσι. corruptum esse ὀνομέουσι ex ὀνομαίνουσι [ὀνομένουσι] mavult Usenerus.

² si verba non ad veritatem sed ad falsam Aëtii de atomis opinionem restituere velis, fortasse talia placebunt ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σχήματα καὶ τὰ πρῶτα μὲν ἀβαρῆ κτλ. cf. Alex. ad metaphys. I 4. 985^b 4 p. 27, 25 Bon.

verba ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον neglexit neque tamen quidquam ad excusandum Aëtium profecit. praeterea eidem paragrapho turpissimus soloecismus antiquitus est inustus. quis umquam audivit ὥς βραχέως εἰρησθαι συντεμόντα? debebat certe συντεμόντι, quod Stobaeo suo iure restituit Meinekeus. sed accusativum praebent etiam Plutarchi codices cum Eusebio. nam etsi a vulgari more recedunt non solum Byzantinus Nicetas Chon. in praef. ὥς ἐπιτρέχοντά με εἰπεῖν sed etiam Hippolytus refut. VI 29 p. 270, 25 Gott. ὥς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν ἐπελθόντα et Herodotus III 8 2 ἐνὶ δὲ ἔπει πάντα συλλαβόντα εἰπεῖν, tamen sine vitio illi quidem. sed passivum quomodo concilies cum accusativo?

quare vide ne antiqua glossa συντεμόν^τ margini ad βραχέως adscripta corrupta irrepserit. qua remota simul orationi consulueris abundanti.

II 24 1 Θαλῆς πρῶτος ἔφη ἐκλείπειν τῆς σελήνης αὐτὸν ὑποτρεχούσης κατὰ κάθετον οὐσῆς φύσει γεώδους. βλέπεσθαι δὲ τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένην τῷ δίσκῳ. talia Plutarchi codices. extrema insana videbantur non solum librariis, velut illi qui in C ὑποτιθεμένην signo in margine notavit, sed etiam editoribus. Wytttenbachius quidem rescripsit βλέπεσθαι δὲ ταύτην κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένην τῷ δίσκῳ. et praebet ipsum illud ὑποτιθεμένην Eusebius. at Stobaeus ὑποτιθέμενον legit consentiens cum Plutarcho in τοῦτο. quare diu multumque leniorem rationem circumspexi. memineram veteres defectionem ne sol oculos perstringeret ex aquae oleive pleno vasculo percussam contemplatos esse. cf. Laert. VII 146. Plato Phaed. p. 99^v cum Wytttenbachii nota. clare Seneca N. Qu. I 12 1 quotiens defectionem solis volumus deprehendere, ponimus pelves quas aut oleo aut pice implemus. unde explicabam: conspici hoc [quomodo defectio fiat] tanquam speculo subdito vasculo. sed graecum erat ὑποτιθέντι τὸν δίσκον. praeterea refragatur δίσκος. quae vox ut alias vas significat, ita ter in hoc capite de orbe solis dicitur. tandem scholiasta Germanici p. 198, 4 Br. [Sueton. Prat. p. 213 R.], ubi plenilunium explicat, aliquid saltem lucis attulit: cum vero contra steterit [luna soli], toto feritur adverso et velut speculum non vim sed imaginem reddit. hinc Plutarchi sententiam sic intellegendam puto: quod luna defectionem solis efficiat, inde conspici, quod subiecti lunae orbis imago tanquam speculo soli impressa videatur. vocabulorum autem quae fuerit vera condicio, penes alios esto iudicium.

II 29 6 τὰς δὲ ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσιν [efficere lunam], μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης [γενομένης male Stobaeus], μᾶλλον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττομένης. active dicitur ἡ γῆ ἀντιφράττει τῇ σελήνῃ sc. τὸ φῶς, ergo dici potest ἡ σελήνη ἀντιφράττεται ὑπὸ τῆς γῆς et sententiam illam expressit Wytttenbachii interpretatio 'aut potius cum eius officitur illuminationi a terra'. sed et exempla passivi deficiunt et structuræ continuatio isto modo invertitur. quod movit Reiskeum, ut τῇ σελήνῃ mutaret, ἀντιφραττομένης haud dubie medio genere

positum credens. nam quod Duebnerus Reiskeana coniectura recepta Wyttenbachii latina repetiit, hoc admodum miror. ceterum medium nusquam invenitur et scribendum erit utcunque cetera ordinaveris ἀντιφραττούσης. cf. Arii Didym. fr. 10. sed nondum dubitandi finis. tetigimus vulnus suppuratum. quid est enim μάλλον δέ? quo rem aut vocem minus apte redditam emendare solemus, id stare hic nullo modo potest, quia terram ἀντιφράττειν plane necessario consequitur ex eo quod μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων [solis et lunae] γίνεται. iam mihi compara Hippolyti de Anaxagora locum I 8 9 ἐκλείπειν δὲ τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης . . . τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νομηνίαις σελήνης ἀντιφραττούσης. similiter Laert. Diog. VII 145 de Stoicis: ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης . . . τὴν δὲ σελήνην ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα. quare probabile mihi videtur opponi etiam illic (σελήνην τὰς ἐκλείψεις ποιεῖσθαι) εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν μεταξὺ [μὲν] ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης, ἥλιον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττούσης . . . sed utrum librarii illud peccaverint an Aëtius antiquo mendo ΜΑΛΛΟΝ deceptus, non liquido constat. hoc ideo praestat quod solis defectio ad c. 29 non accurate quadrat.

III 4 5 στρογγυλαίνεσθαι τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλασμένον. quae propono pariter exhibent Plutarchus et Stobaeus neque accusabo Aëtium librariorum sed explicabo, cum ὑποπεπλασμένον omnibus fere suspectum videam. praeiverat Galenus Reiskeo ἀποπεπληγμένον. nam tale quid ille legerat, si quidem variat ἀποπληγτόμενον. Budaeus compactilem i. e. συμπεπιληγμένον quod in Vossiano coniectum est. similiter πνεῦμα ἀποτρεῖν χάλαζαν πιλῆσαν III 4 5. alii aliter omnes sanissimam sententiam temere attrectantes. verte: propter cadendi diuturnitatem sensim conformatum.¹ ὑποπλάσσειν similiter usurpatum vix invenies. omnino rarissimum est verbum. sed nota sunt ὑποκαταβαίνειν sensim descendere ὑποσκιάζειν sensim obscurare alia. περιπλάττεσθαι de σχημάτων formatione dixit Theophrastus de sens. 66.

III 15 10 Πλάτων [de terrae motu] . . . τὴν γῆν . . . μένει μὲν ἀκίνητον μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον εἰς τὸ ῥέψαι μάλλον, τόπους δ' αὐτῆς κατ' ἀραιότητα σαλεύεσθαι. sic Plutarchus et leviora si omittas Stobaeus. lacunam signavit post μάλλον Duebneriana, quod desperantis solet esse. tu vero vide num recte restituam: μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον εἰς δὲ ῥέψαι (ἄν) μάλλον. similiter quidem supra § 7 οὐκ ἔχουσαν αἰτίαν δι' ἣν δεῦρο μάλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειν ἄν. Platonica habes ex Phaedone p. 109A οὐχ ἕξει μάλλον οὐδ' ἥττον οὐδαμῶς κλιθεῖναι, ὁμοίως δ' ἔχον ἀκλινὲς μενεῖ. particula AN post AI ut sescentiens omissa infinitivum intellexerat Aëtii librarius.

IV 8 1 πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἰσθησις. ἡ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ φαντασία ἡ καταληπτικὴ δι' αἰσθητηρίου γίνονται καὶ αὐτὸ τὸ

¹ cf. Isidor. d. nat. rer. 35. quod autem rotunda videtur hoc solis calor facit et mora refrenantis aeris dum per longum spatium a nubibus usque ad terras decurrit.

ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ * * * πάλιν αἰσθητήρια λέγεται πνεύματα νοερά ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα. *ultima mire turbata esse et illico intellegitur et Stoicorum doctrina probatur. nam ex Laertio discimus quid illis placuerit VII 52 αἰσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωικοὺς τό τ' ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες πηροὶ γίνονται. καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αἰσθησις καλεῖται. consentit qui Aëtium aut melius servatum adhibuit aut vitiatum ex sua doctrina emendavit Nemesius de nat. hom. p. 77 καλεῖται δὲ πολλάκις αἰσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια. ἔστι δὲ αἰσθησις ἀντίληψις τῶν αἰσθητῶν. δοκεῖ δὲ οὗτος ὁ ὅρος οὐκ αὐτῆς εἶναι τῆς αἰσθήσεως ἀλλὰ τῶν ἔργων αὐτῆς. διὸ καὶ οὕτως ὁρίζονται τὴν αἰσθησιν· πνεῦμα νοερὸν ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένον. hinc sententiae satis lucis affertur, verbis non item. nam plane obscurum est quid post ἀφ' οὗ interciderit. nihili est quod Byzantini addunt συνίσταται, quod emblemata et Galenus et Stobaeus ignorant. Galenus aliter lusit ἀφ' οὗ πᾶσα αἰσθητὴ βία γίγνεται. assumpsit enim verba πάλιν αἰσθητήρια λέγονται eodem modo a Stobaeo tradita. sed recte ille vidit αἰσθητήρια inepto loco commemorari. ac vereor vehementer ne ad proxima τὰ ὄργανα explicanda additum fuerit. hinc fortasse etiam ἀφ' οὗ rectius paraphrasi adscribetur et pristina sententia — nam verba non praestiterim — recuperabitur: καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν. πάλιν <αἰσθησις> λέγεται πνεύματα νοερά ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα. αἰσθητήρια autem illud quod scholiasta arripuit ex sententia plena quam Nemesius exhibet καλεῖται δὲ πολλάκις αἰσθησις καὶ τὰ αἰσθητήρια [cf. Laert. l. c.] residuum videtur.*

Huic rei fidem facit quod ex corrupto loco IV 13 2 efficitur. notum est ex Herculanensibus voluminibus emendatas lectiones in antiquis anti-graphis inter versus vel in oris addi solere. idem mos postea valet, unde innumerae nascuntur dittographiae et interpolationes. antiquum exemplum peto ex Aëtii exemplari. mirabamur olim haec Plutarchea καὶ κατὰ τινων ἀκρίνων ἔκκρισιν [coniunxi Galeni ἔκχυσιν et codicum εἰσκρισιν] μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὀψιν. lemma interciderat cum pateret, Galenus prona coniectura scripsit ἑτεροὶ κατὰ τινων κτλ, idemque fecerunt codices vulgares praeter ABC. recentiores se torserunt philosophi nomen divinando. Gassendus Pythagoreos significaverat, G. Schneiderus Aristotelem. hanc omnem ariolationis nubem I. Damasceni florilegium dispulit, quod post illa eodem modo mutilata iam genuina haec exhibet τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τινες κατὰ τινων [adde ἀκρίνων] ἔκχυσιν [l. ἔκκρισιν] μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὀψιν. ergo exciderat lemma in eo exemplo quod descripsit Plutarchus cuius vicem καὶ ex insequenti κατὰ natum expleverat. idem acciderat in Stobaeano exemplo. sed hoc ex meliore libro auctam lemmae opinionem in margine habebat. unde a supino scriptore in ordinem utraque lectio recepta est.

Tantum de Aëtii scribarumve antiquorum peccatis. nunc cum pro-

positum sit Aëtiani libri imaginem ex Stobaeo Plutarchoque instaurare, de ratione dicendum est qua uterque Placitis usus sit. ac librorum quidem divisio in Stobaeo, cui eclogarum aliena ratio obstabat, neglecta est. sed cum indiciis quibusdam¹ similem in Aëtio fuisse librorum partitionem eluceat, Plutarcheo ordine uti licebit, dum accuratiora de auctoris consilio doceam. in capitum numero paene consentiunt Plutarchus ac Stobaeus. illic si prooemia excipias CXXX sunt capita. vix duodecim e tanta multitudine in Stobaeo desiderantur, si Photii Damascenique indices in calculum voces. omittendi autem quae fuerit ubique causa, diligenter iam singillatim perquiramus. coniuncta est haec quaestio cum prooemiorum censura, quae ut est difficilior Stobaeo omnino deficiente, ita ad cognoscendum ipsius Aëtii ingenium gravissima. ac fuit cum a Plutarcho demum addita ea opinarer. movebat me primum quod epitomen se fecisse fatetur qui tertio libro praefatur: περιδευκῶς ἐν τοῖς προτέροις ἐν ἐπιτομῇ τὸν περὶ τῶν οὐρανίων λόγον. quod neutram in partem valet. nam epitomator erat et is qui Aëtii copias coartaret et ipse Aëtius quippe qui materiam Placitorum undique collectam brevi summa comprehenderet. nec multo gravius est quod in alterius fronte τὸν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων λόγον promittit astrologorum voce abusus cum deberet περὶ μετεώρων. sed ne Aëtius quidem Chaldaeorum artem repudiavit [V 18 6]. verum ferenda non videbatur quarti libri praefatiuncula περιδευμένων δὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν διαβήσομαι πρὸς τὰ κατὰ μέρος utpote quae ineptissimum capitum ordinem perspicue confirmet. quartus enim liber in psychologia versatur. repugnat unum caput 1 de Nili inundatione, quod ut longissime distat ab animae disceptatione ita tertii extremis capitibus quodammodo coniunctum est. atqui prooemiator ipse fuit ineptiarum conscius. neque enim scripsit quod debebat πρὸς τὰ ἀνθρώπινα, sed alieno capiti consulturus latius et aliquanto ineptius πρὸς τὰ κατὰ μέρος. quid igitur dubitanti promptius erat quam Plutarchi inscitiam accusare cum praesertim etiam ultimum III l. caput de halone consimili turba ex priorum capitum (III 1—6) vicinia transiectum esset? quis enim eundem qui reliqua bene partitus sit, in duobus capitibus turpiter lapsus facile credat? omnino prudenter factum, quod principia primus, caelestia alter, tertius sublimia, quartus humani animi, quintus corporis naturam comprehendit. nihilo minus Plutarchus certe iniuria accusatur. quotquot enim prooemia in librorum praeter quintum initiis, bis intra [I 8 1, III 8 2] leguntur, ea ab uno sunt auctore profecta. ac tanta est similitudo, ut non solum periodorum forma eadem semper utatur, sed etiam bis eodem verbo περιδεύειν [prooem. II. III]. insignia vero inexercitati stili

¹ quartum certe et quintum simili librorum ambitu discriptos fuisse inde efficias, quod ordinem librorum transposuit Stobaeus, capitum servavit similem. sed titulos aliquot ex alienis inculcavit. unde fit ut c. περὶ τῆς γενέσεως τῶν ζώων et ἐν πόσῳ χρόνῳ διαθροῦται τὸ ἔμβρυον et ἀπὸ ποίου ἀρχεται μορίου μορφοῦσθαι τὸ ἔμβρυον [c. 42] ex Aëtio similiter sed alio ordine iterentur.

exempla in libri fronte. ubi quod prooemiatur μέλλοντες τὸν φυσικὸν παραδῶσιν λόγον ἀναγκαῖον ἡγοῦμεθα εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς διελέσθαι τὴν τῆς φιλοσοφίας πραγματείαν, c. 1 ¹ imitatur ἐπειδὴ πρόκειται ἡμῖν τὰ φυσικὰ θεωρῆσαι ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι δηλῶσαι κτλ. ergo cum unus sit idemque prooemiorum tenor aut Plutarchea omnia aut Aëtiana sunt, nisi forte omnia ab interpolatore quodam inter utriusque aetatem furtim addita et cum ceteris coniuncta putas. Plutarcho ego olim Aëtio nimis cupiens tribueram. nunc edoctus Aëtiana ea non credo sed certissime probabo. quo facto simul duplex libelli origo suapte sponte aperietur, ¹ qua nisus infra gravissimam de Aëtii fontibus quaestionem aggrediar. nunc videamus singula.

Primi libri prooemium non extat in Stobaeo. quod cave ob eam causam dubites quin genuinum sit. nam Stobaei eclogarum prooemium cum laude philosophiae eiusque partitione lacuna absorptum est; praeterea generalia illa Stobaeo impune licebat negligere. est autem Placitorum exordium sane humile, oratio incompta, argumenta scholica. continetur physicorum qui sit in philosophia locus. testes Stoici et ab Aristotele Theophrastoque Peripatetici. iam c. 1 physica ipsa explicantur secundum Aristotelis opinionem. Placitorum mos ferebat, ut omnem deinceps philosophorum de natura varietatem effunderet. at nemo hic Aristotelem excipit. immo extremo libro I 30 Empedoclis atque Anaxagorae de natura decreta tamquam mantissa adiecta sunt, id quod prudentis scriptoris non videtur. deinde Placitorum lemmata summa constantia a philosophorum nomine incipiunt. prooemianti vero libuit ἔστιν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη. nonne alterum diversae originis testimonium adgnosces? optime, inquires, at cur dubia haec capita et a Stobaeo neglecta non recidisti? audio. sed tamen hanc mihi vide caput continuationem. incipit a naturali philosophiae parte, tum ipsius explicat naturae vim: φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, quae verba graviter in extremis repetuntur. qua de causa? nempe ut c. 2 artissime cohaereat τίνι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖα. coniunctionis signum habes in principio: οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλη, quae eadem verba Stobaei testimonio confirmantur. hinc sequitur Aëtium consilium cepisse Placitorum non solum capita colligere, sed etiam collecta inter se continuationis quodam vinculo conectere. ceterum c. 2 ut praecedentia arido planissima quaeque explicandi studio excellit. clausula vero ² tam inconcinna est, ut ad coniecturam confugerent aliquot viri docti rescripto quod sane aptum erat λέγων τὸ αὐτό. quos Aëtii insecutum artificium latuit, quo ad proximum enuntiatum I 31 Θαλῆς . . . ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφάνετο τὸ ὕδωρ tanquam digitum intendebat. sequitur amplissimum iam caput de principiis, quod ex optimis plerumque fontibus petatum ipsius

¹ hanc primus perspexit Beckianae editionis censor [Götting. Biblioth. d. alten Litterat. d. Kunst 1788 p. 700 sq.] qui tamen perverse iudicavit de utriusque partis pretio atque indole.

² ἀμαρτάνει οὖν ὁ Θαλῆς στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν λέγων τὸ ὕδωρ.

tamen supplementis non caret. sed de his infra dicetur. quis vero credat post principia mundi fabricam expositum iri, cum cosmologiae alter liber destinatus sit? at libuit Aëtio c. 4, ut elementa quomodo coirent in mundum doceret. conectendi studium apparet initio ὁ τοίνυν κόσμος et in extremis τὰ μὲν οὖν κυριώτατα μέρη τοῦ κόσμου τὸν τρόπον τοῦτον ἐγεννήθη. quae interiacent neque ab Aëtio ipso profecta neque ex genuina Placitorum consuetudine dicta sunt. inest enim unius Epicuri ex Democrito conformata doctrina, quam simulatque Lucretio conlato adgnovit Corsinus [dissert. ad Plutarchi de plac. p. III] non sine fructu compararunt philosophiae graecae enarratores cf. Zeller I⁴ 794¹ 798¹ III 1, 380².

Pergit scriptor unusne an plures mundi sint disceptare I 5 εἰ ἐν τῷ πᾶσι. adnexuit caput prioribus incipiens οἱ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Στοᾶς, eademque servavit Stobaeus ut ne hic quidem Aëtii consilium lateat. materia §§ 1. 2. 4. 5 Placitorum speciem praebet, discrepat § 3 de Platone. quod cum Stobaeus illa careat, Plutarcheam eam quispiam iudicet. sed ille Platoniorum omnino parcior est excerptor, cum ipsum Platonem creberrime adire soleat. velut illic ecl. I 22 p. 498 Timaeum quam Aëtium transcribere recte praetulit. de fonte eius paragraphi mox dicetur.

I 6 πόθεν ἔννοιαν ἔσχον θεῶν ἀνθρώποι. transitum a mundo ad architectum mundi non in scite paravit. nam eclogam Stoicorum selegit, qua deum esse primum ex mundi pulchritudine demonstratur. quam arta sit coniunctio e principio elucet quod est ὁρίζονται δέ. tractatio a Placitorum ratione plane abhorret. nam solos audimus Stoicos neque Platonis Arati Hesiodi loci quidquam sunt nisi lumina orationis, quem morem illorum sat novimus. oratio non excerpta, sed ad verbum expressa est ut I 4. plena est Stoicorum disputatio erga deos pietatis. iam mirare, quam festive compilerator studeat varietati.

I 7 1—10 (tantum a vetustis Placitis alienum) continet superstitionis irrisionem, qua acerbior vix umquam ex Epicuri hortis retinniit. Epicureus enim fuit qui ab atheis nobilibus exorsus contra Anaxagoram [cf. Zeller I⁴ 895¹] ac Platonem divinam providentiam vehementissime impugnavit. nimirum quod Plutarchus Non posse suav. viv. sec. Epic. c. 21 11 p. 1102 aliique Epicureis exprobrant ἐλικτὰ κοῦδὲν ὕγιες ἀλλὰ πᾶν πέριξ eos proferre, id huic quidem minime aptum est. qui dempta vel simulationis vel cautionis persona deorum vanitatem atque imbecillitatem libere fatetur. atheorum indicem Epicureus ex Clitomacho hausisse videtur¹, unde cum Ciceronis de deor. natur. I 42 series tum Sexti Empirici amplior adv. mathem. IX 50 excerptio pendent. neque enim nomina tantum Diagorae Prodicī Theodori Euhemeri invenies § 51 [cf. Philodem. de piet. p. 85 G.] sed etiam Callimachi de Euhemero versum, quem duobus auctum rettulit Aëtius. contra in Sexto Critiae versus, quos ille rapida

¹ haec veri similis est Hirzeliī opinio, quam in subtili libro Untersuchungen zu Cic. philos. Schriften I 1877 p. 39 probare studuit.

manu collegit, religiosius descripti. omnino huic ut ex fonte propiore haurienti maior habenda fides. Aëtii enim de deo eclogae ex anthologia αὐτῇ λέξει [cf. φησὶν § 3] translatae videntur, unde utriusque opinionis exempla collecta transferre commodissime licebat. anthologi enim ut Stobaeus argumentorum oppositione delectantur. atque similiter προνοίας et ἀπρονοήσιας capita continuit illud florilegium quod Commodi aetate Theophilus, postea ipse Stobaeus adiit [cf. Mus. Rhen. XXX 172]. quid? quod idem de impiis locus apud Theophilum III 7 recurrit, ubi tamen Critiae Protagorae Euhemero Clitomachus Pythagoras Plato adduntur non sine gravibus ut solet erroribus.¹ sed ut ad Epicureum illum revertar, haud me paenitet observasse consimilem esse quam supra dixi contra Platonem mundum male unum esse opinantem disputationem I 5 3. nam a Placitorum certe instituto distat oratio et dialectica confutatio, quae Epicurei inimicitias spirat mundorum infinitatem tutati. nec qui genus refellendi cum I 7 1—10 [cf. § 8] contulerit, summam similitudinem non advertet. adde insolentioris orationis exempla, illic τὸ δοκοῦν quo Wytttenbachius immerito offendebatur, hic I 7 4 ἀτενίζειν ἑαυτῷ, quod graecum non est, sed barbarorum qui novum testamentum scripserunt. neque alia auctoritate defenditur I 7 10 μοιχαλίδος (μοιχᾶδος) vocis usus qua nemo ante illos quippe quae obscena esset uti voluerat. quod excusat schol. ad Gregor. Naz. in Iul. I 73 ed. Mont. hoc addens: ἡ μοιχὰς (ἡ μοιχαλὶς) οὐκ εἴρηται· χρῶνται δὲ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τῇ μετοχῇ οἱ συγγραφεῖς ὅτιν ἡ μοιχευομένη. sed talia sibi indulserunt Epicurei. ceterum orationi satis est lacertorum, multum etiam perspicuitatis iudicii memoriae. quis fuerit ille Epicureus non sperare licet patefactum iri. credo tamen eum Philodemo aliquanto fuisse inferiorem.

Quanto intervallo c. 7 prior pars ab altera distet neminem fugere debet. hinc forsitan aliquis Aëtio illa, priora a Plutarcho addita crediderit. cui Stobaei testimonium videtur gratificari, qui § 11—34 copiose expressit in c. 1(2) de dei potentia, priora § 1—10 plane omisit. sed Stobaei silentium illico diluetur, ubi eius c. 2 περὶ τῶν νομιζόντων μὴ εἶναι

¹ nam quam ille Pythagoream venditat sententiam, Epicurea est et quae de Euhemero ariolatur πολλὰ γὰρ περὶ θεῶν τολμήσας φθέγξασθαι ἔσχατον καὶ τὸ ἐξόλου μὴ εἶναι θεούς, ἀλλὰ τὰ πάντα αὐτοματισμῷ διοικεῖσθαι βούλεται, ea lemmate correcto referenda potius ad Diagoram, de quo Sextus l. c. Διαγόρας δὲ ὁ Μήλιος διθυραμβοποιός, ὡς φασί, τὸ πρῶτον γενόμενος ὡς εἴ τις καὶ ἄλλος δεισιδαίμων ὥς γε καὶ τῆς ποιήσεως ἑαυτοῦ κατήρξατο τὸν τρόπον τοῦτον 'κατὰ δαίμονα καὶ τύχην [l. τύχην ex Philodem. d. piet. p. 85 32 G] πάντα τελεῖται', ἀδικηθεὶς δὲ ὑπὸ τινος ἐπιорκήσαντος καὶ μὴδὲν ἔνεκα τούτου παθόντος μεθιρμόσατο εἰς τὸ λέγειν μὴ εἶναι θεόν. uter tam turpiter falsus sit Theophilusne an florilegium perinde est. sed uno certe loco florilegii culpa explorata est. cf. Mus. Rh. l. c. 178. quare intelleges cur ex tali potissimum florilegio Plutarchi excerpta petita credam. nam quod Plutarchus bis c. 6 7 et 7 2 Critiae versus Euripidi adscripsit qui in Sexto genuino lemmate praediti sunt, unde facilius quam ex eiusmodo florilegii errore explicari potest? gratum vero fecisse mihi videor cum aliis tum Wilamovitzio [Analect. Euripid. p. 166], cui ut Euripidis nomen eliminaret molestior erat pugna non solum cum Plutarcho sed etiam si dis placet cum Galeni H. ph. c. 35.

πρόνοιαν καὶ ἐπομένας ταύτῃ θείας ἐπὶ τῇ τοῦ παντός διοικήσει δυνάμεις, cui ecloga Epicurea inserenda erat, in codicibus intercidisse cognoris.¹ ergo nihil obstat ne duplicis rationis auctorem, ut in prioribus, Aëtium perhibeamus. qui de deis ad daemones et heroes filum deducit haec praefatus I 8 1 παραχειμένως δὲ τῷ περὶ θεῶν λόγῳ τὸν περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων ἱστορητέον. materiam capitis ex vetusto Placitorum thesauro transtulit.

Atque hic quidem substitit compilatoris aliena excerpti industria, sive quod materia praeter Placita nulla iam suppetebat sive quia volumina varia volvere pigebat. simplex igitur et una est hinc usque ad finem primi libri natura. nec tamen suum ingenium abscondidit. nam quam in prooemiis invenimus disserendi exilitatem, eadem iam in brevissimis et scholastico more conceptis definitionibus c. 9. 10. 11. 12. 14. 15 enitescit. consentit in universum Stobaeus nisi quod ultimum caput de natura in nostris saltem exemplis non iam legitur. idoneus erat locus in c. 41 [35] περὶ φύσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συμβαινόντων αἰτίων.

Simplex est alterius de meteoris libri condicio. nihil extrinsecus adscitum, nihil perverse collocatum, nihil a genuina ratione discrepans. Placitorum igitur verus color facile agnoscitur.

Verum tertio libro edocebitur, si quis vetustam Placitorum materiam ab Aëtio tanquam mangone alienis capitibus fucatam esse nondum sibi persuaserit. genuina sunt III 1—4 et 5 10—12. plane diversae farinae est eiusdem capitis initium. neque enim placitorum est enarratio, sed ipsius doctrinae, cui Platonis Homerique nomina dumtaxat decoris causa interponuntur. accedit alterum turbarum vestigium. agitur III 1 de circulo lacteo, 2 de cometis, 3 de tonitribus, 4 de nubibus. vides τὰ μετάρσια (quae *sublimia* vertit Seneca) explicari. sed quid de initio c. 5 dicendum: τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν κατ' ὑπόστασιν γίνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν. . . . ἔστιν οὖν κατ' ἔμφασιν ἡ ἱρις. nonne prooemiantem deprehendis quasi sublimia nondum attigerit? quis autem scriptor tanta est pravitate ut illud caput quo introducimur quinto loco collocet? quis porro tam suae rationis oblitus, ut τὰ κατ' ὑπόστασιν et τὰ κατ' ἔμφασιν nullo ordinis discrimine collocet? quid multa? accersita est prior de iride disputatio et ex alieno conexu divulsa, limpidus autem Placitorum fons in extremis paragraphis agnoscitur. uter interpolaverit Plutarchus an Aëtius nulla est dubitatio, quia Stobaeus extremis omissis emblema illud insitum conservavit. suspicor Aëtio hic praesto fuisse quoddam de meteoris enchiridion, quod in opinionibus minus quam in rebus ipsis explicandis versabatur. neque dubito quin eiusdem originis sit c. 6 περὶ ῥάβδων. nihil inest opinionum diversitatis, at commemorantur iterum notiones ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως. indidem fluxit III 18 περὶ ἀλῶ quod importuno loco post terrestria collocatur, cum finis τῶν μεταρσίων ab ipso

¹ nam quod frustum superstes naufragii esse olim conteceram (2 40 p. 100 H. p. 26 22 M.), ne id quidem necessario illuc referendum.

scriptore antea c. 8 2 indicetur. quibus turbis num illud quoque factum sit, ut quarti principium (de Nili inundatione) e cognatorum tertii capitum vicinia transiceretur, hoc conicere magis quam probare possum. tantum hinc quoque elucet, quod supra ex quarti prooemio demonstravi, eundem prooemia praefixisse et diversissima genuinae Placitorum materiae admiscuisse. quamobrem etsi Stobaei quae quidem nunc servantur exempla ignorant brevissima capita III 6 et 18 itemque IV 1, tamen Aëtiana sunt non Plutarchea.

Haud secus iudicabimus de quarti supplementis plerumque Stoicis. quorum doctrina de sensu IV 11 enucleate exponitur, de phantasia est Chrysippi doctrina c. 12. utrumque caput omisit Stobaeus. eo pluris faciendum Nemesii testimonium, quod supra commemoravi. neque enim illuc confugere quispiam possit, ut a Nemesio Aëtii Placita IV 2. 3. 8 excerpta, accersitum autem IV 12 e communi quodam fonte velut Chrysippo ipso opinetur. hoc enim fortunae nimium tribueret neque similitudinem excerptorum, quae est summa, satis explicaret. Stoicorum ille liber etiam in proximis [IV 20 2. 21] ab Aëtio adhibitus videtur. Stobaei testimonia mutilata illa libri parte conferri non possunt. sed extant tituli.

Eadem titulorum ope quintum Aëtii librum a Stobaeo excerptum constat. nam ex tanto volumine miseri panni naufragium superarunt. V 1. *περὶ μαντικῆς* probabiliter cum ecl. II 13 *περὶ μαντικῆς* comparabis. num eodem pertineat V 2 *πῶς ὄνειροι γίνονται* nec affirmare nec negare possum. incertum non minus, quid sit cur c. 3. 25. 29 ne tituli quidem cogniti sint; utique ex vetustis Placitis compilata sunt quotquot capita in Plutarchi quinto extant.

Omnino igitur, ut dicam quod consequitur, Plutarchi epitome veram Aëtii imaginem reddit sed in angustiore multo formam redactam. diffiteri tamen nolo breviuscula quaedam a breviatore interpolata esse. de I 3 18 εἶναι δ' αὐτὰ — σχήματα λόγῳ θεωρητά ambigo. nam et inest quaedam doctrina et ipse error de Democriti gravitate carentibus atomis repetitur I 12 6, ubi Aëtii auctoritas addubitari nequit. sed deest in Stobaeo et Theodoreto et aliquanto melior fieret, si eximerentur illa, oratio. ultima vero ὥστε — ἡ μόνος tam sunt otiosa et inepta ut haud cuncter Plutarchi aut librarii notam eam iudicare. eiusdem formae sunt addita haec I 3 11 I 11 3 II 1 7. graviora sunt haec.

I 3 1 Stobaeus simpliciter Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφάνητο τὸ ὕδωρ, ἐξ ὕδατος γὰρ φησι πάντα εἶναι καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι. Plutarchus ut principio statim suam sapientiam ostentaret importune post ὕδωρ haec interpolavit: δοκεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἄρξαι τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἰωνικὴ αἵρεσις προσηγορεύθη. ἐγένοντο γὰρ πλεῖσται διαδοχαὶ φιλοσοφίας. φιλοσοφῆσας δ' ἐν Αἰγύπτῳ ἦλθεν εἰς Μίλητον πρεσβύτερος. arguitur fraus maxime inde quod ἐξ ὕδατος γὰρ post tam longum embolium non habet quo referatur. quod callide dissimulaverunt posteriores. Eusebius inepte

δέ correxit, audacius Byzantini δς ἐξ ὕδατος. verum γάρ unus Iustinus servavit sententiarum conexu restituto qui post Μιλήσιος addit ὁ πρῶτος τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ἀρχῆς ἀρχὴν — τὸ ὕδωρ ἀπεφάνητο · ἐξ ὕδατος γάρ κτλ. de genuina lectione Aëtii conlatis I 3 3. 4. 11 dubitari nequit. ceterum confirmavit ipse Plutarchus fraudem § 7 circumcisa, ut quæ antea praeceperat ne moleste repetere videretur. similiter Metrodori ex I 5 4 mentionem in II 1 3 repetiit, ubi Stobaeus ac Theodoretus veram Aëtii lectionem servarunt.

Plutarchi igitur emblemata pauca sunt, certe multo minora quam librariorum ante Eusebium et post eum licentissime grassatorum. quantum brevior omiserit non semper accurate potest dispici. neque idem in omnibus consilium. saepe dimidia pars omissa videtur, alias nihil, prorsus neglecta sunt pauca capita. sic a Stobaeo I 11 6—8 capiti περὶ αἰτίων adiunctum est περὶ τοῦ πρώτου αἰτίου omissum ab illo. post I 15 περὶ χρωμάτων in Stobaeo continuatur quaestio num φύσαι sint colores ac quæ his sunt confinia §§ 8—11. in Plutarcho ea intereiderunt. haec capita in Stobaeo titulis carent sed codices omnino parcius ea lemmata tradiderunt. quare non constat num iustis titulis in Aëtio praedita fuerint an corollarii instar maioribus adnexa. at unum certe caput post II 4 14 neglexit epitomator, quod Stobaei codices inscriptum testantur ποῦ ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν ὁ κόσμος. post III 9 περὶ γῆς nihil in Plutarcho sequitur quod respondeat Stobaei extremo titulo: περὶ γῆς εἰ μίᾳ καὶ πεπερασμένη καὶ ποίου μεγέθους. ergo de magnitudine caput, quod simile invenitur de sole et luna II 21 II 26, excerptis socordia omissum est.

Cognatus est locus de capitum falso ordine. mitto eas turbas quas Aëtius ipse alienis admixtis in Placitorum conexu ediderit. at Plutarchus I 16 περὶ τομῆς σωμάτων absurde a c. 12 περὶ σωμάτων diremit. consentaneum ordinem servat Stobaeus. sed etiam intra capita similes turbæ, quas saepe haereas utrum Aëtii an Plutarchi an librariorum errore attribuas.

III 11 4 Parmenidis de zonis opinio inepte additur extremo capiti περὶ θέσεως γῆς. releganda est ad c. 14 περὶ διαιρέσεως γῆς. cum hoc caput in fine truncatum sit, veri simile est laciniam folii cuiusdam scissi casu illuc translata esse.

II 23 4 Diogenis de solis extinctu placitum inseritur capiti περὶ τροπῶν ἡλίου. ambiguum non est quin transferendum sit post c. 24 4. talia fuerint Plutarchi. est tamen ubi Aëtius quoque dormitaverit.

II 26 2 Παρμενίδης ἴσην τῇ ἡλίῳ [lunam] καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεται. Stobaeus addit γάρ, idem fortasse habuit Eusebius [codd. D E F G], sed parum fidei Gaisfordianæ editioni et caret particula Galenus cum vulgatis. de absurditate opinionis nihil dico.¹ nec sanior efficitur sensus

¹ omnino contraria concluderunt Stoici Laert. VII 144 μέζω δὲ τῆς γῆς [solem] τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

si Karstenio credis aequalem cursum lunae intellegenti. probabile est ex maioribus Placitorum vetustorum capitibus de quibus infra dicitur Aëtium placita in minutiores loculos distribuisse. illic coniuncta fuisse olim suspicor Παρμενίδης τὴν σελήνην ἴσθαι τῷ ἡλίῳ καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι,¹ quae oblivione quadam collectoris una traderentur. melius autem ultima in c. 28 περὶ φωτισμῶν collocasset. hinc fortasse lux loco antiquitus turbato affulget.

II 31 1 Plutarchus: περὶ τῶν ἀποστημάτων τῆς σελήνης. Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἥπερ ἀπὸ τῆς γῆς. Stobaeus: περὶ τῶν ἀποστημάτων. Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τῆς σελήνης ἀπὸ τῆς γῆς ἥπερ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. utriusque lectio, etiamsi ut vulgo in Stobaeo refeceris τὴν σελήνην, graviore vulnere laborat. nam quod Karstenius Emped. p. 433¹³⁶ scite monuit intervalla solis et lunae a terra ut medio mundi computari solere, verissimum est. atque huc spectant §§ 2. 3. praeterea inepte a Plutarcho inscribitur τῆς σελήνης, nam solis quoque distantia affertur. error proclivis, quia lunae capita praecesserunt. atque cum Eusebius variet ἀποστημάτων αὐτῆς, ne certum quidem est, num Plutarchus peccaverit. sed lunae memoria etiam cetera utrobique turbasse videtur, quae feliciter Karstenius sic refinxit Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς γῆς ἥπερ τὴν σελήνην. titubandi vero causa explicatur, si Aëtium festinantius ex longiore de Empedoclis sole disputatione talia excerpisse conicias Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς ἥπερ τὴν σελήνην. nam etiam contractius § 2 οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὀκτωκαιδεκαπλάσιον. audi ἀπέχειν τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς γῆς ἥπερ τὴν σελήνην. nam mathematicus intellegendus est Aristarchus Samius, qui de magnitud. et intervall. prop. 8 Wallis. opp. math. III p. 581 dicit: τὸ ἀπόστημα δ' ἀπέχει ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ ἀποστήματος οὗ ἀπέχει ἡ σελήνη ἀπὸ τῆς γῆς μῆζον μὲν ἔστιν ἢ ὀκτωκαιδεκαπλάσιον, ἔλασσον δὲ ἢ εἰκοσαπλάσιον. cf. Plut. de fac. in orb. lun. 10 p. 925 c.²

In excerpenti negotio Stobaeo negligentior et liberior est Plutarchus. nolo verborum, mutationes vel leniores vel audaciores recensere quod et infiniti est laboris neque semper ad diiudicandum facile. lemmata autem vitiose contracta silentio praeterire non possum quippe quae parum caute observata esse videam. hoc modo Kirscheus [Forsch. p. 157] egregie erravit. qui cum apud Plutarchum I 7 16 legisset Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν Stobaeo τὴν τοῦ κόσμου

¹ φωτίζεσθαι G (A) B, sed contra Eusebium et Stobaeum recipere non ausus sum.

² alii magnitudinem solis illo numero metiebantur ut Cicer. Lucull. 26 82, ubi pro duodeviginti temere duodetriginta Goerenzius et Roeperus coniecerunt. nam praeter alterum Ciceronis locum § 128 confer Posidonii, opinor, excerptum [schol. Arat. p. 99, 19B.] ὁ ἥλιος παρὰ τοῖς μαθηματικοῖς ἐπιστεύθη τῆς γῆς ὀκτωκαιδεκαπλάσιον ὢν καὶ ἡ πᾶσα γῆ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ὀκτωκαιδέκατον ἔστι καὶ ὅμως ἡ περιφέρεια αὐτοῦ οὐ πᾶν δοκεῖ μεγάλη εἶναι, ἐπειδὴ σφόδρα αὐτοῦ ἔσμεν κεχωρῆσμενοι. cf. Cram. An. Par. I 373 ὁ μὲν οὖν Σεραπίων [Antiochenus, Cic. ad Att. II 4 1, II 6 1. Plin. ind. II IV V] ὀκτωκαιδεκαπλάσιον εἶναι τῆς γῆς τὸν ἥλιον.

ψυχὴν tamquam neglegenter omissa intulit pessimo scilicet eventu. neque enim vidit orationem minime concinnam evasuram, cum supra § 11 similia sic exprimerentur θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον. certe exspectes καὶ τοῦ κόσμου ψυχὴν. terrere eum illud quoque debebat quod II 3 2 contraria docentur. sed rem apertissimam ille non vidit: τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν deum credidit non Democritus, sed qui secuntur philosophi. in Stobaeo quidem § 17 Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν. plura exempla epitomatoris socordiam illustranto.

I 9 4 Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῇ . . . δεξαμένην δὲ τῶν εἰδῶν οἷον τιθήνην καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γενέσθαι. ecce Aristoteles contentionis immemor [de gen. II 1 p. 329^a 13 sq.] Platonica amplexus. omisit Stobaeus Ἀριστοτέλης καὶ. sed Aëtiana servavit integra Theodoretus qui Platoni addit: Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν σωματικὴν κέκληκεν. [cf. V. Rose Ar. pseud. p. 381].

I 11 3 absurdissime Aristotelis et Pythagorae opiniones uno lemmate copulantur. errorem patefacit Stobaeus § 4.

I 20 1 Stoici et Epicurei coaluerunt. sed enim sententiae quas integras habet Stobaeus §§ 1. 2 consimiles sunt.

II 4 1 comprehendit Pythagoram Platonem Stoicos, quibus singulas opiniones §§ 1. 2. 3 tribuit Stobaeus. quod p. 11 propter testimonia mirum quantum fluctuantia secundaria lemmata in margine adscripta esse dixi, idem adhiberi potest Platonis Stoicorumque lemmatis V 1 1.

II 20 6. 7. 8 Anaxagorae Democriti Metrodori decreta apud Stobaeum tria capitula implent, unum propter similitudinem apud Plutarchum.

III 3 14 Aristotelis una vulgo opinio exhibetur, quae dimidiata est Stratonis. sed cum summa sit capitulorum similitudo Plutarchusne an librarius aberrarit ambigitur.

IV 13 5 Empedoclis sententia in epitome extat, quae Stobaeo composito potius Hestiaeο Perinthio adscribenda est. Empedocle praecedente erroris causa patet. simili neglegentia factum ut in Galeni excerptis Empedocles et Hipparchus [§ 9] in Plutarcho contigui coalescerent.

Satis exemplorum esto ad epitomatoris levitatem notandam, quem tandem aliquando dimittamus, si pauca quis fuerit quandoque vixerit addiderimus.

Plutarchum Chaeronensem neque eum fuisse qui grandioris Placitorum corporis colligendi consilium caperet neque hercle eum qui illa in breve compendium coartaret, hodie nemo dubitare potest. nam ille quem iam suo nomine Aëtium vocamus a Plutarchi dicendi elegantia, hiandi raritate, rerum ubertate, philosophiae et cognitione et studio quam maxime abhorret. epitomen vero si quis quocunque modo ad Plutarchum voluerit referre, summo iure delirus videbitur. neque hisce diutius immoror. quarendum potius unde nobilissimum illud nomen tam abiecto opusculo inhaeserit. Volkmannus quidem elegantissimus Plutarchi biographus I 169 explicare se illud posse negat. terret enim Eusebii auctoritas, qua quarto

saeculo superiorem esse fraudem demonstratur. atque primum ea via obstructa est, ut anonymum libellum propter generis similitudinem Plutarcheis additum, tum inde nomen traxisse dicamus, id quod de Vitis X oratorum aliquis coniciat. sed singularem librum ex antiquitate traditum acceperunt Byzantini, quod ex archetypi condicione supra evici. at homonymum fortasse Plutarchum afferent. sunt enim quibus haec explicandi ratio perplaceat, postquam Hercherus Arabibus fisus ab altero aequali Plutarcho libellum de fluviis conscriptum coniecit esse.¹ at quis tandem Πλουτάρχου φιλοσόφου titulum ad alium rettulerit quam Chaeronensem? nam Neoplatonicum ne Byzantini quidem confudissent. porro ut ignotum quendam Plutarchum illa aetate scripsisse largiar (neque enim rarum est nomen), quis tot ac tam variae doctrinae fetus ab uno tenebrione consutos esse sibi persuadeat? apage fraudis ista lenocinia ac velamenta! tenemus epitomatores summae levitatis convictum nec ab interpolatione alienum. quid tergiversamur ne titulum ab eo interpolatum credamus? scilicet ea demum fraus lucrum adlatura erat, quae pittacii splendore interiorum exilitatem celaret. neque profecto eum ratio fefellit.

Huic suspicioni mire favet aetas qua confectum esse illud compendium veri simile est. nam ne ultra annum 177 descendamus obstat Athenagoras. contra illo saeculo priorem originem vix quisquam suadebit, qui Plutarchi inepta additamenta velut I 3 11 3 18 11 4 13 1 II 1 8 III 17 6 18 1 et varias lectiones [velut I 13 1 πρὶν στοιχείων, Stob. πρὸ τῶν στοιχείων] consideraverit. neque vero tam impudentem facile credam furem ut vivo Plutarcho miserrimam epitomen sub illius nomine venditare ausus sit. immo post eius mortem cum laudes magis in dies celebrari coeptae sunt ac plurimi scriptores ut Favorinus Taurus Gellius Galenus Apuleius Aristides Polyaenus in laudando illo et excerptando inter se certaverunt, tum fraudulentum quidam homines ut legendi et discendi ardori quo tum maxime omnes flagrant consulerent, ex libris plerumque bonis compendia corradebant nulla alia novitatis gratia nisi fallacis tituli commendata. inter hos libros Plutarchi ferebantur Stromata, de musica, de vita Homeri, fortasse apophthegmatum collectiones, unde variae postea excerptae sunt [cf. Schneidewin. praef. ad Corp. Paroem. I xxxv], paulo impudentius conficta Parallela minora et de fluviis.² eadem fraude Apollodorum tum praefigebant mythologico compendio, quod C. Robertus nuper evicit [de

¹ quis fuerit Πλουτάρχος ὁ νεώτερος quem de sirenis affert Tzetz. Chiliad. I 343 [cf. Heraclit. incred. 14] ad Lycophr. 653 nescio. Hercheri rationibus adversatus est C. Muellerus G. G. M. II p. LII. nam qui συναγωγὴν ἱστοριῶν παραλλήλων ἐλληνικῶν παλῶν μακρῶν composuit, ne ille Plutarchi parallelorum scriptoris personam fraude manifestissima induit.

² neque enim quidquam impedit ne istum compilatorem, cuius aetas inter Iubam Libycorum scriptorem, Augusti aequalem et Clementem circumscripta est, Antoninorum potius quam Traiani vel Hadriani temporibus scripsisse arbitremur.

Apollod. biblioth. 1873. cf. Mus. Rhen. XXXI 8. H. de Rohden de mundi miraculis Bonn. 1875 p. 46]. huic impostorum sectae Placitorum quoque epitomator addendus est, quem calculis ad verisimilitatem subductis circa medium alterum saeculum compilavisse dicimus.

Stobaeus Aëtium ita divisit inter quattuor anthologii sui libros ut primo physico paene omnia, alteri ethico unum fortasse alterumve capitulum, tertio (florilegii priori parti) nihil, quarto (florilegii alteri parti) paucas eclogas tribueret. physicis Placitorum librum pro fundamento subiecit servatis etiam capitum plerumque titulis, sed ordine, ut anthologii ratio ferebat, saepe mutato. quod ut accuratius perspicias, conferas velim indices, quos Aëtii libro praefiximus. inde apparet ordinem saepe mutatum esse, ubi causam frustra quaesiveris. nam Plutarchi ordo licet subinde turbatus sit, in universum tamen pro Aëtiano recte adhiberi poterit. vix vituperabis capita περὶ θεοῦ et similia praecipuo loco posita esse. nam et ipse antiquae fidei studiose addictus erat Stobaeus et filium Septimium, cui anthologiam destinaverat, praeceptis et doctrina ad similem pietatem ducere cupiebat. nec latet causa cur quartum Aëtii librum quinto postposuerit, quippe unde ad ethicas suas eclogas facilius fieret transitus.

In ipsis capitibus concinnandis maiore licentia grassatus est. quod in florilegio Bernhardtii [Quaest. Stob. p. 24—31, Mus. Rhen. XVII 465] et Hensei [Ritschelii Act. Ph. L. II 1 sqq.] opera luculenter patefactum est Stobaeum poetarum flores omittendo traiciendo interpolando ad titulorum similitudinem totumque libri institutum transformasse¹, idem in physicis multo audacius et constantius persecutus est. primum cum ad hanc normam excerpta ordinaret ut primo poeticas, tum pedestres eclogas exciperet, non semel factum est, ut versus ab Aëtio citatos ex pristina sede evulsos poeticis insereret. ita ex Aëtii I 3 2 Homeri versum et ex § 11 Heracliti opinionem quasi versum alieno loco proposuit. accidit tamen interdum ut ab instituto suo recederet. tum vero maximam difficultatem nobis peperit, quod singula philosophorum placita non genuino ordine sed caeco quodam casu ductus collocabat. quid enim retulit, cur IV 2 ut hoc utar opiniones sic perverteret 1. 3. 4. 2. 7. 8. 6? an qui illa primus composuit eum temere atque incomposite tanquam talos opiniones proiecisce arbitratus est? fateor me aliquamdiu in eodem errato fuisse. mox accuratius intuenti consilium patuit. de prioribus capitibus velut I 3 infra accuratius videro. sed Aëtius dum procedit ac magis magisque purum Placitorum fontem sequitur, paulatim certa quaedam ratio constitit. rectissime enim non ex philosophorum nominibus, sed ex opinionum cognatione continuationem quandam instituit. proponam e. g. II 13 περὶ οὐσίας ἀστρων.

1 Θαλῆς γεώδη . . . ἔμπυρα

¹ nonnulla etiam olim interpolata invenit cf. Mus. Rhen. XXX 180².

- 2 Ἐμπεδοκλῆς πύρινα . . .
- 3 Ἀναξαγόρας αἰθέρα πύρινον . . . πέτρους καταφλέξαντα ἡστερωκέναι.
- 4 Δημόκριτος πέτρους
- 5 Διογένης κισσηροειδῆ . . . διάπυρα
- 6 Ἀρχέλαος μύδρους . . . διαπύρους
- 7 Ἀναξίμανδρος πιλήματα . . .
- 8 Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος πιλήματα . . .
- 9 Διογένης συμπεριφέρεσθαι . . . ἀφανεῖς λίθους . . .
- 10 Ἀναξίμένης . . . γεώδη σώματα συμπεριφερόμενα . . . ἀόρατα
- 11 Ἐμπεδοκλῆς . . . ἀπλανεῖς . . . συνδεδέσθαι . . . , πλανήτας ἀνεῖσθαι.

Totum caput vides in tres partes divisum. una astrorum naturam tractat, altera stellas invisibiles, tertia fixas errantesque. tum vero intra hanc partitionem ex opinionum externa similitudine singulae singulis aptantur, ut paene artificii eius commune fias, quo Theognidis elegiae pleraeque a collectore conexas sunt. neque enim aequum est, interiorem quandam philosophiae cognitionem ab eo postulare, cuius una laus in excerpando partiendo ordinando posita est. Theophrastus quidem similiter opiniones enumeravit et composuit, sed generatim capita comprehendit et ex intima magis quaestionum subtilitate partitiones repetivit. Aëtium contra iuvat opinionum diversitatem ad minutissima quaeque capitula persequi. quid mirum est Stobaeum putidiorem istam diligentiam fastidisse et *dissociata locis concordi pace ligasse*? nempe cum anthologii ratione capitum numerus circumscriptus esset [cf. p. 44¹], abundantem Aëtii copiam in sui libri exiguitatem artare debebat. quod audaciore conatu ita aggressus est ut philosophorum opiniones primo quoque loco notatas ex cognatis Aëtii capitibus augeret conflaretque. ita Placitorum capita II 20 περὶ οὐσίας ἡλίου 21 περὶ μεγέθους ἡλίου 22 περὶ σχήματος ἡλίου 23 περὶ τροπῶν ἡλίου 24 περὶ ἐκλείψεως ἡλίου uno eclogarum capite comprehenduntur, cuius titulus omnia indicat περὶ οὐσίας ἡλίου καὶ μεγέθους σχήματός τε καὶ τροπῶν καὶ ἐκλείψεως (καὶ σημείων καὶ κινήσεως). quo melius rem intellegas ad Aëtium restituendum gravissimam, Stobaei caput aliquod isto modo ferruminatum cum Plutarcheis componam.

Stob. I 25 p. 526H.

Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον, σκαφοειδῆ δ' εἶναι ὑπόκυρτον. γίνεσθαι δὲ τὴν ἐκλείψιν κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφὴν ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.

τὸ δὲ μέγεθος ἔχειν εὖρος ποδὸς ἀνθρώπου

Plutarchus

II 20 16 omissum

II 22 2 Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ ὑπόκυρτον

II 24 3 Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφὴν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν

II 21 4 Ἡράκλειτος εὖρος ποδὸς ἀνθρώπου.

Quantum laboris frustra consumpti! nam non solum exsecanda erant

minuta illa capitula ac frustillatim suo quaeque philosopho adiungenda, sed dissimulandae etiam explendo commissurae. velut supra a Stobaeo addenda erant haec γίνεσθαι δὲ τὴν ἔκλειψιν et τὸ δὲ μέγεθος ἔχειν, quae quidem in Aëtio ex capitum titulo suapte sponte intellegebantur.¹ hinc semel gravior ortus est error.

II 20 1 Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ὀκτωκαιικοσαπλασίονα τῆς γῆς. haec recte² Plutarchus et Stobaeus. iam ille novo capite 21 1 Ἀναξίμανδρος . . . τὸν κύκλον . . . ἑπτακαιικοσαπλασίῳ τῆς γῆς. at Stobaeus prioribus continuatis numerorum similitudine falsus neglegenter scripsit τὸν δὲ κύκλον . . . εἶναι τοῦ προειρημένου μεγέθους. atque erroris socios habuit cum recentiores viros doctos quos fugit Roeperi ingeniosa explicatio [Zeitschr. f. Alterth. 1852 p. 442, qui tamen non omnia recte expedit], tum Eusebii codices deteriores BE.

Has igitur interpolationes aperiunt Plutarchus et Theodoretus. sed ipsius quoque Stobaei inconstantia factum est, ut pristina forma pelluceat. nam Placitorum II 25 περὶ οὐσίας σελήνης 26 περὶ μεγέθους 27 περὶ σχήματος eodem modo quo capita de sole comprehendit. at tandem infiniti laboris pertaesus integra capita Aëtiana 28 περὶ φωτισμῶν σελήνης 29 περὶ ἐκλείψεως 30 περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς 31 περὶ τῶν ἀπροσσημάτων proposuit. idem tamen mirabili artificio continuationi consuluit. unicuique enim titulo δέ illud suppletorium addidit, quo singula quoque membra placitorum copulare solet.

Interdum contrarium accidit ut continentia discerneret. sic Plac. II 4 sqq. partim ecl. I 20 partim 21 inveniuntur. quo in genere etiam gravio-rem interpolationem non reformidavit.

II 5 3 legerat in Aëtio Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθοράν, τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ρυέντος, τὸ δ' ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος. καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου. iam cum et φθοράν et τροφὰς commemorata videret, in c. 20 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς priora usque ad ἀποχυθέντος descripsit, quae supererant ficto principio c. 21 sic exhibuit Φιλόλαος ἔφησε τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ρυέντος τὸ δὲ ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου. perspexit anthologi ineptias Boeckhius Philolai fr. p. 111.

Nobis Aëtium restitutus fraude aperta sic agere placuit ut luxata

¹ quod hic factum est ut gemino lemmati Ἡράκλειτος καὶ Ἐκταῖος Heracliti solius alia capitula adnecterentur, id saepe viros doctos fefellit. sic Stobaei culpa est quod II 26 1 sub lemmate Ποσειδώνιος καὶ οἱ πλείστοι τῶν Στωικῶν opinio minime Posidoniana [cf. Hirzel untersuch. z. Cic. I 193²] apparet.

² nam Teichmuelleri et Zelleri dubitationem non intellego. qui dum Hippolyti lectionem I 6 5 τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἑπτακαιικοσαπλασίονα τῆς σελήνης tuetur I⁴ 207 dicit: *dass die letztere [Sonnenbahn] bloss 28mal so gross sein sollte als die Sonnenscheibe, widerstreitet dem Augenschein zu auffallend, als dass wir Anaximander diese Vorstellung zutrauen koennen.* at solis orbis non quantus appareat sed quantus re vera sit (nimirum terrae ambitum aequat) intellegendus. ergo si offenderet illud philosophum, — quod non erat cur faceret — tamen eadem offensio in lunae orbita Zelleri adgnosenda erat. quae undecies tantum solis orbem (nam terra solem aequat) superat.

ac male conglutinata membra colligeremus et in rectum ordinem reduceremus, Stobaei supplementa et figmenta geminatis uncinis ([]) noteremus, lemmata omissa utcumque reficeremus. atque hoc quidem remedio illius est audacia sine noxa. restabat aliud munus ut gravius multo ita periculosius. discernenda erant Aëtiana ex electorum aliorum simili turba. nam etsi singularum eclogarum lemmata (nisi quae librariorum pigritia omissa sunt) sedulo marginibus aut continuae scripturae adpicta sunt, de ipsis fontibus unde tam larga flumina fluxerunt, altum silentium. immo ipse scriptor contaminando et mutando vestigia consulto delevit. similiter Florilegium quod vocatur composuit, quo quae collectiones confluerint, tu ex uno Stobaeo numquam enodabis. nimirum compilatorum eadem sunt ubique fraudes ac strophae. confidamus igitur oportet nostro iudicio, quo nisi inter anonyma physicorum placita, quae adhuc indiscreta uni scriptori adscribebantur, tres scriptores dignovimus. unus et copiosissime excerptus est Aëtius, alter Arius Didymus, tertius Plutarchus de vita Homeri personatus.

V DE ARII DIDYMI EPITOME

Singulare ac splendidum est Meinekei meritum quod coniecturam de Didymi Arii libro ab Heerenio [Stob. ecl. II 2 p. 189—192] et Caro [Nachgel. Werke IV p. 34 cf. Brandis Mus. Rh. III 1829 p. 111] affectam et incohatam gravissimis argumentis ita muniit et amplificavit [Muetzell zeitschr. XIII 563 adnot. ad Stob. ecl. p. CLV], ut nemo iam dubitare possit quaecunque de Peripateticorum ac Stoicorum morali philosophia alteri Stobaei libro sine scriptoris nomine inserta sunt ex una Didymi Epitome excerpta esse. summa ratiocinationis in eo versatur quod inter complura capita ex eclogis ethicis in florilegio repetita [t. 46 50 44 12 ex ecl. II p. 190 192 H.] unum ἐκ τίνων ἡ εὐδαιμονία II p. 276 iteratur flor. t. 103 28 addito lemmate ἐκ τῆς Διδύμου Ἐπιτομῆς. de eclogis igitur ethicis verissime ille. sed etiam in physicis Didymea repperit. nam Platonis de ideis opinio I 12 p. 330 H. eisdem verbis eisdemque nonnullis mendis descripta est ab Eusebio P. E. XI 23 ἐκ τῶν Διδύμου περὶ τῶν ἀρεσκόντων Πλάτωνι συντεταγμένων. ex Arii autem Didymi Epitomis etiam XV 15 18—20 de Stoicorum physicis amplae et probae eclogae servantur, indidem laciniam sane minutam etiam Stobaeus tacito auctore in physicis I 19 p. 414 arripuit. id quod nullo modo fugere debebat vel Meinekeum vel qui postea illius sententiam amplexi sunt. ergo illud quoque dubium non est quin Arii Didymi opus Stoicorum Platonis Aristotelicorum non tantum ethica sed etiam physica explanaverit. sed Meinekeus inventi gaudio elatus quaecunque nos iam Aëtio adsignavimus ea pleraque Ario quasi vacuum possessionem adscripsit. erravit vir doctissimus ac sua auctoritate non-

nullos in eiusdem erroris communionem traxit. quare rem denuo diligenter perpendamus.

Priusquam autem ad incerta progrediamur, in certis aliquantisper subsistamus, quo melius scriptoris consilium et ratio cognoscatur. certa ego fragmenta usurpo eclogas ethicas c. 7 [vulgo 6] insertas, tum Eusebiana fragmenta. e' Stobaeo apparet Prolegomena eum praemisisse ethicae libri parti, quae ex omnium philosophorum ac sectarum opinionibus miscuit. primo p. 33—38 H. ponuntur variae definitiones moralium principiorum. initio anonymae, tum Platoniorum Stoicorum Aristotelis Zenonis, omnia leviter impressa nec certa ratione composita. sequitur p. 38—46 διαίρεσις ἠθικοῦ τόπου, quam uni debet Philoni Larisaeo Academicō. is philosophiae sex partes divisit

- 1 ὁ προτρεπτικός λόγος
- 2 ὁ θεραπευτικός
- 3 ὁ περὶ τελῶν
- 4 ὁ περὶ βίων
- 5 ὁ πολιτικός
- 6 ὁ ὑποθετικός.

haec partitione proposita Arius pergit p. 46 H. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἀργότερως διεκείμην, ἀρκεσθεῖς ἂν αὐτῇ συνεῖρον ἤδη τὰ περὶ τῶν ἀρεσκόντων, τῇ τῆς ἑξαμερείας ἐπικουφίζόμενος περιγραφῇ· ἡγούμενος δ' ἑμαυτῷ πρέπειν πρὸ παντὸς τὴν οὐσίαν δεῖν ἐπισκοπεῖν οὐ τις πραγματεύεται, καίπειτα ποιότητα τὴν περὶ αὐτὴν καὶ ποσότητα, καὶ τοῦτοις ἐφεξῆς τὸ πρὸς τί, νομίζω προσεπιποννητέον [τε] εἶναι καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπισκοπεῖν, καθάπερ οὐ πάντων, οὕτως τῶν περὶ ταῦτα διενεγκάντων. excerptitur igitur Εὐδώρου τοῦ Ἀλεξανδρέως Ἀκαδημικοῦ φιλοσόφου διαίρεσις τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν λόγου, βιβλίον ἀξιόκτητον, ἐν ᾧ πᾶσαν ἐπεξελήλυθε προβληματικῶς τὴν ἐπιστήμην, ἧς ἐγὼ διαιρέσεως ἐκθήσομαι τὸ τῆς ἠθικῆς οἰκεῖον. tripartitae philosophiae moralis pars dividitur in θεωρητικὸν ὁρμητικὸν πρακτικόν.¹ haec partes deinceps singillatim disponuntur plane Stoicorum more et ratione. sed Arius neutrius partitione contentus ipse problematum tabulam proponit. c. περὶ τέλους p. 54—78 vis vocis τέλος philologorum magis more explicatur Homero Euripide Cratino citatis, tum Epicuri Platonis Socratis Platonis Pythagorae Eudoxi ex Aristot. Nicomach. X [2 p. 1172^b 9] Democriti opiniones sermone solito elegantiore disceptantur, ut ea quoque ab Ario non conscripta sed descripta videantur. porro c. περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν p. 80—88 varias definitiones continet, nominatim Stratonis Platonis Aristotelis. extremum est c. εἰ πᾶν τὸ καλὸν δι' αὐτὸ αἰρετόν cum Platonis et Aristotelis sententiis. tantum ex ethicis prolegomenis Stobaeus, num plura illa comprehenderint nescimus.

Sequitur altera ecloga ex Arii epitome. inscribitur p. 88 Ζήνωνος καὶ τῶν λοιπῶν Στωικῶν δόγματα περὶ τοῦ ἠθικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας. Περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἐξῆς ποιήσομαι τὸν ὑπομνηματισμόν, τὰ κεφάλαια

¹ hanc rationem sequitur etiam Seneca epist. 89 14,

τῶν ἀναγκαίων δογμάτων ἀναλαβόν. Stoicorum de moribus notiones hae explicantur: bona et mala p. 90, boni definitiones et divisiones p. 96, virtutes p. 102, earum finis p. 108, virtutum communitas p. 112, sapientis persona p. 120, expetenda ac fugienda p. 124, aliae bonorum divisiones p. 126, iterum finis p. 132, ἀδιάφορα p. 142, προηγμένα p. 146, officium p. 158, appetitio p. 160, perturbatio p. 166, amicitia p. 186, sapientis persona et varia praecepta p. 188, definitio κατορθώματος et ἀμαρτήματος p. 192, peccata aequalia p. 218. quam non legitimo ac simplici ordine haec capita procedant sed delectu quodam fortuito arrepta sint, nec latere potest quemquam et recte vituperatum est a Madvigo [Cic. de fin. ¹ 827]. molestius est ad nostram cognitionem, quod Zenonis ac Zenoneorum placita nullo discrimine mixta sunt. crebro continuam expositionem singularibus discipulorum opinionibus interpellat velut Panaetii p. 112, Diogenis p. 114, Cleanthis p. 116. uberius est tabula Stoicorum p. 134, ubi Zeno Cleanthes Chrysippus Diogenes Archedemus Antipater deinceps excitantur atque sic saepius. quin etiam poetarum flosculi e Chrysippi opinor libris p. 220 et 242 translati sunt. finem imponit Stoicorum ethicis. p. 242: ἐγὼ δ' ὁπόσα προῦθέμην ἐπελθεῖν ἐν κεφαλαίοις [sic F, vulgo κεφαλαίῳ] τῶν ἠθικῶν δογμάτων (τῶν?) κατὰ τὴν τῶν Στωικῶν φιλοσόφων αἵρεσιν διεληλυθὼς ἱκανῶς, ἥδη τοῦτον τὸν ὑπομνηματισμὸν [de Stoicis cf. p. 90 H.] αὐτόθι καταπαύσω.

Tertiam eclogam excerpit Ioannes p. 242—334. superscripsit Ἀριστοτέλους καὶ τῶν λοιπῶν Περιπατητικῶν περὶ τῶν ἠθικῶν. non solum inscriptionis forma, sed etiam disputationis tenor et excerpendi ratio eundem compilatorem prodit Arium Didymum. nam ut in Stoicis similiter, ita non Aristotelis doctrina sed Aristoteleorum explicatur. commenticiam enim esse quod Heerenius narrat: haec praecipue ex ipsis Aristotelis scriptis quae nobis adhuc supersint hausta esse, docuerant Madvigus et Trendelenburgius atque nunc omnes, praeterquam quod extremam de politicis partem p. 322—334 ab Aristotele proximam esse concedunt ¹, cetera noviciae originis esse consentiunt et ultimum depravationis per Eudemea ac Magna moralia quasi per gradus gliscentis testimonium. sed ne haec quidem unius sunt aetatis. antiquior et Theophrasto vindicanda videtur ecloga p. 292—306 περὶ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς ὅτι μεσότητες, quia et nomen illius bis citatur et doctrina apprime Theophrasteo mori convenit. reliqua ad ultimam scholae aetatem referenda sunt, quia Stoicae disciplinae non guttae sed flumina immissa sunt, vix ut Aristotelea subinde adgnoscantur. itaque veri quodam sensu ductus Madvigus olim [de fin. ² III 1 p. 547 ¹] ex Antiocho confusionis acerrimo propugnatore Stobaeana excerpta esse asseveravit Ciceronisque inde in quinto de finibus similitudines ad c. 12 34, 13 36. 37. 38 sagaciter explicavit.

¹ Spengel über die Polit. d. Aristot. p. 45. Zeller III 1 547¹, Henkel stud. z. gesch. der griech. lehre vom staat p. 101 ⁵, id. zur Polit. d. Aristot. Stendal 1875 p. 10.

at est ubi cum Antiocho pugnent, quod non fugit Zellerum Madvigianae opinionis alioqui patronum. quare vereor ne nimium sibi sumpserint illi, ex Antiocho illud Arii compendium ductum qui putent. nec magis Trendelenburgio album calculum adiciam, qui post Arcesilaum fontem quaerendum esse conlatis p. 266 H. cum p. 56 negavit [monatsber. d. Berl. Akad. 1858, 155]. maxime arridet Meureri sententia, qui medium quodammodo feriens priora Antiocho adscripsit cetera ex variis variaae aetatis scriptoribus consuta esse existimavit [Peripatetic. philos. mor. sec. Stob. Weimar 1859 p. 10]. citra Antiochum vix quoquam usus est. nam *esotericorum* scriptorum ab Andronico vulgatorum quae in physiceis ad verbum saepe expilat, in ethicis nullus fere est usus.

Constat ex Eusebii fragmentis etiam physica Arium attigisse. Stoicorum certe ac Platonis opiniones eodem filo quo ethica tractantur, ut eiusdem libri varias partes agnoscere summopere necesse sit. iam vero bipartitum compendium nacti sumus, physicam priorem partem, moralem alteram. nam hic est vulgaris ordo. de tertia dialectica parte nihil traditur. sed quis sibi persuaserit, aequabilitati usu receptae tam non consuluisse compilatorem, ut illa omitteret, unde maxime Andronicus philosophiae Aristoteliae initium capiendum esse censuerat? quare non quaeritur num dialectica tetigerit, sed quo loco. de qua re videro. sectarum successio vix alia fuit quam vulgaris Platoniorum, Aristoteliorum, Stoicorum. de Epicureis nihil constat. sed illud ambiguum utrum sectarum logica physica ethica deinceps singularum persecutus sit an tres partes. aliam post aliam sectarum diversitate illustraverit. illud suadet Stobaei locus quem apposui p. 70 *περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἐξῆς ποιήσονται τὸν ὑπομνηματισμόν*. quis enim ethicis ceterarum sectarum absolutis, isto modo ad Stoicos transiisset? nonne pergere debebat *περὶ δὲ τῶν Στωικῶν κτλ.*? huic opinioni favet Eusebii lemma *περὶ τῶν ἀρεσκόντων Πλάτωνι* quod quamvis non sit accuratum tamen Platoniam partem seorsum eximit. atque peculiare eiusmodi libellos Arianæ Epitomes alias citatos et excerptos videbimus. universo volumini Prolegomena praefixa erant item tripartita, unde exstat ethicae philosophiae pars. nam si ut Stobaeus facit prolegomenis continuasset ethicas Stoicorum ceterorumque eclogas, eadem statim repetendo lectores credo enecuisset. hanc igitur habe Epitomes dispositionem:

προοίμιον περὶ φιλοσοφίας

- 1 λογικὸν μέρος
- 2 φυσικὸν μέρος
- 3 ἠθικὸν μέρος

I Πλάτωνος καὶ τῶν λοιπῶν Ἀκαδημαϊκῶν δογμάτων ἐπιτομή

- 1 λογικόν
- 2 φυσικόν
- 3 ἠθικόν

II Ἀριστοτέλους καὶ τῶν λοιπῶν Περιπατητικῶν δογμάτων ἐπιτομή

1 λογικόν

2 φυσικόν

3 ἠθικόν

III Ζήνωνος καὶ τῶν λοιπῶν Στωικῶν δογμάτων ἐπιτομή

1 λογικόν

2 φυσικόν

3 ἠθικόν

IV Epicureorum?

Praemisi hanc tabulam, cuius ratio reliqua disputatione planius comprobabitur cuiusque titulos exempli gratia explevi, ut uno obtutu quid intersit inter Arium et Aëtium pateat. hic physicorum opiniones minutissimorum capitum carcibus inclusit neglectis scholarum terminis, Arius non singulorum philosophorum, sed principalium sectarum generalem doctrinam liberiore partitione et uno potissimum tenore percurrit. hic antiquos praecipuo amore amplexus est, ille nisi in prolegomenis nullos nisi illarum familiarum participes. hinc orationis cognatae quaedam discordia. Arius remissior verbosior planior, maiores periodos complexus, alter contractior, in breviando saepe nimius, commata minutim conserens.

Sed illud quod coepimus videamus. quicumque Placitorum formam bene informatam habet, Meinekei temeritatem ne punctum quidem temporis defendet. quare candido iudicio R. Volkmannus, qui antea eum calidius secutus erat, causa recognita patrocinium susceptum deseruit [Fleckeisen jahrb. 1871 p. 683 sq.]. sed tamen sic erravit Meinekeus ut viri subacti ingenii errare solent, non sine magno ad veri cognitionem emolumento. nam verissime vidit etiam in physicis Stobaei eclogis Arianae originis aliquantum insertum esse. quantum lateret quibusque indiciis ea ab Aëtii Placitis discernenda essent, non pervidit. nam etsi qui in Ioannis musivo opere varios variorum scriptorum lapillos sensu ac divinatione quadam dignoscere didicerit, non nulla recte haud dubie expiscabitur (velut Meinekeus in florilegio t. 28 14. 15 Ariana verissime cognovit), tamen sensui soli fidere periculosum. quare qui aliis persuadere voluerit sibi cave a Stobaei artificiis, ei certa sunt circumspicienda indicia, qualia huc quam brevissime congessi. numeri sunt nostrae physicorum fragmentorum sylloges.

I Arii est maior fere capitum ambitus, vid. fr. 3. 10. 11. 12. 13. 14. 21. 26. 27. 28. 29. 31. 37. 38

II eclogae ut ex Arii ampliore conexu divulsae incipiunt a δέ particula, ut fr. 1 περὶ δὲ τῶν ἰδεῶν . . . , 2 ἐπειδὴ δ' ἡ μὲν φύσις, 3 ταύτας δὲ τὰς ἀρχάς et sic fr. 5. 6. 8. 9. 11. 12. 14. 15. 16. 17. 18. 20. 21. 22. 23. 25. 27. 28. 29. 31. 32. 35. 38

III conclusiones apparent ampliorum capitum fr. 12 περὶ μὲν οὖν τούτων διατάττετο οὕτως. fr. 13 καὶ περὶ μὲν τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὴν γῆν παθημάτων ἐπὶ τοσοῦτον. cf. fr. 11

IV nomina philosophorum si non omittuntur, saepe secundarium locum obtinent ut fr. 3 ταύτας δὲ τὰς ἀρχὰς ποτὲ μὲν εἶναί φησιν Ἀριστοτέλης. sic fr. 18. 20. 22. 25. 29. 31. 32. 35. cf. 39

V lemmata anepigraphis capitibus suo more margini adscripsit genetivo usus Stobaeus fr. 2 Ἀριστοτέλους fr. 4 Ἀριστοτέλους καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ [ecce titulus Arii!]. item fr. 6. 14. 15. 20. 21. 22. 23. 30. 40 ¹

VI Arii excerpta fere post Placita extrema collocavit

fr. 3. 1. 40	post I 10 2
2. 20	post I 9 4 [interpositis §§ 6. 7.]
4. 38. 28. 27	post I 17 4.
6. 7. 26.	post I 22 6 [inserto Hermae loco]
10. 33	post II 24 9
11. 35	post III 4 5
12	post III 3 12
15	post IV 10 2
17	post IV 13 12
18	post I 11 4 [sequitur peculiare capitulum]
19	post I 13 4
21	post I 2 2
22. 23. 24	post I 23 2 [Platonis excerptis mixtis]
25	post I 19 1 II 9 4 [cum Platonis loco]
32	post II 19 3
36	post I 24 3

VII pugnant cum Aëtii vel sententiis vel ordine. conferas

fr. 2 cum Plac.	I 9 5
3	I 3 22
5	I 12 3
8	II 16 4. 7 5
9	II 7 5
10	II 20 11
13	III 15 5
15	IV 8 6. 10 2
18	I 11 5
19	I 12 1
20	I 9 7
25	I 18 5 20 1
26	I 22 7
33 {	II 20 4 II 25 5
34 {	

λ

¹ augebitur genetivi numerus si ἀριστοτέ in libris scriptum finxeris [cf. fr. 15] in quo explicando fluitant librarii. semel quod sciamus Stobaeus in unum contraxit lemma, quod fusius erat in illo fr. 36.

VIII Stoicorum formulae immixtae sunt Aristoteleis velut

fr. 4 τοὺς δ' ἀσωμάτους λόγους εἴ τινές εἰσι λόγοι cf. ecl. ethic. p. 60H. 19, 31 Mein., fr. 5 τὰς τῶν δραστικῶν καὶ τὰς τῶν παθητικῶν φύσεις, fr. 9 θεὸν . . . συνεκτικὸν καὶ προνοητικὸν τῶν οὐρανίων cf. [Arist.] de mund. p. 397^b 9

IX in meteorologicis fr. 11. 12. 13. 14 Aristotelis libros ad verbum plerumque compilavit

X in Stoicis loquax est cum illis, molestissimus fr. 21¹.

Hac indiciorum decade (quorum rationem ex Ariani libri instituto Stobaeique compilandi more explicare supersedeo lectoris iudicio confisus) non difficile est velut hamo Epitomes fragmenta expiscari. neque tantum vereor ne quid falso in syllogen receperim quantum ne omnia. curavi tamen in notis ad Aëtium ut legentes saltem monerentur.²

Fragmentis perlustratis mirum alicui videatur quod Stobaeus non plus semel Platonem citavit ex Ario. atqui constat ut qui maxime eum esse φιλοπλάτωνα [cf. supra p. 58]. sed inde fortasse rem explicaveris. primum Aëtii Platonica excerpserit, tum ipse Platonem studiosissime legit et αὐτολεξεῖ compilavit, cui bono igitur easdem res ex Epitome petiturus erat? quanto autem studio Platonis monumenta voverit, non solum ex excerptorum multitudine elucet vel inde quod eius testimonium aliis eclogis ipse adiunxit p. 318H.³, sed etiam quod ex illis locis opinionem excerptam quasi titulum praemittit. velut p. 438 ὅτι δὲ τὸ πᾶν αἰδίων δηλοῖ σαφῶς. λέγει γοῦν ἐν τῷ Τιμαίῳ οὕτως. cf. 498. 812 et plenius p. 438 Πλάτων τὸν κόσμον ἔφησε ζῶον ἑμψυχον ἔνουν τε ὅτι τε ἀφ' ἑαυτοῦ τρέφεται, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν οὐρανῷ τίθεται. parili ardore Pythagoreis, quos ille credebat, libris studebat. unde eadem formulae apparent p. 418 Φιλόλαος Πυθαγορείου ἐκ τοῦ περὶ ψυχῆς. Φιλόλαος ἀφθαρτον τὸν κόσμον εἶναι. λέγει γοῦν οὕτως ἐν τῷ περὶ ψυχῆς vel p. 428 Ἀρισταίων ἔφησεν ἀφθαρτον εἶναι τὸν κόσμον. λέγει γοῦν ἐν τῷ περὶ ἀρμονίας οὕτως vel p. 422 Ὅκελλος αἰδίων τὸν κόσμον· ὥδὲ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως λέγει. cumulaui exempla non invitus, quippe unde falsissimam opinionem explosum iri spero, quam vulgo de Stobaei labore finxerunt. quorum iudicio a scriba ille nihil distat. neque Meinekeo⁴ cito credemus talia prooemia Ario tribuenti. immo constat certo consilio Platicum illius librum sprevisse.

¹ Chrysippi videlicet garrulitate perfusus, quod excusat Galenus de Plac. Hipp. et Plat. p. 318 K. ἔγωγε οὖν ἡναγκάσθην ὑπὸ τοῦ [l. τῆς] Χρυσίππου προσχυθεὶς ἀδολεσχεῖν ἐξηγεῖσθαι.

² frustula ex Didymo admixta credo I 7 31 18 6 23 2 III 1 7 2 3 7 4.

³ talibus fere formulis usus λέγει γὰρ ἐν τῷ Τιμαίῳ οὕτως p. 390 vel λέγει γοῦν καὶ ἐν τῷ Παρμενίδῃ p. 330. 492. 354.

⁴ errat enim Meineke [Muetzell. Zeitschr. XIII 564]: Stobaeus ist nichts als ein fingerfertiger Compiler und weder in dem florilegium noch in den Eclogis physicis findet sich auch nicht [l. nur] ein einziges excerpt das von ihm selbst redigiert wäre. sic ei quoque peccare solent adulescentes qui quotannis in historicorum fontium venationem mittuntur. explorato enim scriptoris stupore quidvis facile persuadere solent,

Sed aliunde nobis insperata quaedam lux affulsit. nam idem caput quod et Eusebius et Stobaeus solum ex illa parte excerpserunt, in Alcinoi ἐπιτομῇ τῶν Πλάτωνος δογμάτων c. 12 [Plato ed. Herm. VI p. 166] servatur.¹ qui qua ratione in excerpando versatus sit e fr. 1 elucet, ubi excerpta iuxta posui. apparet tribus exemplis minimum unum mendum commune esse, Eusebium accuratissime, Stobaeum paulo negligentius, liberrime Alcinoi exemplar expressisse. sed cur hic substituisse credamus breviatorem? quidni plura, fortasse omnia transcripta putamus? neque desunt, quae huic coniecturae faveant. non dico illam sectarum confusionem Stoicorum Platoniorum Peripateticorum, quam non minus in Alcinoi quam in Arii Epitome obtinere vides [cf. Zeller III 1 p. 725. Prantl gesch. d. log. I 610]. sed apparet aperta Stoici confessio c. 4 p. 155, 23 H. ἡ τότε λεγομένη νόησις νῦν ἐλέχθη φυσικὴ ἔννοια, simili vocabulo utitur Arius fr. 2 κατ' ἐπίνοιαν Aristoteleam sententiam explicans cf. fr. 40. omnino ista consuetudo ut Stoicorum formulas apponat Arii est. sic fr. 17 in Aristotelis opinione: τοῦ δὲ κινητικοῦ κατὰ τόπον δὲ δὴ προσείπομεν ὁρμητικόν. ex Chrysippi imitatione poetarum versus adduntur c. 24 et 26 cf. Galen. de plac. Hipp. et Plat. p. 307. 408 K. similiter Arius ecl. II p. 170. 220. 254 H. deinde Peripateticae partitioni philosophiae θεωρητικῆς et πρακτικῆς tertia pars διαλεκτικὴ additur c. 3², quo Stoicorum tripartita φυσικὴ ἠθικὴ λογικὴ exaequetur. eandem divisionem sequitur Arius. sed hoc vulgare est. memorabilius quod moralis locus in ἠθικὸν οἰκονομικὸν πολιτικὸν ab Alcinoi dividitur c. 3. videlicet ipse postea oblitus quae promiserat οἰκονομικὸν omisit. sed adhibuit eam partitionem Arius in Aristotelis ethicis cf. p. 322. atque similis capitum ordo in Alcinoi c. 27 ἀγαθόν c. 28 τέλος c. 29 ἀρετὴ c. 30 ὅτι μεσότητες ἂν εἶεν c. 31 ὅτι ἀκούσιον τὸ ἀγαθόν c. 32 πάθη c. 33 φιλία, in Arii ecl. eth. p. 262 τρία γένη τῶν ἀγαθῶν p. 272 περὶ ἀρετῆς etc. p. 276 πόσα μέρη τοῦ ἀγαθοῦ καὶ περὶ σκοποῦ p. 286 ποσαχῶς τὸ ἀγαθόν p. 292 ὅτι μεσότητες p. 306 περὶ παθῶν p. 308 περὶ φιλίας. deinde capita tantum se tangere inculcat Arius

p. 90 τὰ κεφάλαια τῶν ἀναγκαίων δογμάτων ἀναλαβόν

p. 242 ἐγὼ δ' ὅπως προῦθέμην ἐπελθεῖν ἐν κεφαλαίοις

p. 322 τῶν πλείστων ἀνειλημμένων κεφάλαια

p. 326 περὶ δὲ πολιτικῆς ταῦτ' ἂν εἴη κεφάλαια

p. 334 καὶ τῶν μὲν πολιτικῶν τὰ κεφάλαια ταῦτα

idem monet Alcinoi c. 7 p. 161 προχείσθω ἡ τοῦ μαθηματικοῦ θεωρία ἐπὶ κεφαλαίων

c. 27 p. 179 ἐξῆς δ' ἐπὶ κεφαλαίων περὶ τῶν ἠθικῶς . . . εἰρημένων.³

¹ titulum sequor neque vulgarem Ἀλκινόου φιλοσόφου εἰσαγωγὴ τῶν δογμάτων Πλάτωνος neque quem finxit C. F. Hermann l. c. XVIII, sed quem subscriptum habet cod. Vindobon. 87 [Lambeck. VII p. 17] a. 925 scriptus.

² aliter Laert. III 49 θεωρητικόν τε καὶ πρακτικόν. καὶ τῶν ὁ μὲν θεωρητικὸς εἰς τὸν φυσικὸν καὶ λογικόν, ὁ δὲ πρακτικὸς εἰς τὸν ἠθικόν καὶ πολιτικόν. item V 28.

³ transitionis Arii p. 90 περὶ δὲ τῶν ἠθικῶν ἐξῆς ποιήσομαι τὸν ὑπομνηματισμόν . . .

Sed omnia haec quae contuli non sufficiunt, quibus opinio nostra extra omnem dubitandi aleam ponatur. nam cum liberiore quadam paraphrasi Ariana verba circumscriberet, quod ex illo fragmento discimus, quid impedivit, quominus suae aetati inserviret? Zellerus quidem III 2 p. 191 pythagorissantis Platonici vestigia aperta sibi invenisse videtur. idem mihi non contigit. ceterum ipse III 1 p. 725 eclecticam tantum modo rationem Alcinoi taxavit. ¹ quantum igitur peculiaris doctrinae illuc affluerit peritioribus relinquo ad diiudicandum. ² mihi vero non leve testimonium videbatur originis, quod Ariani tituli similis est Alcinoi inscriptio Ἐπιτομή τῶν Πλάτωνος δογμάτων, quam supra ex Vindobonensi antiquissimo protuli.

Stoicorum libello largissimam messem fragmentorum [fr. 18—40] ex Stobaei physicis restituimus, quae egregie Eusebianorum paucitatem complent. citantur Stoici Zeno Cleanthes Chrysippus Panaetius Mnesarchus Apollodorus Posidonius. insignis est consensus fr. 31 de mundo cum Aristotelis personati de mundo c. 2 qui verbis aliquantum, rebus et ordine fere nihil distat. hic enim frigidis ampullis eadem Posidoniana [cf. p. 21 Zeller III 1, 572] exornavit, quae servata orationis simplicitate compilavit Arius.

Aristotelica physica [fr. 2—17] Stoico colore tincta, sed ex Aristotelis meteorologicis plerumque libris satis accurate excerpta esse supra dixi. propter hanc meteorologicorum enarrationem etiam separatim is libellus tradebatur aut certe citabatur. Priscianus quidem Lydus quaestionibus suis ad Chosroem regem, dum electorum scriptorum multitudinem se adhibuisse vana iactatione simulat ³, p. 553 Plotini Didotiani: *usi quoque sumus, inquit, utilibus quae sunt ex Strabonis geographia, Lavini* [l. Albin] *ex Gaii scholis exemplaribus Platoniorum dogmatum. adhuc etiam commento Gemini Posidonii de μετεώρων et Ptolemaei geographia de climatibus et siquid utile nobis ex Astronomicis apparuit, Marcianique periegesi et μετεώρων Arriani, Didymoque de Aristotele et ipsius scriptore*

ἀρξομαι δ' ἐντεῦθεν simile est apud Alcin. c. 11 ἐπὶ δὲ τὸν καλούμενον φυσικὸν τόπον ἐξῆς χωρητέον ἐντεῦθεν ποθεν ἀρξαμένοις.

¹ quae c. 15 de daemonibus disputantur plerumque Stoicorum sunt. nam quod dicit ἀφ' ὧν κληδόνες καὶ ὀπταῖαι καὶ ὄνειρα καὶ χρησμοὶ καὶ ὅσα κατὰ μαντεῖαν ὑπὸ θνητῶν τεχνιτεύεται, similiter docuerat Posidonius apud Cic. divin. I 30 64 nec secus ipse Arius ecl. II p. 122 εἶναι δὲ τὴν μαντικὴν φασιν ἐπιστήμην θεωρηματικὴν σημείων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντείνοντων cf. p. 238.

² amicitiae διαίρεσις c. 33 convenit aliquo modo cum Diogene III 81 cf. ecl. eth. p. 308 sed cetera diversa sunt.

³ cf. de ventis Rose anecd. graecolat. I 58 hec enim sunt ex multis scriptoribus accepta approbatione nobis sollicita de ventorum generatione et in quantum moventur et quomodo aera commovent proprio motu. cum his confer Roseum p. 26 nichts destoweniger gibt er bis auf ein paar kleine zuzätze die reine aristotelische lehre bloss aus Meteor. II 4—6 in auszügen wieder. doleo Arii capita de ventis non exstare.